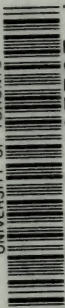

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 01167507 1

FUCUS HISTRIOMASTIX

CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS

London: FETTER LANE, E.C.

C. F. CLAY, MANAGER

Edinburgh: 100, PRINCES STREET

Berlin: A. ASHER AND CO.

Leipzig: F. A. BROCKHAUS

New York: G. P. PUTNAM'S SONS

Bombay and Calcutta: MACMILLAN AND CO., LTD.

[*All Rights reserved*]

W 2625f

FUCUS HISTRIOMASTIX

A COMEDY

PROBABLY WRITTEN BY ROBERT WARD AND
ACTED AT QUEENS' COLLEGE, CAMBRIDGE
IN LENT 1623

NOW FIRST PRINTED

WITH AN INTRODUCTION AND NOTES BY

G. C. MOORE SMITH, LITT.D.

HON. PH.D. LOUVAIN

PROFESSOR OF ENGLISH LANGUAGE AND LITERATURE
IN THE UNIVERSITY OF SHEFFIELD

556963
5-2-53

Cambridge :
at the University Press
1909

"If you can,
Imagine you were now in the University,
You'll take it well enough, a Scholar's fancy."

FORD, *Lover's Melancholy*.

PREFACE

MY thanks are due to His Grace the Archbishop of Canterbury for permission to copy and print the Lambeth MS. of the play, and to the Librarians of Lambeth and the Bodleian for the hospitality accorded to me in those libraries.

As in the case of *Hymenæus* I have departed as little as possible from the MS. adopted as the basis of the edition. There are many lines which might be improved from a metrical point of view, but considering the laxity of the metrical canons recognised by Jacobean playwrights, I have thought it safer—as well as more in accordance with the directions I received from the Syndicate of the Press—to abstain from corrections on metrical grounds.

G. C. M. S.

SHEFFIELD,

October 1909.

INTRODUCTION

I. DATE AND PLACE OF PRODUCTION.

THE ORIGINAL CAST.

THE play is preserved to us in two MSS, one (L) belonging to the Library of Lambeth Palace¹, the other (O) to the Bodleian Library, Oxford². The Oxford MS is more carefully written—but the Lambeth MS represents apparently the text as revised for the performance before the King³, and in spite of its gross errors, due apparently to the ignorance of the scribe and necessitating a long list of corrections, has been taken as the basis of the present edition. O gives as the title of the play ‘Fucus sive Histriomastix’⁴.

Neither MS gives any direct information as to the authorship of the play, or the date⁵ or place of its production. The two prologues show however that the play was acted once before the University only, and a second time before the King, and L gives a list of those who acted on one or other of these occasions. The names which will be found with the list of

¹ No. 828.

² Rawl. Poet. 21.

³ See 1. 6. 32-34 and textual notes *ad loc.*

⁴ *Histriomastix* was of course the title of a play printed in 1610.

⁵ See Textual Notes, *ad fin.*

Dramatis Personæ on p. 1 are in the main those of members of Queens' College, Cambridge, about 1623 or 1624, as will be seen from the following probable identifications.

- Sr Eales Tho. Eales (Warwick), Qu., B.A. 162 $\frac{0}{1}$, Fellow 1622, M.A. 1624, S.T.B. 1631.
- Sr Potter Ric. Potter, Qu., B.A. 162 $\frac{0}{1}$, M.A. 1624, S.T.B. 1632.
- Stanino Jas. Stanino (Staninough, Stanninow) (London), Qu., adm. 30 Ap. 1622, mat. 4 July 1622, B.A. 162 $\frac{5}{6}$, Fellow 1628, M.A. 1629. In Sept. 1631 the College gave him 'leave to forbear to take orders' and this was renewed 22 July 1633 (Grosart, *Crashaw's Works*, II. p. lviii.). He was buried in Queens' Coll. Chapel 5 March 163 $\frac{4}{8}$. An elegy on him by Richard Crashaw is printed in Crashaw's *Works*. Latin and Greek verses by him are found in the University collections of 1625 ('Cantabrigiensum dolor et solamen' and 'Epithalamium') and in that of 1633 ('Rex Redux').
- Mr Beck As he acted a female part, probably not Wm. Belke, Qu., B.A. 161 $\frac{8}{9}$, M.A. 1622, Fellow 1624, but Edw. Becke, Qu., mat. as pensioner 5 July 1621, B.A. 162 $\frac{3}{4}$, M.A. 1627. The prefix 'Mr' is however hard to account for.

- Mr Ward Rob. Warde (Westmorland), Qu., B.A. 161 $\frac{5}{8}$, Fellow 1617, M.A. 1619, Proctor 1625, S.T.B. 1628. He was still Fellow on Aug. 3, 1642, when he signed the order for sending the College plate to the King¹, but had ceased to be so before the general ejection of April 1644. From 1629 to 1640 he held also the College living of Hockington (Oakington), Cambs.²
- [Mr Ward acted the part of Fucus, the title-rôle of the play. This—judging from other cases—is presumptive evidence of his authorship of the play. The presumption is strongly supported by the last four lines of ‘Prologus Prior.’]
- Ds King Jas. Kinge, Qu., B.A. 162 $\frac{1}{2}$, or Tho. Kinge, Qu., B.A. 162 $\frac{1}{2}$, M.A. 1625.
- Ds Vincent Pet. Vincent, Qu., B.A. 162 $\frac{2}{3}$, M.A. 1626.
- Ds Chandler Dan. Chandler (Chandelour) (Hertford), Qu., B.A. 162 $\frac{2}{3}$, M.A. 1626, Fellow 1627, Proctor 1632, S.T.B. 1635. Verses by him are found in the University collection of 1631 (‘Genethliacum’) and in that of 1633 (‘Rex Redux’). As Fellow he signed the order for sending the Col-

¹ Searle’s *Hist. of Queens’ College*, p. 520.

² *Ibid.*, p. 465, and *Ely Episcopal Records* (ed. Gibbons), p. 343.

INTRODUCTION

lege plate to the King on 3 Aug. 1642. He succeeded Rob. Ward as vicar of Hockington (Oakington) in 1640 and was deprived 1 June 1644.

- Hawsted Pet. Hausted, Qu., B.A. 162 $\frac{3}{4}$, M.A. 1627. He was the author of the Latin play *Senile Odium* printed 1633 [from the verses by Edward King ('Lycidas') prefixed to it apparently his first production]: of the English play *The Rival Friends* printed 1632 after a performance before the King and Queen on 19th March 163 $\frac{1}{2}$, in which Hausted acted Anteros, 'Mr Stanninow' Bully Lively, and 'Mr Chaundler' delivered the prologue: and perhaps of the Latin *Senilis Amor*, of which an imperfect MS is preserved in the Bodleian ('Rawlinson Poet. 9'). He wrote the Latin and English epitaphs on T. Randolph who died in March, 163 $\frac{4}{5}$, and other scattered verses. He died in 1645. See D. N. B.
- Higham Tho. Higham (Heigham), Qu., B.A. 162 $\frac{3}{4}$.
- Ds Clouel Hen. Clovile, Qu., B.A. 162 $\frac{3}{4}$, M.A. 1627.
- Ds Wiersdaile Joh. Wiersdaile, Qu., B.A. 162 $\frac{0}{1}$, M.A. 1624.
- Ds Butler And. Butler, Qu., B.A. 16 $\frac{19}{20}$, M.A. 1624.
- R. King (seems not to have matriculated).

Stratton	Joh. Stratton, Qu., mat. as pensioner 4 July 1620.
Bell	Ric. Bell, Qu., mat. as pensioner 13 Dec. 1622.

If the identifications are correct, there is some inconsistency in the addition or omission of prefixes to the names. Clovile, Hausted and Higham took their degrees in the same year, 162 $\frac{3}{4}$, yet Clovile is here designated as a bachelor, Hausted and Higham as undergraduates. Probably Clovile's degree is antedated. On the whole the evidence based on the designations of the actors would lead to the conclusion that the performance took place between Ash Wednesday (the date of graduation) 162 $\frac{2}{3}$ and the same day of 162 $\frac{3}{4}$.

Other evidence however goes to show that the first performance of the play took place at a date very near to the Bachelors' Commencement of 162 $\frac{2}{3}$ ¹.

A letter (endorsed '24 Jan. 1622,' *i.e.* 162 $\frac{2}{3}$) of William Beale, Fellow of Jesus², to William Boswell, Secretary to the Lord Keeper, Westminster, contains the following passage:—

'Comœdia habenda est nouissimè a nostratibus Jesuanis, et iam scenæ omnes in Actu sunt quotidiano. Gemina Comœdia in fieri est; næ quidem et in Agere, apud Trinitarios: Autoribus Hacket, et Stubs: lepidis Jupiter, et comicissimis.

¹ The President of Queens' College kindly allowed me to examine the bursarial accounts of the college. I found no reference to the performance of this comedy, though there was an item in April 1623 'vpon the Kings comming to Cambridg iiiij^{li} xii^s ix^d.'

² He became Master of Jesus in 1632 and Master of St John's in 163 $\frac{3}{4}$.

Altera pol, excudenda excludenda a Wardo quodam Reginali
Artium magistro, et quidem lepidarum[.] Deus faxit bonus,
bene vt habeant istæc : melius multo vt Tu et (si quisquam)

Tuissimus per Jouem

Will: Beale¹.

The last comedy mentioned by Dr Beale was surely *Fucus* : while the Trinity play 'by Hacket and Stubs' was doubtless *Loiola*, acted before the University on Feb. 28th and before King James on the 12th March 162 $\frac{2}{3}$ ². There had been an attempt to strangle this play at its birth, as we learn from a letter of John Chamberlain to Sir Dudley Carleton, dated London, Feb. 22, 162 $\frac{2}{3}$.

'Boschet³, the Ambassador from the Archduchess,...lodgeth with the Spanish ambassador, refusing to be defrayed, as was intended, and that he should have had his audience at Cambridge, where the king meant to have been this Shrovetide, to see certain plays, about which there hath been much ado 'twixt

¹ *State Papers, Domestic, Addenda, 1580-1625*, xliii. 1. The abstract of the letter in the *Calendar* is far from accurate. Dr Beale says that in his own college, Jesus, a comedy was shortly to be performed and was already being rehearsed daily : that at Trinity a comedy ('twin' with that at Jesus) by Hacket and Stubs was already being rehearsed : and that another comedy was to be 'hammered out' and 'hatched' by one Ward, a Master of Arts (and of witty arts) of Queens' College.

² Hacket's biographer, Plume (1675), says that Hacket wrote *Loiola* in a month, in 1616 (apparently), when staying in Notts. Possibly Edmund Stubbe, the author of *Fraus Honesta* (acted 161 $\frac{2}{3}$), adapted the play for representation in 162 $\frac{2}{3}$, Hacket having by this time other things to think about.

³ Should be 'Boiscot.'

the master¹ and seniors of Trinity College on the one side, and the younger fellows on the other, who would have them by all means; so that, the matter being referred to the vice-chancellor², he loth to displease either party, sent it to the lord keeper³, who acquainting the king with it, certain of both parties were sent for, about Christmas, to show their reasons, which, not being admitted on the seniors' side, but willed to bring better or more pregnant, the ancientest of them said, that these times required rather prayers and fasting than plays and feasting: which was ill taken, and order given for the plays to go on⁴.

If then *Fucus* was first performed in February or March 162 $\frac{2}{3}$ (the time of year of the performance is shown by the words 'hac quadragesima,' I. I. 49), the gloomy references in the play to the precarious position of the academic drama⁵ find a natural explanation in the recent attempt to suppress *Loiola*.

The date of the performance before the King is more difficult to fix. As has been said, King James came over from Newmarket and saw *Loiola* on the 12th March 162 $\frac{2}{3}$ ⁶. It is

¹ The Master of Trinity was John Richardson.

² Hierome Beale, Master of Pembroke Hall.

³ John Williams, Bishop of Lincoln.

⁴ T. Birch, *Court and Times of James I.* vol. 2: Cooper, *Annals*, III. 154: Nichols' *Progresses of James I.* IV. 810. There seems to be no record of the dispute on the books of Trinity College, as Mr Aldis Wright, the Vice-master, tells me after having very kindly examined them for me.

⁵ See *Prologus Posterior*, ad fin. and I. I. 39-50.

⁶ This date is fixed by the letters of Mead and Chamberlain, and the account of the King's visit in Harl. MSS 7041, fo. 70 (see Nichols' *Progresses*, IV. p. 1114, and Cooper)—and it is that given in the edition of

clear that on this occasion he saw only the one play and returned to Newmarket the same night¹, and there is no evidence of his having come over to Cambridge a second time. It is possible that he did so; if not, supposing *Fucus* to have been acted before him shortly after its performance before the University, the players must have journeyed to Newmarket and performed there.

James' next visit to Cambridge was in December 1624, three months before his death. He was in bad health, but he stayed in Trinity from some date between the 2nd and 12th till the 17th or 18th. We are told of a visit paid by 'the French Ambassadors' to see the King when Sir D. Carleton says² 'There should have been a comedy, but the shortness of the time, the King's indisposition and their hasting away, cut it off.' However there seems to be no reason why the King should not have seen some comedies during the week or fortnight he was in Cambridge. It was now however nearly two years since *Fucus* had been first produced, and it seems hardly likely that it should have been revived. The reference in the

Loiola, 1648. Nichols in his text (iv. 835) puts the visit on the 19th, misled by the publication, *True copies of all the Latine orations &c.* (1623), in which the Vice-chancellor's speech to the King is dated '19th March.' This is certainly an error.

¹ Letter of J. Chamberlain, March 21, 162 $\frac{2}{3}$, in *Birch's Court and Times of James I.* Chamberlain speaks only of 'the play.' It lasted, however, from 11 a.m. to 4 p.m., and if not cut down would have taken 6 or 7 hours instead of 5. Does this suggest that two plays were given? If so, our difficulty disappears.

² Nichols' *Progresses of James I.* III. 1008.

‘Prologus Posterior’ to the attempt to suppress *Loiola* two years before (if that reference is indeed there) would now be somewhat out of date.

It seems therefore more probable that *Fucus*, having been first acted before the University like *Loiola* in February 162 $\frac{2}{3}$, was acted again in the following month before the King at Newmarket. We know that in March 161 $\frac{5}{8}$ King James had a play ‘by some of the younger sons of our Cantabrigians,’ as Chamberlain writes, acted before him at Royston¹.

THE PLAY.

The origin of the play *Fucus* is probably to be seen in the indignation of the play-loving author at the Puritan attempt to prevent the performance of *Loiola*. The consequence was a savage picture of Puritan hypocrisy, in the person of Fucus Histriomastix, who while secretly vicious and pleasure-loving carries on a warfare against the academic drama as he has done previously against popular ballads, bagpipes, dancing, wine-bibbing, saints’ days and maypoles. The character, which may have been suggested by that of some actual person unknown to us, recalls that of Busy in Jonson’s *Bartholomew Fair* (1614) who ‘sitteth here to prophesy the destruction of fairs and May-games, wakes and Whitsun-ales’ and considers ‘your stage-players, rimers and morrice-dancers’ as ‘a beam in the eye’—or Martinus in *Loiola* itself.

Martinus shares Fucus’ dislike of church festivals. At the words ‘tuus festus dies,’ he remonstrates ‘Mulier, quid ais?’

¹ Nichols’ *Progresses*, III. 135.

Ego festos dies odio habeo.' He asks 'Annon præstat fœminarum florem & virgines In tenebris osculari quam in luce spectare comœdiam?' but in giving a kiss, he guards himself by the explanation 'Certe, Acheron, non est petulans osculum sed Pignus benevolentia.' His nephew Nebbia declares 'O omnis fistularis musica est profana in nostris ædibus¹.'

The whole play is allegorical—and in this respect of the same type as *Stoicus Vapulans* and the English comedy *Lingua*: while, in its character as a satire on things of the place and the hour, it resembles *Club Law*.

After a period of absence Fucus returns to Cambridge in the capacity of tutor or guardian of a freshman Cornelius—who is to live with him in lodgings in the town. Cornelius is a sharp, sly boy of the type of Cricket in *Club Law* and in the first scene reveals what he has discovered of his tutor's hypocrisy. At the time of the arrival of Fucus in Cambridge, a marriage is on foot between Philomathes, son of Iudicium, and Comœdia, daughter of Ingenium and Poetice,—apart from allegory, the University students are about to act a play. Fucus sets himself to prevent this marriage by inducing Iudicium to forbid his son from making it. At this point we are treated to the arguments for and against the academic drama which had previously appeared in Rainolds' *Overthrow of Stage-plays*. Though Fucus makes an impression on Iudicium, he excites the wrath of Ingenium who calls for the bagpipes. Fucus flees before them,

¹ In Fletcher's *Women Pleased* (c. 1620) Bomby the cobbler appears as Hobbyhorse with a party of Morris-dancers but remembering his wife's Puritanical instructions renounces the horse and all his works.

but only to resume the attack in another form. He now urges Ignavia, a discarded mistress of Philomathes, to lure the latter back to her. When Philomathes is proof against her seductions, she determines to make Fucus destroy Comœdia, whose marriage is once more in view, Iudicium having been again talked over by Ingenium. Fucus, on hearing that his efforts with Iudicium have failed, goes to obtain the assistance of two witches, Invidia and Calumnia, receiving a souse of what is called 'holy water' from Philomathes as he goes. While Fucus and some of his brethren and sisters are solacing themselves in the 'cushion-dance,' Plausus, the attendant of Comœdia, comes on the scene and is seized by Fucus and imprisoned. Comœdia is lamenting his loss, when Calumnia and Invidia, instigated by Fucus, fly on her and she falls as dead. Soon afterwards, when found by Philomathes, she revives: Fucus' plot is disclosed, he is made the butt of all his enemies, and Comœdia is given in marriage to Philomathes. Plausus is not yet released, that can only be done by the hands of the spectators.

Such is a bare sketch of the main plot of the piece. Ingeniously interwoven with it is an under-plot—turning on the loves and lovers' quarrels of Villanus, a countryman, and Ballada, a bastard daughter of Ingenium by Phantasia. Villanus is accompanied by a band of morris-dancers and a hobby-horse and sings snatches of song. He too has a feud with Fucus who had had the bagpiper put in the stocks: and he and his fellows to annoy their enemy dance round him as round a maypole. In an amusing scene Villanus is shown to us in the barber's shop being trimmed for his courtship. Finally the

rustics also have their triumph over Fucus, whom they hoist and beat : and the marriage of Philomathes and Comœdia is to be followed by that of Villanus and Ballada.

Villanus' snatches of song have attached to them in the Lambeth MS their appropriate tunes. Some of the English songs thus mentioned are well known : 'As I went to Walsingham,' 'Fortune my foe,' 'As at noon Dulcina rested,' 'O hon hananero,' 'The Earl of Essex his last good-night,' 'If Rosamund that was so fair.' Others however are mentioned, which neither I nor some better scholars, whom I have consulted, have been able to trace. Such are 'Ye ladies of the court, come down and take your places,' 'Come help me over the water, ye bonny bonny boatman¹,' 'Puppy has beaten saucy Jack,' 'To the sun,' 'To Rumford,' 'I love her that loves me, my humour is such,' 'Thinkest that I am such a fool for to marry,' 'Lament, bagpipe, lament.'

The 'Cushion-dance' or 'John Sanderson' ('saltemus cum pulvino...Johannem Sandersonum' IV. 2. 18-20) indulged in contrary to their principles by Fucus and his precisian brothers and sisters, is fully described by Chappell in his *Popular Music of the Olden Time* (p. 153, &c.). He gives the tune from *The Dancing Master* of 1686 and the following description from the same :

'This dance is begun by a single person (either man or

¹ Among some 'Dramatic Pieces' in Add. MSS 23,723 we find 'The Poules Complainte to the tune of Bonny Boatman' (c. 1619); and Chappell, *Popular Music*, gives the tune 'Boatman' from collections of 1650 and 1661, but says he has not discovered the words. His tune is a 'bagpipe tune' and would fit our words.

woman), who taking a cushion in hand, dances about the room and at the end of the tune, stops and sings 'This dance it will no further go.' The musician answers 'I pray you, good Sir, why say you so?'—*Man*: 'Because Joan Sanderson will not come too.'—*Musician*: 'She must come too and she shall come too, and she must come whether she will or no.' Then he lays down the cushion before the woman, on which she kneels, and he kisses her, singing 'Welcome, Joan Sanderson, welcome, welcome.' Then she rises, takes up the cushion, and both dance, singing 'Prinkum-prankum is a fine dance, and shall we go dance it once again, once again, and once again, and shall we go dance it once again.' Then making a stop the *woman* sings as before 'This dance it will no further go.'—*Musician*: 'I pray you, Madam, why say you so?'—*Woman*: 'Because *John* Sanderson will not come too.'—*Musician*: 'He must come too, and he shall come too, and he must come whether he will or no.' And so she lays down the cushion before a man, who kneeling upon it salutes her; she singing 'Welcome, John Sanderson, welcome, welcome.' Then, he taking up the cushion, they take hands and dance round, singing as before. And thus they do till the whole company are taken into the ring; and if there is company enough, make a little ring in its middle, and within that ring, set a chair, and lay the cushion in it, and the first man set in it. Then the cushion is laid before the first man, the woman singing 'This dance it will no further go,' and as before, only instead of 'Come too,' they sing 'Go fro,' and instead of 'Welcome, John Sanderson,' they sing 'Farewell, John Sanderson, farewell, farewell'; and so they go out one by one as they came in. Note. *The women are kissed by all the men*

in the ring at their coming and going out, and likewise the men by all the women.'

Chappell quotes references to the Cushion-dance from Heywood's *A Woman kill'd with kindness*, Burton's *Anatomy*, *The Muses' Looking-glass* (1638), Selden's *Table Talk*, and mentions a political parody called '*The Cushion Dance at Whiteball...To the tune of Joan Sanderson.*'

The action of the play occupies only one day. The scene would apparently show the houses of Fucus, Ingenium, Iudicium and Ignavia.

The author of *Fucus* draws on Plautus, Terence, Juvenal, Horace, Vergil, Martial and Seneca's tragedies and seems to have been well acquainted with *Lælia* acted at Queens' College about 30 years before. This is perhaps surprising: but a reference to my notes on I. 2. 18, 19; *ibid.* 37; I. 3. 45; I. 5. 10; I. 6. 2, 3; II. 6. 14; *ibid.* 66; III. 2. 42; III. 4. 90—97; III. 6. 9, 10; IV. 1. 60; IV. 5. 3, 4; *ibid.* 19; *ibid.* 32; will leave little doubt on the point.

FUCUS HISTRIOMASTIX

DRAMATIS PERSONÆ

INGENIUM } IUDICIUM }	Senes	{ Sr EALES { Sr POTTER	
COMŒDIA filia Ingenij : STANINO			
BALLADA eiusdem sed adulterina : M ^r BECK			
PHILOMATHES filius Iudicii amator Comœdiæ : D ^s KING 5			
VILLANUS rusticus et amator Balladæ : D ^s VINCENT			
PLAUSUS pedissequus Comœdiæ : D ^s CHANDLER			
HIRSUTUS	} COMITES Villani	HAWSTED	
COMITES alij Rustici		HIGHAM	10
MIMUS			
CHORAULES			
VTRICULARIUS			
FIDICEN			
FUCUS HISTRIOMASTIX Puritanus clericus : M ^r WARD			
CORNELIUS iuuenis eius tutelæ creditus : D ^s CLOUEL 15			
ÆGIDIUS iuuenis academicus et Cornelij olim condiscipulus : idem S ^r CHANDLER			

PROBUS frater et Fuci admirator: D^s WIERSDAILE

PRUDENTIA soror et Fuci hospita: D^s BUTLER

TEMPERANTIA soror et Prudentiæ vicina: R. KING

IGNAVIA meretrix quondam Philomathis amica: STRATTON 20

INVIDIA } 2^æ Veneficæ Fuci adiutrices: BELL

CALUMNIA } HIGHAM

[CINNAMUS tonsor]

[PUER Ingenii]

Quarum tantum fit mentio

25

ACADEMIA

PHANTASIA meretrix mater Balladæ

MALICIA }
AUDACIA } aliæ veneficæ Fuci adiutrices
DISCORDIA }

MOTUS

30

Scena in Academia

PROLOGUS PRIOR

Populi primus motor, concionum princeps,
Vulgi imperator maximus et publicæ
Famæ vnicus moderator, pupillorum iuuenum
Circumscriptor, et centurio avidissimus,
Ruris circulator diligentissimus, 5
Testamentorum arbiter potentissimus,
Et tam doctrinâ quam moribus sanctissimus,
Impostor in scenam prodit e latibulo clanculum
Histriomastix, quem nos offendimus occupatum anxie
Vt comœdias quotannis parturientem Academiam 10
Abortum facere præstigijs cogeret suis.
Quotquot itaque almæ matris partui
Prospectum vultis probe patres propitij,
Quotquot parentum animos a clancularijs
Epistolis obfirmatos cupitis iuvenes festivissimi, 15
Date veniam atque ignoscite nostro Fuco :
Quem vobis ecce vltro detegimus ipsi :
Per hunc enim vnicum si non stetisset Fucum,
Difficilis Histriomastix nunquam prodiret hodie.

PROLOGUS POSTERIOR

Comœdia quam nos acturi sumus modo,
Invidiæ multum et Calumniæ laniata morsibus,
Traxit in Academia nuper extremum vitæ halitum.
Inaudivimus celeberrimæ huic spectatorum coronæ
Sacram quandam inseri et almam maiestatem,
Quæ valeat salvifico hæc contra veneficia aspectu :
Cuius serenitas nostris si affulserit studijs
Poterit defunctæ nuper Comœdiæ famam,
Idem est ac si vitam diceremus, restituere.
Hoc superest nobis solum caput bonæ spei,
Hoc si excidamus, tantum est : Comœdiam
In scena per nos hodie spectabitis vltimam.

5

10

ACTUS I^{us}. SCENA PRIMA.

Cornelius. Ægidius.

- Cor.* Deus bone, quam mihi hic placent et arrident omnia !
Quam gestio toga commutare pallium ! Sed quem video ?
- Æg.* Ha, Ha, He. Salsiores nunquam quam modo audivi
sales
Aut lepores magis lepidos.
- Cor.* Aut parum prospiciunt oculi aut Ægidium conspikor,
quem conventum volui. 5
Compellabo. Eho Ægidi !
- Æg.* Quis me nominat ?
- Cor.* Benevolus tibi.
- Æg.* Jupiter, quem video ? Corneli, mi olim
condiscipule !
- Cor.* Oculis pol vteris. verebar ne non agnosceres veterem
sodalem tuum.
- Æg.* Non agnoscerem ? apage hanc suspicionem. sed pater
et mater, ecquid recte valent ?
- Cor.* Id hæ tibi, mi Ægidi, narrabunt literæ. 10
- Æg.* Optime Corneli ! Sed cur non te adhuc togatum video ?
- Cor.* Hodie Academiam primum conspikor. togatus esse qui
possum tam cito ?
- Æg.* Quibuscum vero comitatus venis ?
- Cor.* nosti opinor magistrum Fucum.
- Æg.* Fucum ? apagesis, ego nec fucum, nec assentationem
noverim.
- Cor.* Euge quam tu lepidus !
- Æg.* Euge quam tu blandiloquus ! 15
Quin dic mihi, Corneli, quid hominis est isthic quem
narras Fucus ?

- Cor.* Ædipol vti nomen obtinet assentator egregius,
Miram præ se ferens probitatis speciem,
Qua tectus larva nemini ferme paulo simpliciore
non imponit callide. 20
- Æg.* portentum narras. et hunc cecine adhibuit pater comitem
tibi?
- Cor.* Comitem, Ægidi.
- Æg.* nam quid isthuc sibi vult suspirium?
Eloquere.
- Cor.* non effutiveris?
- Æg.* vah lapidi dictum puta.
- Cor.* Non diu est quando hic quem dixi Fucus,
Aliorum (credo) eiusdem farinae hominum laudibus 25
et fucato sanctimoniae schemate commendatus, intimum
se ipsum apud patrem fecit.
- Æg.* porro obsecro.
- Cor.* Postilla nullum inceptat pater opus nisi Fuco con-
sulto prius.
Adeo quamprimum Academiam venturum me decre-
verat
Magistrum Fucum (si dijs placet) statim in consilium
adhibet, 30
Cui me instituendum crederet.
- Æg.* et quem is quæso molitur
tutorem tibi? an Ingenium forte, aut Judicium,
aut quem tandem? expedi.
- Cor.* Ingenium? vah ab Ingenio semper is abhorruit maxime.
- Æg.* Ha Ha, he: hominem quantivis pretij memoras. 35
Sed cur is obsecro ab Ingenio abhorreret?
- Cor.* Audies.
Invtili poesi (inquit) Ingenium semper operam dedit
et ad fabulas dandas animum appulit.
- Æg.* Nunquid igitur fabulas aversatur?

- Cor.* Immanissime,
Nec minus pro illicitis habet quam ruricularum ludicra.
Nunquamne ad aures sodes permanavit tuas 41
Istius fabulæ nomen quam ille hic suppresserat dudum?
- Æg.* Hercle vero vbi mecum cogito quasi per nebulam
Istuc me audisse memini. atqui ille hoc solus potuit?
- Cor.* Imo adiutores habuit (vti ferunt) strenuos. 45
- Æg.* Quos tandem?
- Cor.* In aurem tibi dixero.
- Æg.* Qui tu hoc scis?
- Cor.* ipse narrabat mihi.
- Æg.* Quis crederet? mirum vero si non huc tecum
Hac venit quadragesima, vt Comœdiam suppresseret
alteram.
- Cor.* Ne tu hariolus es opinor.
- Æg.* an id ergo nunc machinatur?
- Cor.* sedulo. 50
- Æg.* Sed vbi vestrum est hospitium?
- Cor.* cur id rogitas?
- Æg.* Quia hinc me nunc quædam avocant negotia,
Quæ vbi prævortero te istuc quæram illico.
- Cor.* Hospitis pol nomen nescio, sed hospita Prudentia audit.
- Æg.* Novi, novi.
- Cor.* Nostin vero? quæso quid fæmina videtur tibi? 55
- Æg.* Frons certe sanctam loquitur.
- Cor.* at nullibi poeta verius, ?
Fronti nulla fides.
- Æg.* nam quare?
- Cor.* quare, rogas?
Clancularij cum Fucio susurri aliam loquuntur ac tu
prædicas.
- Æg.* Quos tu susurros narras?
- Cor.* Vidisses si mecum fuisses modo.

- Æg.* Ha, ha, he, quid tu autem? annon hæc patri— 60
Cor. minime, minime, quin potius me non videre simulo;
 præceptorem etiam appello meum et homini assentor
 gnaviter.
- Æg.* Amabo, quamobrem?
Cor. scilicet ne patrem inconciliet mihi,
 Quod facili negotio efficeret nisi morem perpetuo gererem.
- Æg.* Doleo equidem vices tuas, sed plura de hac re vbi ad
 te revereo. 65
- Interea vale.
- Cor.* vale, sed vide memineris.
- Æg.* Ne dubites.
- Cor.* ego vero me intro. sed fores a nobis crepuere.
 [Exeunt.]

ACTUS 1us. SCENA 2^a.

Fucus. Prudentia. Cornelius in insidijs.

- Pru.* Divine vir, nequeo tuam satis deosculari excellentiam.
Cor. Ah astuta non hominem osculatur sed hominis excel-
 lentiam.
- Fuc.* Neque ego, mea Prudentia, amplecti queo satis tuam
 prudentiam.
- Cor.* Euge quam lepidus! prudentia, cum sit virtus, consistit
 in medio,
 Ergo, medium mulieris amplectendo, illius amplectitur
 prudentiam. 5
- Pru.* Sed quid sibi vult hæc aversio, mi Fuce dulcissime?
Fuc. Sane non quod amoris tui distædeat, non sane,
 verum sic nugari in publico, istuc haud me decet sane.
 Soli si quando sumus, non tu me provocabis prior,
 at in publico, in publico, apage, apage, phi, phi. 10
- Cor.* Equidem scortator egregius. quis crederet ex vultu?

- Pru.* Probe mones sane non iocari in publico,
Quod tamen multi nunc dierum factitant.
- Fuc.* Sane quam plurimi. at nobis non licet, severiorem vitam
Qui colimus, nobis non licet iocari in publico, sed
clanculum, clanculum. 15
- Cor.* et nullum non patrare facinus, modo fiat clanculum,
clanculum.
- Pru.* At nemo hic adest me vide, captemus igitur dum licet
hanc occasiunculam.
- Fuc.* Quam vellem sane, sed vereor ne quis hic adsit arbiter,
Nostris osculis auceps oculis. [*They kisse*
- Cor.* Ha Ha he : vt osculantur clanculum, clanculum. 20
At ego divortium fecero. Deus bone, vbi vbi esse dicam
præceptorem meum? [*They part and runn out*
- Pru.* Oh Corneli, vbi tu fuisti iam modo?
- Cor.* non procul hinc si placet clanculum.
- Fuc.* Bene est. si quid forte conspexeris quod fieri non
oportet in publico,
Cave mutiveris, Corneli.
- Cor.* ero, ne dubites, Cornelius Tacitus. 25
- Fuc.* Ha Ha he. Sane vero risum expressit pene inopinanti
mihi.
Sed vbi est Prudentia?
- Cor.* Quæris, præceptor, id quod habes.
- Fuc.* Quasi me prudentem dicas, Corneli?
- Cor.* admodum :
- Nam, si prudentis est multa dissimulare, [*ad spectatores*
Tu omnium, præceptor, facile es prudentissimus. 30
- Fuc.* Quin tu hinc foras, Corneli, verbis evocato meis
Prudentiam : est illa proba sane fœmina et bona.
- Cor.* Quid igitur (præceptor), tuâ pace dixerim,
Eius non est exosculari virtutem in publico sed clan-
culum?

- Fuc.* Au : nondum satis (quantum video) nosti qui vir siem. 35
 At volo te imprimis, Corneli, mores addiscas meos probe.
 Affectata capero frontem severitudine, cave tuam ne
 exporrige.
 Siccine saluto, ad eundem vide tu salutes modum.
 Subrideo sic, tu ne cachinnes nisi forte clanculum,
 clanculum.
 facete nunc advorte animum tuum ad animum meum. 40
 [The boy imitates]
- Cor.* Jube nunc sis Prudentiam hospitam ad me exeat foras.
 Faciam : ha ha he : iterumne illius osculabitur pru-
 dentiam clanculum ? [Exit]
- Fuc.* Sane vero ab hoc mihi puero cauendum esse video,
 adeo nimis astutus est carnifex, nimisque perspicax.
 [Intrat Cor. cum Prud.]
- Cor.* Eccam quam accersebas (præceptor) Prudentiam. 45
- Fuc.* Oh Prudentia, cur tam repente in ædes te corripuisti
 modo ?
 Dicturus eram tibi impura illa et impia quæ ruri
 viderim nuper ludicra.
- Pru.* Et quid impedit (magister Fuce) quo minus iam dicas mihi ?
- Fuc.* Dicam sane.
- Cor.* Imo noli, præceptor, contaminare os tibi
 Istiusmodi nugarum commemoratione.
- Fuc.* sane probus es, 50
 Corneli, probus es sane, repetam tamen hæc quod odio
 habeam, non quod amem.
- Pru.* Imo novimus, novimus. sed quæso quid tibi molestum
 maxime fuit ?
- Fuc.* Arbor illa scilicet quæ cælum ipsum suo pene pertingit
 vertice.
- Pru.* Quænam illa vt sit arbor ?
- Cor.* nempe quam mense maij

otiosi quotannis extruunt tenebriones, quæ vulgo may-
pole audit. 55

Illamne vis, præceptor?

Fuc. Tenes. nullum enim ferme præ-
terieris pagum

Qui non paganum illud colit et idolum execrabile.

Pru. Sane, magister Fuce, vix hoc putarem credibile
Nisi tu id diceres qui mentiri nescis.

Cor. nisi clanculum, clanculum.

Fuc. Sane vero (ex animo precor) vtinam hæc non vera
essent, mea Prudentia. 60

Pru. facile credo, nam tu (nec iniuria) omnibus id generis
semper

adversatus es nugis.

Cor. at nunquid oblitus es, præceptor, vt vndique diebus
festis—?

Fuc. Oh apage a me dies istos festos, ego potius infestos
puto dies.

Cor. Adde dies numero tantum mas:

Fuc. Oh Corneli, 65

Quid isthuc verbi?

Cor. mascula dicas.

Fuc. Oh, propria quæ maribus. probus es, Corneli, probus
es sane.

Cor. Pish, probitas laudatur et alget.

Pru. Sed quid de istis, puer, diebus quos falso appellasti festos?

Cor. His scilicet diebus vsquequaque perstrepunt vtriculares
tibiæ. 70

Fuc. Oh profanos istos vtricularios quam ego odi male!

Cor. Nec iniuria (præceptor) sunt enim nihili homines.

Fuc. Homines, mi puer? sunt errabundi nebulones potius.

Cor. Errabundi, præceptor, eo nomine sunt homines, nam,
vt nosti probe,

Humanum est errare.

Fuc. eodem argumento, Corneli, 75
Oves sunt homines. vide quam tu parum sapis philo-
sophiam.

Cor. Lepide dictum, præceptor.

Fuc. re vera lepidus sum non-
nunquam vel ingratijs.

Sed quid tu agis, Prudentia?

Pru. Illorum sane hominum me cœpit admiratio
Qui inanes istos (quos memoras) ludos perferunt. 80

Fuc. Sane quidem (dolens dico) perplures habent patronos,
eosque magni nominis,
Quos tamen famosis (id quod sæpe antehac fecimus)
libellis exagitabimus,

Sed clanculum, mea Prudentia, furtim et clanculum.

Cor. At quid? quorsum huc venisti, præceptor? ecquid oblitus
es Comediæ?

Fuc. Oh odi profanam Comœdiam et arceo, 85
Nec supra memoratis ruris ludicris
Minus illicitam puto aut pernitiosam minus.

Pru. Rumor est certo Comœdiam prodituram propediem.

Fuc. At nunquam prodibit sane.

Cor. Quomodo, si placet, hoc effectum dederis?

Fuc. Edisseram, nam pauci sunt etiam num in hac Aca-
demia superstites 90
Viri integerrimi sane qui ludos hosce scenicos oppugnant
gnaviter.

Hos irritabo primulum, subinde Iudicium conveniam
cuius (vti ferunt) filius Comœdiam amat perditte.

Cor. Nunquid Iudicium notus tibi aut familiaris?

Fuc. paululum sane, parum autem hoc refert, solent enim
mei similes 95

In cuiusvis insinuare se familiaritatem vel minima

arrepta occasiuncula. Hunc igitur adibo, atque argumentis euincam plurimis
Comœdiam prostibulum esse, atque adolescentium pernitiam.

Cor. At quid si immobilis sit, magister Fuce?

Fuc. non sic desistam sane.
Ne vitalis siem si non manibus pedibusque obnixè
omnia fecero. 100

Quin tua etiam, Corneli, opus est ad hanc rem taciturnitate atque astutia.

Cor. Ne vivam, præceptor, si tibi in hanc rem deero.

Pru. Mea autem opera si quovis in loco esse possit impera.

Fuc. Sane vero, mea Prudentia, merito te supra omnes amofœminas. 104

Pru. At, prius si placet quam aggredieris quod inceptas opus,
Refice te patera vini alijsque quas paravi dapibus.

Fuc. Re vera vinum adversor nunquam, nisi in publico.
Ibi vel pitissare nefas, at clanculum ingurgitare nihil est,
Nihil prorsus si fiat clanculum.

Pru. Eamus ergo intro ad nos.

Fuc. eamus, Corneli, cito 110
Vt pallium intus me induam et Iudicium conveniam
postmodum.

Quem si ex sententia dimovero,
Faciám ego hodie ex Comœdia Tragoœdiam.

Cor. Eamus ergo, nam video nescio quos hic exeuntes foras.

ACTUS I. SCENA 3^a.

Ingenium. Iudicium.

Ing. Age, Age, Iudicium, tu tam tardus es?

Iud. tu autem, Ingenium,
tam præproperus?

- Ing.* Quoties tibi dicam Academiam in mandatis dedisse mihi
vti hæ quamprimum transigerentur nuptiæ
Comœdiam meam inter et tuum Philomathen?
Quid hæres? non sat habes, ipsa quod Academia 5
Has gestit spectare nuptias? amabo loquere.
- Iud.* Hoc argumento operam tibi, Ingenium, dabo.
Decreveram sane vtpote opinor conducibilius
Vt ad tempus filius, ad huius saltem finem termini,
Animum ad seria magis studia appelleret suum. 10
- Ing.* Quasi Comœdia ab his aliena foret studijs
et voluptati tantum et recreationi conduceret.
- Iud.* Rem alioversum (Ingenium) atque ego dixi accipis.
Absit vt ego Comœdiæ quicquam detrahā gloriæ!
Quin meo quidem gratulor potius Philomathi 15
Quod sibi suæque famæ tam consuluit probe
Vt animum ad Comœdiam suam adiungeret.
- Ing.* Ergo cum ex sententia istæ futuræ sunt nuptiæ,
Operam, Iudicium, da nobis celerem.
- Iud.* et operam et artem, si quid vsui esse possint tibi, 20
Spondeo.
- Ing.* Certe profecto vtrumque plurimum.
- Iud.* Neutrum hercle deerit.
- Ing.* Erit vbi reponam tibi.
- Iud.* Creditur.
- Ing.* sed nunquid adhuc, Iudicium, dixi tibi
Balladæ quid filiæ meæ nuper obtigit?
- Iud.* Balladæ filiæ tuæ?
- Ing.* adulterinæ scilicet, 25
Quam ego adhuc ætate iuvenis ex meretricula quadam
Quæ Phantasia cluet suscepi. hoccine tu quam pri-
mum audis?
- Iud.* Ædipol (cum iam mecum cogito) pridem hoc ex te
audiveram,

Verum e memoria paulatim elapsum est mihi.
Sed quid de illa?

Ing. Ruri superiorem æstatem perpetem 30

Cum filijs vna agebam forte:—

Iud. Quorsum hæc nota repetis?

Ad Balladam quæso redi.

Ing. sine me. ibi forte, in diebus paucis

Quibus vndique collecta plebecula ludos suos pro more
celebrat,

Villanus quidam, haud pol contemnendus agricola,

Amore Balladæ meæ captus est, atque huc venturus
est hodie, 35

Quibus omnibus rus suppeditat instructus ludicris,
Vt Balladam in vxorem poscat.

Iud. Ha Ha he.

Ing. Rides, Iudicium? horumne in scena repræsentatio
Placuerit?

Iud. Perpol quam dubia est fortuna scenica!

Quin mittamus de eventu coniecturam hanc præpro-
peram. 40

Ing. Licet, sed cantiunculas etiam lepidas, Iudicium, hic
mox audies,

Quibus ille Balladam, si dijs placet, ambit suam.

Iud. Quas tu cantiunculas memoras?

Ing. nempe quæ vulgo Balladæ audiunt,
Quibus nominibus filiæ meæ haud ingratas fore autumans
Has assidue meditatur solus. canit vero haud bubo
dulcius. 45

Iud. Comprime vocem. quemnam, aut vnde, hunc dicam
emicuisse sonitum?

Ing. Hercle vero, hic sonitus adventum Villani sonat,
Atque eccum vbi saltans exiluit. ha, he, annon prædixi
hoc fore?

Iud. At quinam cæteri?

Ing. Ruricolæ opinor quos ille comites nactus est sibi.

Iud. Abscondamus nosmet hic prope, vt, vbi commoda detur
occasio, 50

Opportune nos inseramus postea.

Ing. Consilium placet, ha ha he.

ACTUS I^{us}. SCENA 4ta.

*Villanus, Hirsutus, tres Comites, vtricularius, fidicen: quo sonante
saltant omnes: de subito vero desistit Villanus.*

{ *Ingenium* }
{ *Iudicium* } in insidijs.

Com. Quid (malum), Villane, te nobis subduxisti? ha etiam
taces?

Vil. Me Balladæ nitor vrit [tune 'as I
Proteruitasque grata, went to Walsh-
Villanus his o his furit, ingham.']
Aspirate fata. 5

Ing. Audin', Iudicium?

Iud. Ædipol risum expressit mihi
Hominis festiuitas.

Ing. tace atque ausculpta paululum.

Com. 2. Pish nos vt operam præstemus, nisi fueris hilaris?

Com. 3. Vah saltemus, saltemus. hei, quid? tun' dormis, fidicen?

Hir. Quid, si placet, fenestram illam tam sobrie suspicis? 10

Vil. Ballada, non dormis?
Nondum expergefacta? ['Yee ladies
Villanus haud deformis of ye court
Memineris vult pacta. com downe &
Ballada, dormis? take yr places
&c.']

Ing. Adeamus iam, Iudicium?

Iud. Manta vero paululum. 16

- Com.* 1. Age age pultra fores iam. quovsque hic morabitur?
Com. 2. Quid hoc quod nemo prodit? an forte dormiant?
 Noctu hic fortassis vigilant et luce dormiunt. 19
- Vil.* Me miserum, quid prosunt multi boves? [‘Fortune my
 Heu me nequicquam multiplicantur oves! foe why doest
 O mea nunc fortuna squallida, thou frowne
 Num nil respondet bella Ballada? on me?’]
- Ing.* Tempus adeundi hominem est, ne misellus despondeat
 animum.
 Villane, salve, salvum te advenisse volupe est, 25
 Vosque eius comites, perquam adeste grati.
- Vil.* Ah, Ingenium, vt valet bella et tenella Ballada mea?
 Nuper sole sub ardenti dum Balladam [‘As at noone
 somnus vrget, Dulcina
 Villanus forte conspicatus audacter sic, rested.’]
 o sic, insurgit.
 Hic super flores nos amores nunc cola-
 mus, mea vita, 30
 Tuum exorem nunc favorem, in quo
 salus nostra est sita.
- Ing.* O lepidum caput! Ballada vero—
Vil. Quid illa?
Ing. Iamdudum adventum tuum expectavit misera.
Vil. Hercle vero non potui huc citius, tot mihi incumbebant
 negotia.
Ing. Quid autem? attulistin tecum caballum illum ridiculum
 et cætera ludicra ruris?
Vil. Præsto mox, Ingenium, erunt.
 Eccum vtricularium hunc tibi, hic aget prologum. 37
Ing. Bene Hercle factum. vos vero me sequimini. tu me
 hic opperire, Iudicium.

ACTUS I. SCENA 5^a.*Iudicium. Fucus.*

- Iud.* Deus bone, quam ridicula res est amator rusticus!
 Quam sibi plaudit miser in rithmis suis amatorijs!
 Sed quem hunc esse dicam cum testudineo gradu?
- Fuc.* Huc iam proviso vt Iudicium seorsim conveniam.
 Nam ab Ingenio metuo ne, si forte adsit, me vt solet
 Pro ridiculo et delectamento habeat. 6
- Iud.* Ex vultu Fucus sit oportet. sentio quorsum huc venerit,
 Nempe vt Comœdiam supprimat. næ ille operam
 luserit.
- Fuc.* Quod si Iudicij Philomathes a Comœdia abalienetur
 semel, 9
 Amplior tum locus in quo spes nostræ proludant, erit.
- Iud.* Quantum audio, hariolus sum probus. procedam ei
 obviam.
- Fuc.* Fuce, salve sis; quid tu Academiam insolens?
 Sane vero salve, Iudicium, ab Academia diu
 Detinuit inualetudo nec ita pridem revalui.
 Sed ecquid hic novi, Iudicium? filius tuus vt valet
 Philomathes? 15
- Iud.* Recte pol dijs gratias valet, atque tu adeo per tempus
 advenis
 Vt illius nobiscum vna concelebres nuptias.
- Fuc.* Nuptias? nam cui nubet obsecro? an forte Theologiæ?
Iud. Imo Comœdiæ, Poetices et Ingenij filiæ.
Fuc. qui Comœdiæ?
 Sane vero nollem pro quantum hæc vita valet, filius tuus
 Comœdiam vxorem ducat.
- Iud.* nam cur, Fuce, non Comœdiam?

Fuc. Sane quia filio tuo cupio bene.

Iud. quasi non digna satis
Quacum filius contrahat, Comœdia esset?

Fuc. mihi crede, indignissima.

Iud. Antiquum pol obtines, *Fuce.* dic mihi cur indignissima.
Cur tu his quas ego decrevi iamdudum adversaris
nuptijs? 25

Fuc. Multæ, Iudicium, causæ sunt quamobrem cupio ab-
ducere

filium tuum a Comœdia: nam primo vanæ Poetices
vanior progenies est; quid rides? octodecem ego
rationibus

Hoc evincam, Iudicium.

Iud. Quid? inanem esse Poeticen?

Caue dixeris, *Fuce.*

Fuc. Hoc dico, Iudicium, 30

Invtilem Poeticen esse, ac præter voluptatem nihil,
Nihil sane, suppeditare, nec quidquam aliud poetam
quærere

Nisi lectorum animos oblectare, et suis ineptijs cor-
rumpere.

Iud. Ædipol multimodis, *Fuce,* nunc literis es iniurius.

[*Intrat Ingenium*

Atqui eccum Ingenium. ponamus hunc si placet arbi-
trum 35

Digna sit vtrum Poetice necne his calumnijs.

Fuc. Imo vero ausculta, Iudicium. merito te semper amavi
plurimum,

et vere, vere sane et ex animo, simulandi enim semper
ego nescivi viam, et indignis Ingenium semper me habuit
modis,

adeo, si quando aduersum illi fio, risu me statim et
dicterijs accipit. 40

ACTUS PRIMUS. SCENA VLTIMA.

Judicium. Fucus. Ingenium.

- Ing.* Quisnam ille homo est qui tam blande cum Iudicio
Et amice consusurrat? Hercle quo inspecto magis,
Eo minus placet hominis facies.
- Fuc.* Audi sis obsecro.
- Ing.* Potest hic esse Fucus?
- Fuc.* An tu qua es pietate et prudentia
filium tuum vnicum profanum histrionem fieri sines? 5
- Ing.* Is est profecto, nam in artem vt solet invehitur histri-
onicam.
Dij meam Comœdiam servassint mihi, ita hic obstinate
operam
Dabit illam pessundare, vbi hac nocte prodituram sciverit.
Metuo vt substet Judicium, ita hic astutus est carnifex.
- Fuc.* vt omittam cœtera, est Comœdia lasciviæ parens et
impudicitia. 10
- Ing.* Quid audio? Comœdia lasciviæ parens? actum est de
Comœdia
Nisi huius ego retundam pervicaciam. atque adeo
quid non
Accedo obviam, et hominem prout dignus est primo
ludifico?
Plurima salute Fucum summum suum impertit In-
genium.
- Fuc.* An hoc ex animo et sincere dicis, Ingenium? 15
- Ing.* Sincere, Fuce, dico sincere.
- Fuc.* sane?
- Ing.* insanus essem nisi dicerem sincere sane.
- Fuc.* nonne me ludis iam?
- Ing.* non sum ludimagister sane.

Iud. mitte vero iocularia, Ingenium.

Fuc. sane vero probus es, Judicium,
 Probus es sane: quam gaudeo vbi vel vnum mei similem
 reliquum video. 20

Ing. Tui similem (malum)? ita vivam vt ego video tuam
 arrogantiam.
 tui similem? cum sis omnium (quos scio) nequissimus,
 bonum te assimulas?

Fuc. Audin' hæc maledicta, Iudicium? est hic genuinus
 Comœdiæ pater.

Ing. Comœdiæ pater? noli maledicere, nequissime frater,
 Malefacta ne noscas tua. obsecro te, 25
 Quid tibi interpellatio, aut in consilium huc accessio est?

Fuc. Rumor est huius filium Philomathen (cui patris gratia
 bene volo)

Comœdiam tuam in vxorem accepturum hodie.

Ing. Quid inde? tun' his adversaris nuptijs?

Fuc. Sane.

Ing. Qua ratione ductus sane? 30

Fuc. Quia scenica spectacula pro illicitis habeo omnia.

Ing. Optime. impudens, tun' ea vertes vitio
 Quæ ipsa Academiæ approbarunt lumina
 Suaque non semel præsentia honestarit princeps augus-
 tissimus?

Fuc. At hoc non impedit quominus pro illicitis habeantur
 tamen. 35

Ing. At pace tuâ, Fuce, cur liceat videre, facere quæ turpe est?

Fuc. parem pæne esse culpam censeo, si spectator his se
 assuescat ludicris.

porro—

Ing. porro? quovsque huius, Iudicium, feremus stulti-
 loquium?

Iud. Ingenium, licetne pauca—?

- Ing.* Cedo, quid dices mihi
 Quod millies non audiui ?
- Iud.* Attamen dicat sine.
- Ing.* sino. 40
- Fuc.* Infamis fuit olim quisquis pronunciandi causa in scenam
 prodijt.
- Ing.* At infamia pœnæ nunquam tantum opinione hominum
 difficilium.
- Fuc.* At habitum muliebrem virum induere nefas.
- Ing.* At habitus nullus, sed animus turpem facit.
 Quid quod quotidianus hæc illi vestis non est, aut
 assiduus ? 45
- Fuc.* At turpe est gestus molles et muliebres viros exprimere.
- Ing.* Imo hos spectare salus est adolescentulis,
 Mature vt cum cognorint, perpetuo oderint.
- Fuc.* At grande factum est his temporis dispendium.
- Ing.* Imo tempus his tributum, quod vel somno vel otio tribui
 solet. 50
- Fuc.* At saltationes molles perridiculæ, imo vero illicitæ.
- Ing.* Certe psallere, et saltare peraccommodum putabant olim
 Mulieri probæ, et perquam requisitum vtrunque viro.
- Fuc.* At taxandi et irridendi omnis vester scopus.
- Iud.* Huc vsque rationes sunt in æquo positæ. 55
- Ing.* Imo non tam acerbitem nos quam salem quærimus.
- Fuc.* Te, Iudicium, huius rei appello iudicem,
 Si non grassetur hæc licentia in omnes fere ordines.
- Iud.* Olim fortassis apud seclum prius, at acerbitem
 pristinam
 in nostris, Fuce, nunquam inuenies poematis. 60
- Fuc.* At—
- Ing.* at ? quovsque nobis molestus eris ?
 Rursum consusurras ? Iudicium, expergifacere.
 Alia nos manent, atque hinc avocant negotia.

- Iud.* Hercle non videntur ista vero dissimilia. 64
- Ing.* Itane vero? mature tum pol hunc abigendum esse video.
At qua malum abigam? quid si huc accersam vtricularium?
- Ædipol* sic erit. [Exit Ingenium]
- Fuc.* Iam modo hæsitat. agendum nunc est aliquid [Intrat Ingenium hic cum
Dum in dubio est animus. ad hæc, Iudicium, nium hic cum
Quam inanes hæ nugæ et viris indignissimæ! vtriculario.]
- Ing.* Age tibi iam inflato cito, quicquid in buccam venerit. 71
Quovsque crede mihi absterrebis, non ludes operam.
[Hic vtricularius inflat, aufugit Fucus]
- Fuc.* Heu me, an profani hi mastigiæ in Academiam etiam
irreperint?
vale, Iudicium, atque quod dixi memineris.
- Iud.* imo ego te sequor.
- Ing.* Ha, Ha, he: quam pernix fugit! sed quo se subduxit
Iudicium? 75
quem ego nunc timeo
Ne persuaserit ille impurus, vt iam non det filium.
Cursum hercle ad eum capessam hinc e vestigio,
Ne blandis dictis impostor hic avertat animum. tu me
sequere.
Fistula dulce canit volucrem dum decipit auceps. 80
[finis Actus 1^{mi}]

ACTUS 2. SCENA 1.

Philomathes. Comædia. Iudicium.

- Com.* Ahime, Philomathes mj.
- Phi.* Quid ais, voluptas mea?
- Com.* Tota mecastor tremo horreoque postquam aspexi Fucum.
- Phi.* Qui dum, mea vita?
- Com.* etiam rogitas? ac si ignores, Philomathes,

Quanto is molimine me miseram me eradicare quæsit
sæpius.

Phi. Gravis pol scio antehac tibi, Comœdia, adversarius extitit
Dum spei quid reliquum erat me a te divellere. 6

At iam desistet sat scio, vbi hanc spem sublatam senserit.

Com. At quid si pater amorem te hunc deponere iubeat?

Phi. Vnde aut cur quæso metus hic tibi in animo subortus
vt siet?

Com. Certe blandiloquus est iste Fucus et mulsa loquitur 10
Et miram insuper præ se fert probitatis speciem.

Vereor, mi Philomathes, ne hisce forte patri imponat tuo.

Phi. Non est spero hoc quod metuas; me vero quod attinet,
In alijs rebus quid valeat nescio, at in hac re nihil
effecturum scio

Vt qui amator Comœdiæ iam sim, deinceps ne siem. 15

Com. Haud vereor si in te solo situm sit, at voluntati patris,
Te forte si a me avelleret, durum est resistere.

Phi. Patremne tam parvi putas esse animi, aut ingenij mobilis
vt Fuci blanditijs moveri possit aut offucijs
fidem quam Ingenio patri tuo dedit fallere? 20

Com. Quid putem nescio, sed Fuci malitiam et versutias
metuo,

Quibus ille sat scio hodie huc venit instructissimus.

Phi. Desine quæso, Comœdia, male ominarier, atque alio
Sermonem ducamus.

Com. Licet.

Phi. Quid Ballada vestra? 24

An illa sat humaniter suum novum tractat amatorculum?

Com. Admodum! illum autem misellum tot curæ divorsum
distrahunt.

Phi. Qua de re quæso?

Com. Qua de re rogas? nempe de ludis
exhibendis suis.

Phi. Quos ludos narras?

Com. Spectabis mox.

Iud. Eho Philomathes.

Phi. Pater.

Iud.ocius huc ad me intro.

Com. Ah, me infælicem, nimium vereor augurabar certe, 30
Persuasit ille impurus sat scio nos disiungere.

At tu me deseres, Philomathes? An ego tui gratia in
scœnam prodij
Et tu iam deseres?

Phi. Deum atque hominum [fidem] non te deseram.

Iud. Philomathes, inquam.

Phi.abeundum est. quæso paulisper vale,
et per hoc basium revertar illico, et quid factum sit
te certiozem faciam. 35

Com. Memineris.

Phi. Ni venio—

Com. Sat est, vale.

Sed, proh supreme cœlitum, quem video? Fucum? ne
perij, si is me aspexerit.

ACTUS 2. SCENA 2.

Fucus. Ignavia. Cornelius.

Fuc. Age, puer, exi cito, prospice, despice, circumspice.
Neminem vides?

Cor. Ne vnum.

Fuc.circumspecta denuo.

Cor. Nemo est. mihi credi tuto licet.

Fuc.prodeamus ergo. iam, Ignavia,
Pange mihi suavium. iam heus, puer, obserato fores
vel potius, audin'? aufer te hinc. hem manta—ho 5

Confer te ad Prudentiam hospitam, et verbis meis
saluta

atque, audin' ? dic etiam res nostras processisse prospere.

Cor. Eo. [Exit *Cor.*

Ign. Verum dic mihi, anime mi, hæretne nunc Iudicium
animi pendulus

Nec quid agat, stabile est illi, filiumne sinat
Comœdiam ducere an potius valedicere ? 10

Fuc. Imo sane, et nisi intervenisset forte Ingenium
Spes erat illum ex sententia dimovisse protinam.
Ita enim homini adblandibar subdole

Vt me solum vere amicum sibi, et benevolentem au-
tumavit miser.

Ign. Ecaster, Fuce, meretricum ad mores confictus es
lepide. 15

Illæ vbi vetulæ et edentulæ sint pigmentis vultum inter-
polant,

Itidem tu perfidiam malitiam cæteraque animi vitia
Fictæ sanctimonix fuco et probitatis oculis.

Fuc. Rem revera tenes, mea Ignavia,
Bifrons ego sum sane.

Ign. Bifrons quid ? an alter Janus ? 20

Fuc. Janos ego nihil moror nec Troianos adeo,
Bifrons inquam sum.

Ign. Quid isthuc verbi est ?

Fuc. audies.

Tristis severitas inest in vultu, dum sum in publico,
At clanculum, mea recreatio, clanculum nemo me
Lubentior, festiuior nemo, nemo qui genio indulget
magis.

Ign. Dij te servassint mihi, ita tu sapis pleno pectore. 26

Fuc. Temperantiæ sum in publico et castitatis exemplum
vnicum,

At clanculum, mea delectatio, homo sum,
Nil dicam amplius, homo sum clanculum.

Ign. Ha ha he : cætera quis nescit ?

Fuc. lassi requievimus omnes. 30

Quid dixi, lassi requievimus omnes ? erravi.

Semel insanivimus omnes, dicerem.

Sed homo sum et humanum est errare.

Ign. Mehercle homo perpaucorum hominum.

Placetne autem tibi in meas ædes errare paululum ? 35

Dapes apparavi tibi aliquot et vinum vetus.

Fuc. Oh apage vinum, men' vinolentum putas ?

Ign. Non hoc ex me audies, sed sine Cerere et Baccho

Friget—nosti quid.

Fuc. Novi quid atque novi quid alicuius

Quod sane sine Cerere et Baccho non friget, non sane
clanculum. 40

Ign. Sed dic mihi serio, nunquid Bacchum non amas
paululum ?

Fuc. Non omnino sane.

Ign. Non omnino ?

Fuc. Non Bacchum sane,

Sed Iacchum amo medullitus.

Ign. obsecro te Bacchum inter
et Iacchum quid interest ?

Fuc. Permultum sane. nam Bacchum colunt quos vocamus
boni socij,

Iacchum nos soli quibus mos est potare clanculum. 45

Cor. hic vt videtur in eorum numero est

Qui pueros simulant et Bacchanalia vivunt.

Ign. Euge lepidum discrimen. vin' ergo apud me paulum
Iacchi sapere ?

Fuc. Nunc non licet sane.

Ign. Quid ? ne sapere quidem ?

- Fuc.* Non sane. nam ne Ingenium et Judicium in gratiam
redeant 50
Cauto opus est.
- Ign.* Vah: quid si Judicium rursus ad In-
genium redeat?
- Fuc.* Techna tunc alia excogitanda est.
- Ign.* Sat erit temporis.
Proin Iacchi aliquantillum interea loci licet sapere.
- Fuc.* O, Ignavia, istuc est sapere non quod ante pedes
modo est
Videre, sed etiam illa quæ futura sunt prospicere. 55
Ign. facete. hoc autem vbi prævorteris
annon tunc Iacchum sapiēs?
- Fuc.* verbum sapienti sat est.
Sed ædes a Judicio crepuere.
- Ign.* Quo te agis?
- Fuc.* Philomathes est, tristis hercle videtur admodum.
Nempe de hoc est quod patris animum immutatum
videt
vt iam non sinat toties cupitam Comœdiam ducere. 61
Ign. salva sum interea, mi Fuce, operâ tuâ.
- Fuc.* Tu iam hominem adorire optimis quibus potes blanditijs.
his forte pellicias eius vt in te recurrat amor.
- Ign.* Mehercle nequeo me continere quin tuum exosculer 65
Consilium.
- Fuc.* Oh apage apage oscula in publico.
Differamus hæc dum conveniamus clanculum.
- Ign.* Intelligo, mox eris apud me.
- Fuc.* ne dubites, vale. [Exit
- Ign.* Quid nunc primum agam? Cantiones
pol illecebræ amantium optimæ. 70
hac primum experiar.

ACTUS 2. SCÆNA 3.

Philomathes. Ignavia.

Phi. Vbi illic scelus est qui me perdidit? oh si iam daretur mihi,
Ne vivam nisi hominem pro merito vlciscar probe,
Qui me miserum et, quod me excruciat maxime,
Comœdiam meam (nisi quid dij respiciant) plane
disperdidit.

Næ ego te, Fuce, si vixero,—sed et patris me pudet mei, 5
Huic nugatori qui aurium operam dederit
Et nimiam adhibuerit fidem.

Ign. Agite, subcœlestes sphæræ,
Ad stuporem meum adigite Philomathen suavi aliqua
cantiuncula.

Phi. Ah, mea Comœdia, tua haud inania iam sentio
auguria. 10
Quid audio? vnde? quorsum hoc? quid hi sibi volunt
fidicines?

Nam cui dicam hanc comparatam esse musicam?

Ign. Obstupescit misellus. at ego salute data stuporem hunc
excutiam.

Vos abscedite. Philomathes mi, mea voluptas, quid
agitur?

Phi. Quid id curæ tibi? tuæne hæ illecebræ, Ignavia? 15

Ign. Illecebræ? ah ne dixeris, Philomathes, ne dixeris,
Nostra ne sordeant tibi, nihili licet, munuscula.
Quid me tam torvis collustras oculis? ego quid in te
peccaverim?

Phi. Quid tu molesta mihi es? pish aufer has blanditias.

Ign. Eia tam sæviter? ego despectui tibi sum, Philomathes, 20
Postquam Comœdiam amas?

Phi. neque id immerito tuo.

Egon' Comœdiam tibi vt non præferam, non tibi propudium ?

At scias velim tuam me formam illius calceamento postponere.

Ign. Meam formam illius calceamento ? ah nimium hoc est contumeliæ.

Verum sic solet satietati proximum esse fastidium. 25

At esto. priores partes apud te habeat Comœdia.

Noli tamen Ignaviæ prorsus valedicere.

Pbi. At decretum est mihi. proin tu finem in isthoc face.

Ign. Ah quid decretum est ?

Pbi. Scilicet tibi in perpetuum valedicere.

Ign. Heu me quodnam ob factum ?

Pbi. quia collibitum est mihi. 30

Ign. An ergo collibitum est tibi macerare te sine modo, sine fine,

Nec aliquando ad Ignaviam lassatum animum deijcere ?

Quin potius, meum corculum, ad me divorte modo

Suaviter vbi te inclines et molliuscule.

Pbi. Næ tu frustra es, Ignavia. alius ego sum ac dudum. 35

Plus operæ, si me ames, adblandiendo noli perdere.

Ign. Obsecro te, nunquid non licet amice te et benigne alloqui ?

At ego quid te male habet scire vehementer expeto.

Possum fortassis remedium præstare. Quid te quæso excruciat ?

Pbi. Tua verba, atque adeo te hinc aufer protinam. 40

Nolo tuum diutius ferre stultiloquium.

Ign. Serione hoc, Philomathes ?

Pbi. nam quid apud te iocarer ?

Sed abeundum video mihimet, alia nequeo hanc excutere.

Quid autem nunc agam ? an a Comœdia me distrahi sinam ?

An vitam relinquam ? tantundem potest. Ibo 45

Ad amicum quendam lepidum meum, ibi fortasse
Consilij regionem inveniam mihi.

Ign. Abijt nec meum stultiloquium ferre potest.
Dij me perpetuo oderint, ego si inulta moriar.
Fucum animabo certe, cœptum vt perficiat 50
Et quovis modo Comœdiam interimat.

ACTUS 2. SCÆNA 4.

Ingenium. Iudicium.

Iud. Errorem, Ingenium, cogis tu me fateri meum.
Etenim, cum serio apud me hanc rem agito,
Perquam esset facile Fuci argumenta refellere
Tuque adeo pro tempore hoc tum præstitisti satis.
Adduci tamen vt credam nequeo quidquam fallaciæ 5
Illius subesse dictis. Etenim probus videtur vir.

Ing. Imo cupit se videri eoque nomine suspectus est mihi.
Quam pauci huiusmodi ita nunc sunt, vt præ se vultum
ferant !
Aureus videtur quidem, at ego solum deauratum puto.

Iud. In ære tuo non est hercle.

Ing. Nollem quidem, ne fidem falleret, 10
Qui etiam nunc Comoediam propter mihi insidiatur credo.
Atqui pol actum aget nisi tu, Iudicium, rursus forte
fluctues.

Iud. Ah noli hoc vlcus tangere. peccavi fateor.
Atque adeo vtinam Fucus mihi nunc daretur obviam
Vt altius paulo in illius penetrarem animum 15
Et vt quid hominis sit planius perspicerem !

Ing. Alias, Iudicium, fiet hoc convenienter magis.
Filiam satius est actutum vt exquiras tuum
Vt de mutato nunc animo tuo certum hominem facias
Atque ex animo mœroris maculas omnes eximas. 20

- Iud.* Quo tu autem?
Ing. Ego item Comœdiæ novi hoc impertiam
 Eamque lubentio rem quam ipsa lubentia est efficiam.
Iud. St: aures alicunde vsurpant sonitum.
Ing. Villanus opinor est cæterique ruricolæ.
 Choragium se mox huc ducturum aiebat exeunti mihi. 25
 Intus igitur concedamus. atque eccum Choraules prodit.
 [Exeunt]

ACTUS 2. SCÆNA 5.

Choraules. Hirsutus. Ballada. Villanus. 4 Comites saltantes.
Mimus.

- Vil.* Sistite, Balladæ meæ fenestram reclusam nondum video.
Com. Ecce iam aperuit.
Vil. Roseus iste color qui tuis inest genis [‘Come helpe
 mihi certus dolor Sis mihi nisi lenis. me over ye
 water y^a bony
 bony boote-
 man.’]
Bal. Ha, Ha, he.
Com. pish pish parce cantibus, age
 Choraules. [Saltant]
- Vil.* Hei.
Bal. Euge, mi Villane.
Vil. Solam volo, solam colo Balladam divinam 7
 Nec rivalem qualem qualem vllum ego sinam.
Bal. Oh me fælicem nimis, meus hercle Villanus
 Multis quod aiunt parasangis cæteris anteit. 10
Vil. Ah quid dixit?
Hir. Te collaudavit oppido.
Vil. Collaudavit? age Choraules iterum iterum. [Saltant
Bal. Obsecro vos, nunquid hunc maritum non invidetis mihi?
Mul. Ecastor venustus est et supra quam dici potest lepidus.
Vil. Ecquis hic saltat sic? mea, dic, voluptas, 15

Quam hæc nox certe mox ponet inter nuptas.
 Aspice nec irascere solum qui te perit
 Et nisi tu facis me ne gru tuus semper erit.

[*The morris dance*

Bal. Ah, mi nimium dilecte Villane, quam ego te amo!
 Parce tibi, parce tibi, anime mi, recipe anhelitum. 20

Mim. Hem domine, mi domine, benignitatem tuam!
 Duo saltem, vnum vnum saltem denariolum!
 Macte, congerrones mei, macte in hoc pulvere saltatorio.

Bal. Obsecro te, mi Villane, vel respices paululum.

Vil. Pectus amore misere calet 25
 Corque formidine perpetim salit.

Bal. Eheu meus Villanus, Villanus meus, in terram procidit.
 Descendamus propere propere.

Com. I. Quid male te habet? quid non cantillas iterum?

Mim. Oh sine, sine. meditatur fortassis iam nunc canti-
 unculam. 30

Bal. Heu me miseram tardiusculæ fuimus ineptæ.

Deum immortalem, ægre trahit anhelitum.

Quid vos istic statis, stipites? quid non succurritis?

Com. I. Quid te perturbas, Ballada? cantillantem mox audies
 iterum.

Bal. Hei mihi, vereor ne illa nupera cygnea fuit cantio. 35
 Atque tu curre adeo et medicum aliquem huc accerse
 numero.

Com. I. Eo.

Bal. atque propera obsecro.

Com. 2. Quin sine me. ego hominem, ne dubites, expergeficiam.

Bal. Quid facturus?

Com. 2. Caput illi perfricabo.

Ah, mi Villane!

Vil. oh oh!

Com. 2. Ah, mi sodalis, mortuus es. 40

Mim. Ha ha he, revixit revixit, Ballada.

Bal. abstine manus,
Verbero, nisi vis in oculos involem.

Mul. apage te.

Mim. Ego te autem nisi osculando enecem?

Mul. Aha sine me.

Alia. ecquid te pudet?

Bal. Vt vales, meum corculum? vin aquam vitæ, anime mi?

Vil. Ah, Ballada, profecto reddidisti animum mihi. 46
Pectus amore misere calet [tune 'Puppie
Corque formidine perpetim salit. has beaten
Si velis ergo mihi facere satis, saucieJacke.']
Des illico centum oscula gratis! 50

Com.2. Hei, vin' rursum fricari caput, Villane mi?

Mim. Non habet opus: etenim iamdudum est homo perfrictæ
frontis.

Bal. Erige te in pedes, Villane mi dulcissime.

Vil. Oh, mea mellita Ballada, Charontis in cymba
Jam nuper plane fui. Charon, o Charon! 55

Bal. O mitte nenias quæso. mecastor tu propemodum
Mortem quasi per saltum asciveras tibi.

ACTUS 2. SCÆNA 6.

Comites. Fucus. Reliquique. Plausus.

Com.1. Quin propera, medice, propera. tu pol cochleam anteis
tarditudine.

Fuc. Quoties hoc tibi, me non esse medicum?

Com.1. Mentiris iam, age, age. quin propera inquam aut ego
faxim properes.

Fuc. Quos ego video? aut quænam hæc profana turba, quam
conspicio?

Com. I. Villane, convaluistin' ? quis te restituit in pedes ? 5
 medicum huc mecum attuli.

Bal. Perdidisti tu tuam operam.

Com. I. Annon sic prædixi fore ?

Fuc. Sane possem hinc vtinam
 aliqua aufugere.

Vil. Quem tu narras medicum ?

Illene longurio vt sit medicus ?

Com. I. Quippe ni ?

Vil. Vbi reperisti quæso ?

Com. I. Hinc ad forum properanti hic homo
 fit mihi obviam, 10

Ego, medicum ex vultu ratus, huc vel ingratijs eum
 mecum attuli.

Bal. Quid tu hominem intentis adeo obtueris oculis ?

Vil. Hercle hunc hominem alicubi vidisse me existimem.

Quam magis aspecto, tam magis memini.

Bal. Quænam istæc avis est ?

Vil. Ha da.

Bal. Quid est ? 15

Fuc. fugiam hinc illico.

Vil. Heus heus.

Quo te subducis, mi longurio ?

Fuc. Bone vir,

Quid tibi mecum est negotij ?

Vil. paululum quid.

Oh, mea Ballada, hic est ille sincerus nebulo

Qui dierum festorum ludis tam infestus est nostris. 20

Com. I. Ædipol est ipsissimus.

Bal. an pro certo habes ?

Vil. Certissimo. heus tu, bone vir.

Fuc. nomen meum probe tenes sane.

Vil. Sane ? tam illumpse scio esse nunc quam me vivere.

Bal. Quin ergo hominem prout dignus est ludificas?

Vil. Eho tu, verbero.

Fuc. Hoh.

Com.1. eho tu, flagro.

Fuc. hoh. 25

Vil. Jam vos ordine quisque suo.

Com.2. Eho tu, silicernium.

Fuc. hoh.

Com.3. eho tu, sterquilinium.

Fuc. hoh.

Bal. Ehem, mea amœnitas.

Fuc. Oh apage.

Mul. mea serenitas.

Fuc. Vtinam vos ambas haberem clanculum.

Vil. Jam sinite me solum illum adoririer. 30

Fuc. Vtinam hinc aliqua me subducere possem clanculum.

Vil. Dic mihi, tu nugivendule, qua ausus es fiducia
Ea damnare ludicra innocentia?

Fuc. Simulabo hæc in publico probare maxime.

Vil. Quid? satis meditatum est tibi quid respondeas? 35

Fuc. Nunquam mihi crede quæ dixti damnavi ludicra,
Nunquam nunquam sane.

Bal. Vide sis, anime mi,

Ne de homine forte erres.

Vil. ego pro certo scio, pish,

Hunc illum esse qui, oppida omnia circiter

Otiosus ambulans, ludicra hæc inventa Diaboli 40

Clamat esse.

Fuc. Verum dicit fateor.

Sed odium dissimulandum nunc est mihi.

Vil. Quid tute tecum? responde responde mihi.

Nonne suasu et impulsu tuo cippis vtricularius

Adiudicatus fuit noster atque etiam indignis modis, 45

Postquam ex cippis evaserat acceptus loris? *

Fuc. Et hoc verum est. negabo tamen, nusquam factum sane.

Vil. Profecto mentiris, tibi in os dico, mentiris sane.

Tun' ergo ludicra iam probas nostra?

Fuc. non vitio verto sane.

Hir. At olim me audiente damnabas per deos atque insuper 50

Graviter omnes accusabas, quos nempe penes erat

Hæc reprimere nec reprimebant tamen.

Vil. Aha quid respondes iam?

Fuc. nempè quod prius.

Hoc vsquam factum a me nego planissime.

Vil. At etiam adduci nequeo vt tibi creduam 55

Nisi tu vna nobiscum saltare velis. age Choraules.

Fuc. Oh quæso, egon' vt saltem hic in publico?

Apage apage. isthuc haud me decet sane.

Bal. Quæso, mi domine, dignare mecum vel vnicum modum.

Fuc. Sane vero nunquam didici saltare.

Bal. parum refert. 60

Fuc. Oh me infœlicem, quomodo me ex hac turba expediam?

Bal. Age age, noli verecundari aut, si me indignam putes

Quacum saltes, hanc eligas tibi.

Fuc. Apage te a me, molesta ne sis mihi.

Viginti minas qui me hic captum redimeret. 65

Vil. Omnes vna iam hominem circumgyrate.

Fuc. Apagite hinc, furia, quid hic sibi vult impetus?

Bal. Quid tristis es, vir dignissime?

Fuc. mitte me obsecro.

Oh quænam est hæc miseria?

Vil. vt desudascit miser!

Age, inepte, nihilne te fœmina formosa movet? 70

Mecum ergo saltabis? age Choraules.

Fuc. per ego tuam virtutem te oro, me mittas modo.

Vil. Nihil audio. saltabis per deos. age, nequicquam ne vis.

Videro annon mentitus es mihi nuper
Nunquam hæc te damnasse ludicra.

75

Fuc. Damnavi fateor. verum iam me si dimiseris
Perpetuum horum fautorem et patronum feceris.

Vil. Imo tu qui mentiri potes, potes etiam fidem fallere.
Sed, quia tu saltare nescis, nos te circiter saltabimus,
Tu vice Maij perticis fungere, quem tanto semper
opere

80

Eradicare conatus es. Agite, mei sodales festivissimi.
Tu, mea Ballada, siste te altrinsecus.
Tu, bone vir, hic consiste, hic inquam.

Fuc. Quæso tuam clementiam.

Vil. Cave. quoquam ex isthoc excessis loco, peribis illico.
Jam agite, paratus sum graphice. heigh. [*Saltant omnes*

Bal. Ha ha he quam misere perturbatur miser!

86

Vil. Heigh heigh.

Fuc. Itane lepidum visum est tibi
Nos irridere, scelus?

Vil. Ha ha he!

Fuc. Pergin', nequissime,
Deludificare me?

Vil. Quid ais? nostros iam ludos ecquid probas?
Vin' vtricularium huc accersi? is forte te oblectabit
magis.

90

Fuc. In malam rem omnes vtricularios, in malam rem
dico sane.

Bal. Vbi audiveris, haud isthuc sat scio dixeris.
Evocate aliquis vtricularium foras.

Fuc. Quæso ne feceris.

Aliud me manet negotium. ex animo iam loquor sane.
Pla. Ain' tu præ foribus hic saltare?

Com. Eccistos tibi.

95

Bal. Eccum autem Plausum. Plausus quid adfers novi?

Pla. Pater te quamprimum cum hoc choro vna domum
recipere iussit.

Bal. audin, mi Villane?

Vil. eamus ergo propere.

vale tu, fungule. abire nunc licet tibi in rem tuam.
quid hic cunctamur? I præ, Choraules. 100
Saltantes licet vsque, minus via lædet, eamus.

[*Exeunt omnes saltantes*

Fuc. In malam crucem homines nequissimos.

Quam ego inauspicato huc cum Ignauia prodij!
at quorsum dicam chorum hunc accersiuit Ingenium?
apud Iudicium procul dubio impetrauit Ingenij impor-
tunitas 105

vt Comœdia prodeat et id intus nunc agunt scilicet.
hoc ego ex Iudicio electabo propediem
vt si hac Comœdiam nequeo suppressere, alia aggre-
diar viâ.

stabile est mihi nuptias has turbare vsque, sed clanculum
clanculum.

ACTUS 3us. SCÆNA 1^a.

Philomathes. Plausus.

Phi. Plausus, vbi es?

Pla. En Plausum a tergo tibi.

Phi. Eia, mea festiuitas, quam tu mihi nunc totus places!

Pla. Nunquam fui etiam vsquam quin me omnes amarent
plurimum

Meque sinus omnis me manus omnis habet.

nunquid tu non inuides, Philomathes, hanc sortem
mihi?

Phi. Non equidem invideo, miror magis.

- Pla.* Mirari noli. quin dico tibi, Philomathes,
 Contemno ego præ me superioris secli parasitastros
 Qui arridendo et mentiendo quæstum sibi
 Venabantur miseri. rideo ego risum, ementior men-
 dacium. 10
- Phi.* At pace tua, Plausus, magna in gratia apud omnes fere
 ordines
 Est mendacium.
- Pla.* Recte recte, et in tanta familiaritate etiam
 vt vere dicas, est in ore omni pene populo.
 At ego Plausus palmam fero tamen. 15
- Phi.* Scite. sed fores a vobis crepuere.
- Pla.* Comœdia est quæ egreditur.
- Phi.* Videon' meos amores? adeamus.
- Pla.* At manta paululum.

SCÆNA 2^a.

Comœdia. Philomathes. Plausus.

- Com.* Iterum, fortuna, blandiris mihi, Dij vortant bene.
- Phi.* vitæ meæ anima, quantis ego sum in gaudijs
 Rursus mihi datam tui amplexandi copiam
 Quam ego supra omnes amo, suspicio, veneror!
- Com.* Quid ego, mi Philomathes, mea salus, 5
 Tantæ benignitati, et collubentiæ vt par faciam?
 Quid agam patiarve quo tibi hanc reponam gratiam
 Qui patris tui animum a me prope alienatum
 Vere amantem precibus lachrimisque perfecisti tuis?
- Pla.* Proin plane securo nunc licet esse animo. 10
- Com.* Tun' etiam hic eras, Plausus?
 Deum atque hominum qui pater es, summe Juppiter,
 Hoc mihi confirmes gaudium neve vllam sinas

Novam illi intervenire ægritudinem!

Ah, mi dulcis puer, quam tu gratus semper ades mihi!

15

Pla. Hercle, Comœdia, omnes ego nihili facio, tibi vt subserviam.

Com. Deos quæso vt demerear. Quid agis, Philomathes?

Phi. Egon? ædipol stupens gaudeo licere nunc nobis nostris amoribus vel invito Fuco hac nocte perfrui.

20

Pla. Fuco? o superi, Fuco?

Com. Quid est, mi puer?

Pla. Hercle mirum de Fuco hac nocte somniavi somnium.

Com. Meministine?

Phi. Eloquere.

Pla. Experrectus memini, sed postilla elapsum paulatim est mihi.

Phi. Refrica memoriam vt aliquid saltem in mentem revoces mihi.

25

Pla. Huc quantum memini tendebat, scilicet Impetum in me fecit et in nescio quem horridum Coegit locum.

Com. Quod omen avertant superi.

Hei mihi, Philomathes, quam gravem ego iacturam facerem

Si Plausum forte amitterem! sine quo

30

Vivere mors mihi est, aut si quid morte peius.

Phi. Imprudentiæ est, Comœdia, longinquum per se malum Inani cogitatione accersere, proin nihil metuas.

Pla. Quicquid me fiet, hoc certum est mihi, Centies moriar potius quàm apud illum servitutum colam.

35

Quanquam hoc sæpe mecum egit.

Com. Quid obsecro?

Phi. Quid? vt illi seruires?

Pla. Hoccine inauditum tibi?

Nullum mihi crede est genus hominum ambitiosius
Aut Plausus magis cupiens.

Com. Hercle sic aiunt.

Pla. Certa res est, Comœdia.

40

Vnum hunc si noris, sat est, omnes noveris.

Ad vnam incudem omnes factos dicas.

Proin ego horum contemno vel sodalitiū,

Ac viris tantum eruditis et bene de republica merentibus

Meum in perpetuum vovi seruitium.

45

Phi. Nunquid autem, Plausus, non isti te vsque ambiunt?

Pla. Valde, sed vulgari Plausu interim contenti sunt.

Com. Mecastor mire suis astutijs imponunt vulgo.

Pla. Id vulgus curet scilicet, curemus nos

Ne nobis Fucus ad eundem ipsum imponat modum. 50

Com. Consilium pol conducibile.

Phi. Curabitur posthac satis valide, atque addo insuper

Si vel intra limen nostrum pedem Fucus penetret

faxim postea in perpetuum nostris vt abstineat ædibus.

Com. Et isthoc et si quid in istum statuere possis gravius, 55

Cui nihil præter damnum et dedecus meum dulce est.

Sed quid hoc est? Villanus estne hic qui intus exit?

Pla. Subtristior etiam incedit, pectus tundit, quassat caput.

Phi. Ha he! sentio quid hominem, opinor, male habet.

Com. Dic sodes.

Phi. Iræ procul dubio sunt inter illum et Balladam.

Pla. An solent nonnunquam discordare?

Phi. Sæpiuscule. 61

Com. Comprehendamus amabo ex insidijs.

Phi. Placet.

SCÆNA 3^{tia}.*Villanus. Comœdia. Philomathes. Plausus.*

- Vil.* Te reliquit ah, miselle,
Virgo longe dulcior melle.
- Pla.* Euge Euge.
- Vil.* Quæque sui decus sexus
Tuos fugit nunc amplexus, 5
Etiam dedignatur basia
Non amica sed amasia.
- O hon hananero tarararero tararero hon.
- Phi.* Ecquid ego hariolatus non sum recte?
- Com.* Sed vnde hoc inter eos dicam ortum esse litigium? 10
- Phi.* Non te fugit Balladam procaci esse ingenio
Et proclivi ad ludibrium.
- Com.* Quasi dicas Balladæ complacitum esse
Amatorem hunc suum animi gratia paulum ludificarier.
- Phi.* Nempe nostin', fæminæ ludificantur viros? 15
- Pla.* Ha He. ecce, Philomathes, hominis statum.
en vt plangit pectus et crines lacerat.
An ad hunc modum omnes amatores insaniunt rustici?
- Phi.* Vah ludum hunc diceres, si aliorum rabiem cerneres.
- Com.* Mecastor ego vix risum contineo. 20
Atqui eccam Ballada exsilijt ædibus.
Dij boni, quales iam ludos spectabimus!
At ego me intro.
- Phi.* Quo nunc abis, Comœdia, quin tu hic manes?
- Com.* Ego absens præsens hic sum si quis in scena siet.
- Phi.* Ego te comitabor. Quid tu, Plausus?
- Pla.* Ego 25
Probe hic me abscondam, vt si quid me opus in pro-
clivi siem.

SCÆNA 4ta.

Intrant Villanus, Ballada, Hirsutus.

- Bal.* Quo nunc se dicam proripuisse ex ædibus?
Hir. Ecce vbi suspirans ambulat. papæ hominis stultitiam.
Bal. Quid si simulem ac si subirata illi adhuc siem?
Hir. Hominem pol adiges ad insaniam.
 Verum age vt lubet.
- Bal.* Sic erit mehercle, 5
 Quamprimum me viderit, ruit in amplexus scio.
Hir. At si des mihi veniam, vt ego te adeam prius
 Atque vna colloquar, faxim non modo non in amplexus
 ruat
 Sed te etiam fugiat frustra vocantem sæpius.
- Bal.* Quid depones?
Hir. per deos hoc haud vile sudarium, 10
 Propria amicæ meæ elaboratum manu.
 Annon elegans est?
- Bal.* Mecastor subolet mihi—
Hir. Subolet?
Bal. Scilicet amicam te habere lepidam.
Hir. Satis lepidam est, dijs gratias, sed quid ais?
Bal. Ego hunc annulum deponam contra.
Hir. Convenit. 15
 Ædipol si vincam, erit hic nuptialis meus annulus.
- Bal.* Age ergo.
Hir. Hoh, Villane, quid malum ægre est tibi?
 Ecquid respondes?
Bal. Ha Ha he.
Hir. An obstinate insanis obsecro?
 Audi sis, consilium ego dederò tibi in rem quod sit tuam.
Vil. Eloquere.

- Hir.* Ballada te quæsiuit, quæsiuit modo, 21
Atque hic mox aderit tibi supplicans, orans
Sibi vt ignosceres.
- Vil.* Itane me ludis?
Bal. planissime.
- Hir.* Egone? quid mihi lucri esset te ludere?
proin illam habere si obnoxiam velis 25
Ne offendere posthac vnquam audeat,
Noli illam cum ad te advenierit nisi truculentis oculis
Aspicere.
- Vil.* Siccine suades?
Hir. Si sapis,
Cave ne verbum vnum erumpat molliusculum.
- Vil.* fieri non potest.
Bal. creditur.
- Hir.* fac periculum modo. 30
Vil. Tentabo quid possum certe.
Hir. Eccam iam illam tibi.
hei mihi quo te agis? Ve mihi actum est de meo
sudario.
- Vil.* Quid si mea Ballada mihi succensebit,
Illius tamen ira diu non manebit.
Quid ergo me nunc fugis? redamplexandum est, 35
Nam amantium iræ amoris redintegratio est.
- Bal.* Ha, Ha, He. quam tu, Hirsute, sudas sine sudario.
Hir. Abite hinc ambo in malam crucem.
Bal. Ha, Ha, He, multo cum sudore partum sudarium
Quam ego facili adscivi negotio! 40
De sudario hoc, mi Villane, me tibi devinctam habes.
- Vil.* Quid est?
Bal. Depositum nuper inter nos fuit.
Vil. Qua de re?
Bal. de tua fuga mei.

Vil. Egon' te vt fugerem?

Bal. Nempe hoc se effecturum

Suscepit Hirsutus. non posse contendebam ego. 45

Quid multa, ego annulum, ille hoc deponit sudarium,
depositum poscit.

Cur non rides iam hominis ineptiam?

Vil. Ha, Ha, He, Ha, ha, he.

Hir. Ride, asine, vsque dum te differas etiam.

Ego mox te flentem videro, et cantantem lachrimæ.

Bal. Jam ego me Villano paulisper ostendam difficilem, 50

Et sic ambos ludos faciam, vt rideant vicissim.

Hir. Vsque pergis me ridere? erit vbi par pari referam.

Bal. Erit illico,—sed iam cum cogito abeundum est mihi.

Vale, sudarium, vale.

Hir. valeat, quantum valere potest.

Ha, he, quam ægre feret Villanus eius abitum! 55

Illi vicissim deridendi mox dabitur occasio.

Bal. Pish satis amplexuum est, atque osculorum satis.

Vil. Villanus te perit, o mea vita, [‘To Rumford.’]

Nec vnquam deserit. quid fugis ita?

Dabo quicquid vis habere 60

Modo lubens te dignere

Quod cupio supplere

In amore meo.

Bal. Pish eandem canis cantilenam—vale.

Hir. heus tu, Ha, Ha he. quid iam non rides? ha, ha, he. 65

Vil. Irata abijt ahime ahime indignos deputans meos amores.

Quid te, Villane, fiet, illa cum irata siet et tibi concitet
hosce dolores? [‘The earle of Essex his last good nig’t.’]

Hir. Quid te, Villane, fiet, illa cum irata siet, nisi inter strepere
anser olores?

Ha, Ha, he, iamne fles, cucule? ha, ha, he, lachrimat
opinor gaudio.

Ridere nunc vindictæ erit loco ob meum amissum
sudarium. 70

Tu, fatue, sine dubio larvæ hominem agitant.

Videte sultis quasi exanimalis stat nec movet pedem.

Vil. Rosamunda si formosa [‘If Rosamund y^t was
Senex fertur esse rugosa, so fayer Had’—]

Nil tua, Ballada, venustas, 75

Nam mox corrumpit hanc vetustas. [*Exit*

Hir. sol. Ha, ha, he, Rosamunda senex nempe quæ in ipso
ætatis flore obijt diem.

Apud flores Poetarum reperire licet Rosamundæ epita-
phium.

Sed quid si ego meum deplem amissum sudarium
Carmine etiam? hercle æque mihi charum fuit 80

Ac Villano sua Ballada. experiar: Sol,— Sol— oh.

Perdidi nuper Sudarium, [to ye sunne.]

Delicium mearum narium,

Fuissem vtinam defunctus

Te quando fui sic emunctus. 85

Hei nisi subrauca vox esset mihi

Ædipol Villanum cantando superarem facile.

Sed quo se, aut quando hinc abripuit?

Ædipol amantem hunc esse vel amentem ægre dixeris.

Nam, Deus bone, quænam est hæc stultitia? 90

Aurium tenus etiam ego aliquando in amore fui

Et habui aliusmodi amasiam, (quamvis ipse dico) quam
ille habet,

Nec tamen illam aut vidi aut expetiui

Videre nisi festis diebus tantum.

ille autem (vt est dementiæ) toto nisi die 95

liceat suam propter Balladam esse, tangere atque vnâ
colloqui,

miseris se miser macerat modis.

atque non ita pridem (quod vix putetis credibile)
 ipse se suspendisset plane, nisi ego interuenissem forte.
 atque adeo cur ego hic maneo atque illum non hinc
 sequor protenam? 100
 Ita enim subito est ingenio vt hominem valde metuo.

SCÆNA 5^a.

Philomathes. Plausus.

Phi. Plausus lepidissime, te huc quesitum veni. quid hic
 agitur?

Pla. plauditur.

Phi. Itane vero?

Pla. Ita per deos fabre vsque adhuc consequuntur omnia.

Phi. At euentus, mi puer, rebus præstat omnibus.

Pla. ominare bene
 modo: quin, si quid secus acciderit, quod sors ferat
 Æquo ferre oportet animo.

Phi. Memorem tune moneas? 5
 Istuc viri officium semper duxerim cum secundæ res
 sunt maxime
 tum maxime secum meditari quo pacto aduersam for-
 tunam ferant.

Pla. Laudo. sed vnde venis?

Phi. Ego paternis ædibus, sed vnde tu?

Pla. Ego hic vsque commorans lepidos sermones subauscul-
 tauit ex insidijs.

Phi. Quorum?

Pla. Villani nempe et Balladæ lepidissimæ. 10

Phi. nam cur lepidissimam vocas?

Pla. rogitas, Philomathes,
 qui si hic adfuisses risu ædipol emortuus nunc esses?
 ha docte et cate Ballada Villanum illusit miserum.

Phi. Quomodo?

Pla. Primo congressu aliquanto facilior, 14
postea quasi Villani amores fastidens ita turgebat subdola
vt hominem pene exanimalem reliquit.

Phi. Ha nequam!
sed nunquid eum dereliquit?

Pla. planissime.

Phi. serione?

Pla. sic Villanus—

Phi. Quid ille ibi?

Pla. nescio quot lugubres

Expirauit cantilenas lachrimis comitatas et suspirijs. 20

Phi. Ludos nimis lepidos narras, sed quid tum postea?

Pla. Postea bracchijs complicatis et dimisso capite
de subito nescio quo auolauit hinc.

Phi. ha ha he! hominem pol elegantem prædicas.

Pla. Sed quid si ille (qua est temeritate) id serio faciat
quod Ballada ioco, nec adduci poterit 25
vt amores persequatur vsque, profecto Comœdia
ægre Villano carere potest.

Phi. pish ne tu istuc metuas,
pacem inter illos ego conciliabo facile.
aliæ me curæ premunt.

Pla. Quæ vero curæ? fac me ut sciam. 30

Phi. Nempe qui Fuco, huc forte si remigrauerit,
ne cum patre meo sermonem conferat, obstruamus viam.

Pla. Vah facile poteris illum amoliri.

Phi. tu quæso vt possim doce.

Pla. nunquid tibi superpellicium non est et pileus?

Phi. nam cur istud rogitas?

Pla. his ornatus Fuco procede obuiam,
hominem apages illico.

Phi. ha ha he.

Pla. aut si hæc tibi ad manum non sient
accipe bestiam iniecto lotio et dic aquam benedictam
esse a Comœdia missam sibi. 37

Phi. Isthoc verbo absterrebis, ne dubites.
Ædipol consilium placet.
Proin hoc anteuortam primo, quod vbi effecerim,
Actutum huc reuertar vt Villanum et Balladam in
gratiam redigam. 40

Pla. Abi et ego hic tuum prope præstolabor reditum. At-
que adeo
Villanum ecce cum Hirsuto. hui quam prodit misere!
quos hic exhibebit iocos! sed tacendi tempus est.

SCÆNA 6^a.

Villanus. Hirsutus. Ballada.

Hir. Ergon' illi vsque inseruies, excors, inops mentis, fatue?
tandem quæ est Ballada, tu illi vt mancipium fieres?

Vil. Quæ fœmina non miserescit amantis [tune
Nec ei respondet in amore aliquando, 'I loue her
Is iure putetur haud amans sed amens y^t loues mee
Qui hanc meretricem se perdit amando. my humor
Quæ m' amat, hanc amo, sic animus erit, is such &c.']
non amat, haud amo, nec curo si perit.

Hir. Laudo, nunc vir es, non possum quin exclamem
euge, euge, Villane, vicisti. 10

Vil. egon' stultus vt adorem [tune
formam vel ætatis florem? 'Thinkest y^t I am
Quem ames dignus videor, such a foole for
Quid negas ergo mihi cor? to marrie &c.']
aut dico vale. 15

- Hir.* Tandem perdoluit, eia iam ego te virum iudico.
vah degeneris animi est æquali ceruicem submittere.
Sed quem tumultum audio? quid hoc est?
- Bal.* Profuge sis, helluo, pol quantum video
vindemia huic homini non satis est soli. 20
Apage te hinc ad lepidum herum tuum.
- Hir.* Audin' quæ in te coniecit conuicia?
- Bal.* cape sis etiam tibi (malum) fistulas tuas.
- Hir.* Eheu quid fecisti, pessima, nequissima?
diespiter illam perduit, vtriculares tibias 25
disperdidit planissime.
- Vil.* disperdidit.
- Hir.* An, verbero, tuam ob ebrietatem hoc nobis contigit
infortunij? at vos quid meruistis, festiuæ tibiæ?
Quid tu illas rapis? asserua igitur dum redio.
Ibo intro et cum Ballada hanc expostulabo iniuriam. 30
tu etiam me sequere. ego quid tu deliquisti, scibo.

SCÆNA 7^a.*Villanus. Hirsutus.*

- Vil.* Lugete, tibiæ, lugete, tibiæ mœstæ, [tune
vobis nunquam posthac sonabunt dies festæ, 'lament bag-
Et vos his festis lepidæ lugete nunc puellæ, pipe lament.']
Ad tibiærum quæ sonum tripudiatistis bellæ.
- Hir.* Parce parce tibiærum lugere infortunium. 5
Posse eas spes est sine damno refarcirier.
Vtricularius ad hanc rem seram nunc intus subigit.
- Vil.* Ergo nolite vos, puellæ, iam lugere [to the same
vel damnum vteris vel tibiærum flere. tune.]
Reconcinnatæ personabunt vteres hoo hoo hoo, 10
Antiquum vero tibiæ reddent too doodle doo.

Hir. Mitte vero, ego has vtriculario concinnandas dedero.

Vil. Quid Ballada mea?

Hir. Quid? iras in te gerit immobiles
Et tibi renunciavit in perpetuum; abeat, inquit,
Quo dignus est in crucem rectâ via, tanti ego illum
facio. 15

Vil. O hon honononero tararero tarararero hei.

Hir. Ego ad te mox revertar, tu interea loci ne te exrucies.
Rus Deo volente prima luce redibimus.

Vil. (cant.). Egone semper ignibus vrar hisce nec respiscam?
Egone semper faucibus in ero mortis, nec reviviscam? 20
Cum mea me contemnit amasia, quid mihi vita nisi
tædium?

Minima nec sperabilis gratia, mors huic vnicum est
remedium.

SCÆNA 8^a.

Plausus. Villanus. Hirsutus. Philomathes. Ballada.

Pla. Ballada, quovsque cytharam etiam tecum cito?
Ain', Hirsute, tibias diffregisse nobis?

Hir. factum.
Quin insuper in Villanum contumeliosa iniecit verba
plurima.

Pla. Non est verisimile.

Hir. At verum est, ita meum amabit sarculum.
Abeat, inquit, Villanus quo dignus est in malam crucem
recta. 5

Phi. Ah pervicax.

Pla. et quo se Villanus recepit postea?

Hir. Nempe opinor quo iubebat Ballada illum se recipere.

Phi. Prohibeant superi. atque eccam ipsa exit foras.

Bal. Vbi es, Villane mi?

Phi. vbi est, rogitas?

Næ tu proba es hominem sic ludos facere 10

Nec modum contumeliæ ponere postea.

Bal. Ecaster iocabar pauxillum tantum, Philomathes.

Hir. An tu ergo ioco homines ad suspendium adiges?

Bal. Ad suspendium? ha ha! quam tu, Hirsute, lepidus es!

Vil. Rides etiam, pessima? vide sis quam lepidus ego sum,

Quam tu mala vero. iuben' hominem 16

In malam crucem abeat nunc?

Bal. hei mihi

Quam ille alioversum omnia atque ego feci accipit!

Ah, mi Villane!

Pla. Contine te si potes paululum.

Vil. (cant.). Ah nimis infœlicem me, inauspicatam lucem, 20

Villanum quæ mox videas euntem hinc in crucem!

An verum iam dixi?

Phi. Plausus, adeamus hominem.

Siste te, Ballada, altrinsecus donec advoceris.

Villane, quo te? mane. quid hoc sibi vult, ha?

An ad restim res redijt tibi denique? 25

Quid te sic excruciat? apage hanc tristitiam, crux
curis.

Pla. Etiam te obfirmas, stulte? vin' ex teipso facere literam
longam?

Vil. literam? ego ex meipso faciam viginti quatuor literas
longas

potius quam tantam feram indignitatem.

Phi. Ah aliter ac res est accipis.

Atqui hæc fecit omnia animum vt pertentaret tuum. 30

Proin ignoscere æquum est te illi, quicquid per iocum
fecerit.

Vil. Quid ais ignoscis.

- Pla.* pish vsque es animi pendulus?
Vil. Siquidem nil tale posthac—
Hir. labascit hei quam cito!
 Quæ nos precatores nacta est sibi, illa tibi
 Cum cithara te vt oblectet venit obviam. 35
- Vil. (cant.).* Osculare iam, iam, iam, osculare iam,
 Osculare, ne morare, sed age protenam hei.
Phi. Sancte Divum, quem video? intro vos corripite.
 perijmus nisi ocyus ocyus, Fucus adest.
Pla. Ego mihi satis caverò. 40
Phi. Ibo ego intro et ocludam ostium, et vbi pultet exeam.

SCENA 9^a.

Fucus. Philomathes. Plausus. Iudicium e fenestra.

- Fuc.* Sane vero flos veteris vini fuit, quod bibi modo.
 probe profecto madefeci pantices mihi.
 Ah quam suaves sunt potationes hæ clandestinæ et
 clanculares!
 Sed Iudicio quamprimum convento opus est mihi
 vt quid de filio statuit plane intelligam. 5
 Tardiusculus opinor fui, sed quicquid futurum est fores
 feriam.
Phi. Quis illic qui tam proterue nostras arietat foras?
Fuc. Ego sum, adolescens.
Phi. Et quid tu tibi vis, senex?
 Quid tibi ad has accessio est ædes aut pultatio?
Fuc. Placide, placide, adolescens.
Phi. placide? quæso, quisquis es,
 hinc te aufer aut ego te hinc pedibus proteram. 11
Fuc. Nostin qui sim, adolescens?
Phi. obsecro non desidero.

- Fuc.* Harum ædium domino amicus ego sum, sum sane.
licetne eum conuenire et colloqui?
- Phi.* non licet.
- Iud.* Quis illic est qui me conuentum cupit? 15
- Fuc.* Amicus tuus Fucus.
- Iud.* Quem ego norim inimicus vnicus.
et quid tibi mecum negotij est? expedi.
- Fuc.* Paululum quid quod tibi communicarem clanculum.
- Iud.* Quicquid est, vel hic eloquere vel abeo.
- Fuc.* nunquid ergo te non licet alloqui sine arbitris? 20
- Iud.* Non licet inquam. alia me manent negotia.
- Fuc.* Negotia? Quænam te negotia impediunt quo minus
amicis operam dares?
- Iud.* Ne nescias, Fuce,
Comœdiæ nuptias apparamus. vtere oculis.
Annon nuptiales faces iamdudum accensas vides? 25
- Fuc.* Sane vero medius fidius nec ante prævideram.
- Phi.* ha ha he. Plausus, os hominis vide.
- Pla.* vocem comprime.
- Fuc.* nunquam ego adhuc vsque quod est diei cæcus fui.
Quid agam?
- Iud.* Quid ais, Fuce? gratum facies
nobis tuam si dederis operam vt Comœdiæ 30
Omnes vnâ hac nocte concelebremus nuptias.
- Fuc.* Quid faciam? nequeo me continere, vltra dissimulare
odium nequeo.
- Iud.* Quid ais?
- Fuc.* Apage a me Comœdias, apage nuptias, apa-
gite omnes.
- Iud.* Vale igitur atque animo tuo morem gere.
- Phi.* Quid ais, Fuce?
- Fuc.* Quid id tibi 35
Curæ est?

- Phi.* En sponte tibi nostræ patent fores.
 Ingredere quæso, cur has delicias facis?
- Fuc.* Impiæ hæ sunt ædes, impia habitatio.
- Pla.* Ha, ha, he, Philomathes Philomathes.
- Phi.* Quid ais?
- Pla.* lotij memineris.
- Phi.* probe mones.
- Pla.* at matura. 40
- Fuc.* Ad Invidiam et Calumniam iam mihi confugiendum
 video,
 Harum ope fretus sum.
- Phi.* Fuce, audi.
- Fuc.* Quis tu es qui ex istis profanis eloqueris ædibus?
- Phi.* Comœdia hanc tibi mittit aquam benedictam,
 Amoris sui pignus.
- Fuc.* in malam rem, mastigia! 45
 Dignus egon videor quem tu sic accipias, scelerate?
 At si hoc impune ferat Comœdia—
 Sed iram in vltionis occasionem differam. [Exit

Philomathes. Plausus. in Scena.

- Phi.* Ha he. mea commoditas, sine te deosculer.
 Annon hominem probe salutavi cum aqua mea
 rosacea? 50
- Pla.* Laute, lepide factum. nihil potuit supra.
- Phi.* Vindictam opinor ille nunc cogitat et sane cogitet.
 Nos illi, mi Plausus, contra insidiabimur gnaviter.
- Pla.* Æquum est.
- Phi.* Interim adeamus Comœdiam
- Pla.* Vt illam de eventu anxiam consolemur sedulo. 55
- Phi.* Huic tuo applaudo consilio. Eamus.

ACTUS 4us. SCÆNA 1^a.*Fucus. Ignavia. Cornelius.*

- Ign.* Oh Fuce mi, næ tu a capite ad calcem oles male.
Hæccine Comœdiæ aqua benedicta est?
- Fuc.* Ah aqua maledicta.
Noli si me ames, Ignavia, plura de isthac aqua apud
me verba facere.
- Ign.* Licet.
- Fuc.* Adesdum ergo, Corneli, ocyus.
Cedo mihi linteum illud, hoc circa collum indue. 5
- Ign.* Sic sic sine barbam detergeam, nunc ecquid vales?
- Fuc.* Resipisco, Ignavia, sane.
- Ign.* Ah noli quæso resipiscere.
- Fuc.* Quid dicam, Ignavia? revivisco tuo beneficio sane.
proin non possum non te deosculari etiam hic in
publico.
- Ign.* Auh abstine quæso, oh atque etiam puer hic adest
tuus. 10
- Fuc.* Oh nolo is me videat, ne forte effutiret foras.
Puer, cape sis hoc linteum, atque defer intro,
Atque audin'?
- Puer.* quid vis?
- Fuc.* dicere pæne oblitus fui.
Abde te in musæo dum rediero, atque audin'? cave sis
Ne ethnicos attingas scriptores, edixi hoc tibi sæpius. 15
- Puer.* Et tu ne ethnicas attingas fœminas, edico hoc tibi
semel.
- Ign.* At iam, Fuce mi, quid moliris? quid agis?
Hancine in te insignem accipies contumeliam?
Cur non vindictam cogitas?
- Fuc.* cogitavi (mea tu) satis.

- Ign.* Quid ergo me celare studes, nec semel edisseras? 20
Fuc. Ausculta. nostin forsán Invidiam et Calumniam?
Ign. Duasne illas veneficas, quæso, Ingenio vicinas?
Fuc. Ipsissimas.
- Ign.* Quam gestio quid cum illis facturus es prænoscere!
Fuc. Magna mihi cum illis a puero intercessit familiaritas.
 Opus nullum aggredior nisi his consultis prius. 25
 has mihi intimas meis consilijs semper habeo,
 Siquidem si quando vires me deficient, quo minus
 Quod cupio queam efficere,
 Ad Invidiam et Calumniam me recipio protenam
 Quæ me adiutant strenue; 30
 Id quod factitamus omnes qui pauca in publico,
 At nihil non molimur clanculum.
- Ign.* Quo tendis ferme sentio. nempe tu his armatus
 Comœdiam
 Adorieris imparatam et excruciabis misere?
Fuc. Habes.
- Ign.* Ah, Fuce mi dulcissime, 35
 Quam ego te nisi aquam benedictam oleres deosculari
 possem!
- Fuc.* Iterum etiam? apage hæc blandimenta, et quod reli-
 quum est imbibere.
- Ign.* Etiamne reliquum est tormentum aliquod amplius?
Fuc. Etiam amplius, Plausum enim Comœdiæ surripiemus
 clanculum.
- Ign.* Hui nulla erit Comœdia si Plausum semel amiserit. 40
 At quam technam comminisceris, vt Plausum surripias?
Fuc. Pish nos hic excubabimus, quod si pedem extra limen
 penetret
 Rapiemus illico, nec tamen raptus Plausus odium
 Explebit, nisi Comœdiam etiam ex Theatro explodamus
 protinam.

Ign. Optime. ne tu Comœdiæ aquam suam benedictam
repones largiter. 45

Fuc. Iterum istam aquam? sane vero Comœdiam mulctare
male

Decretum est mihi.

Ign. dignam arbitror. at nisi festines tempus ad hæc omnia
deerit.

Fuc. Ne dixeris. prius enim quam hanc occipio exornare
fabricam,

Me inter et quosdam sodales mei ordinis 50
Saltu et cantu nosmet reficere iamdudum convenerat.

Ign. Annon tu vitio nuper dedisti saltationes illas ridiculas?

Fuc. Valide sane, sed quas saltationes? nempe saltationes in
publico.

Ign. At ieiunia videntur saltationes quibus non intersunt
fœminæ.

Fuc. Aderunt et hic fœminæ, sed severioris, mea Ignavia, 55
severioris frontis fœminæ.

Ign. At viros cum fœminis tripudiare promiscue
Nefas ducebas olim.

Fuc. oh nihil minus si fiat clanculum.

Ign. Quæ hæ novæ rerum facies?

Fuc. Probæ sunt hæ fœminæ, probæ sunt, et vel religione
præcisæ sane. 60

Ign. mecastor non videntur malæ. sed quid agimus?

Fuc. vtinam tu speculatrix fores, mea Ignavia.

Ign. nam quamobrem?

Fuc. vt si forte dum tripudiemus Plausus intervenerit,
Tu nobis signum dares.

Ign. nempe vt illum rapias?

Fuc. Tenes.

Ign. faciam sedulo. tu securus te oblectes interim. 65

SCÆNA 2^a.

Fucus. Probus fraterculus. Prudentia, Temperantia, sorores. Ignavia in insidijs. Fidicines.

Pro. pro certon' scis nos hic Fucum præstolari, Prudentia?

Pru. Ecce procedit obviam nobis.

Fuc. Prudentia, salve, tu, Probe, salve.

Pro. Tu quoque.

Fuc. salve, mea Temperantia, sed vbi cæteri?

Pro. Adesse iam nequeunt, magister Fuce, sed fidicines nobiscum attulimus tamen.

Fuc. fecistis probe.

Pru. sane, Temperantia, videtur hic magister Fucus mihi 5 Bono admodum ingenio esse et probis moratus moribus.

Tem. Ita est, Prudentia: sed quid hominis tibi videtur, Probe?

Pro. Sane vero homo vere venerabilis.

Pru. st tace.

Fuc. Prudentia, vosque porrigite frontes, estote hilares, Brevem hanc opprimamus occasionem. age tibicen. 10

[*Dum ludunt tibicines Fucus cæterique exprimunt gestus nunc arridentes invicem*]

Ign. Quis huiusmodi Fucum nisi videret crederet? [*ad Spectatores*]

Sed linguæ moderandum est mihi.

Pro. Magister Fuce, vin' cantiunculam?

Fuc. minime vero.

non vacat iam nunc cantiunculis. nosti quam subita 14

Mea sunt negotia. aliàs cantiunculas habebimus affatim.

Pro. Saltemus igitur?

Fuc. Sane nec saltibus diutius licet opem dare.

Porro aridæ mihi istæ videntur saltationes sine osculis.

Pro. Vin' ergo saltemus cum pulvino?

- Fuc.* lubentissime sane.
- Pro.* Heus, puer, affer huc pulvinum ocyus.
- Puer.* fiet.
- Pro.* Heus, fidicen, Johannem Sandersonum, cito, cito. 20
- Puer.* Hem tibi pulvinum.
- Fuc.* puer!
- Puer.* præceptor!
- Fuc.* ehodum.
- Puer.* Quid vis, here?
- Fuc.* tot ego distrahor negotijs, abi.
Ego te revocabo vbi in memoriam quid dicturus eram
venerit.
- Pro.* Age, magister Fuce, tune incipis?
- Fuc.* Sane.
Difficilior licet omnibus videri religio mihi semper
fuerit in publico, 25
Clanculum tamen, Probe, exporrigo frontem, clanculum.
Pro. quin incipis igitur?

SCÆNA 3^{tia}.*Plausus reliquique.*

- Pla.* Quid hic negotij est? ha? quos video?
Hinc obseruem. quid agant sane sentio.
[*Fucus arrepto pulvino saltat cantillans*
- Fuc.* Princkum pranckum quem nisi mancum non allicit
tripudiare.
- Pla.* Ha he princkum prankum quam pulchre Fucum decet!
Sed tacendum est. 5
- Pro.* Princkum, pranckum &c.
- Fuc.* (*cant.*). Cadet hæc saltatio.
- Pro.* eheu quænam ratio?

- Fuc.* Tripudium hæc moratur quæ saltare non dignatur.
Pro. Dignabitur.
Fuc. Dignabitur.
Omnes. Invita vel dignabitur.
Pla. Euge, euge. [*Probus post datum et receptum a Temperantia osculum illam saltuatim circumducit cantantes ambo ut supra*
Ambo. Prinkum prankum quem nisi mancum non allicit tripudiare (*bis*). 11
Fuc. Cadet hæc saltatio.
Pro. Eheu quænam ratio?
Tem. Tripudium hæc moratur quæ saltare non dignatur.
Pru. Dignabitur.
Pro. Dignabitur.
Omnes. invita vel dignabitur.
Pla. Ha ha he: Plausum teneatis, amici. 15
Ign. Dij me, Plausus adest nec præsenferam.
 [*Ignavia signum dat Fuco Plausum adesse, quo dato omnes præter Fucum et Ignaviam subito se subducunt*

SCÆNA 4ta.

Fucus. Ignavia. Plausus.

- Pla.* Sed quid hoc quod præter Fucum Aufugere omnes derepente? forte conspectus ijs fui. Aut suntne insidiæ a Fuco forte locatæ mihi? Potin quidem hominem nunc deludificare lepide Nisi ab insidijs metuerem? sed nimium fortassis sum suspicax. 5
Fuc. Sic erit, blande illum compellabo primulum.

Pla. Para te, Plausus. ad te recte habet rectam viam.

Fuc. Quis hic adest? ah, Plausus, salve.

Pla. Continere nequeo.

Ah Princkum Prankum, salve.

Fuc. Quid ego agam?

Ira dissimulanda est.

Pla. Ha he commovi bilem homini. 10

Fuc. Quam animus mihi nunc, Plausus, tuo aspectu quasi tripudiat!

Pla. Tripudiat? quid nunc, prinkum prankum tripudiat animus tibi?

Fuc. Ah mitte iocularia, et responde sis serio mihi.

Vin' mihi servire, Plausus? ego te delicijs habebō sane et sanis te præceptis imbuam insuper, imo sane. 15

Pla. et princkcum pranckum docebis insuper, imo sane?

Fuc. Accedas quæso propius, non enim capio vocem.

Pla. Non? faxo audies 'prinkum prankum quem nisi mancum non allicit tripudiare?'

Nondum vocem capis?

Fuc. Imo vero et ego te, Plausus, capio

Quem captavi diu.

Pla. Eheu in quem incidi infœlix locum? 20

Fuc. Imo parce voci, ego te ducam vbi tibi bene erit sane.

Pla. facere si possis, quæso mitte me, ego statim ad te rediero.

Fuc. Nequicquam nunc nevis, vi atque invitum rapiam te Nisi voluntate ibis.

Pla. Ah verum nimis somnium meum.

Fuc. Cohibeto Plausum intra limen, Ignavia. 25

Asservato sedulo, cura ne foras repat.

Ign. Potin' aliam rem vt cures?

Fuc. ego hinc e vestigio

Ad Calumniam et Invidiam me conferam.

Harum opem et auxilium impetravero, sat scio, facile.

Hæ in Comœdiam quærentem Plausum irruent, 30
 Maledictis different. sed quid si iam Iudicium
 vel Ingenium mihi forte occurrerent?
 oh vultum sic componerem, frontem porrigerem;
 "Salve, Ingenium, salve sane plurimum.
 De tuæ Comœdiæ fortuna multum tibi gratulor." 35
 Oh speciosa vocabula maleficijs imponere
 Sapientia est. verum ego hinc iam abeo.

SCENA 5^a.

Philomathes. Villanus. Cinnamus tonsor.

Phi. Ne vivam si non hic Villanus nugis
 et deliramentis ruricolas longe omnes anteit.
 Modo meditatur rithmos, pectit se modo
 Et aratam faciem suam levigat ad speculum.
 Tonsorem etiam accersivit modo qui crines ei 5
 In ordinem digerat et barbam corrigit.

Vil. Atque eccum stolonem, ha, ha, o latera, latera!
 Ecce, mea Ballada, roseas hasce genas
 Et, nisi fallit speculum, vndique amœnas,
 Cœlestes ecce oculos cervicisque nivem, 10
 Nihil horum ad amorem facit te procliuem?

Phi. O Democrite, Democrite!

Vil. ehodum tu.

Cin. Quid est, domine, quid est?

Vil. Attolle hæc, age erige quæso cito cito,
 Ne nostris præpedimenta, (vt solent) sient osculis. 15

Cin. Fiet, domine, fiet statim.

Phi. ha, ha, he, hic homo ante pilos sapit.

Cin. Aspice. vt videntur tibi? ecquid belle?

Vil. Bellissime.

Ego omnes aulici de me exemplum sumant volo.

- Cin.* Sed supersedendum est exemplorum multitudine.
Phi. Vt lepidus est carnifex !
Vil. Age iam. 20
Cin. vtrum te strictim attonsurum me vis an per pectinem?
Phi. Jam iugulum petit.
Vil. Strictim? per pectinem per pectinem.
 Vitæ nondum satietas me cepit vt tibi credam
 iugulum.
Cin. Non est quod tantam a me extimescas barbariem.
 Næ tu pilosus admodum es.
Phi. ha, he: 25
 Hirsutumque supercilium prolixaque barba.
Vil. Vah non huius facio qui me pili æstimat.
 Age corrige barbam nitide nitide.
Cin. Quæ tibi forma præ cœteris arridet maxime?
Vil. novissima. Romanum vulgo vocant. 30
Cin. Capio mentem. ego statim in formam redigam novis-
 simam.
Phi. Næ ille barbam tanquam capra habet aut
 Qualem forcipibus metit supinis
 Tonsor Ciniphio Cylex marito.
Cin. Jam nunc aspice, Philomathes, venturæ lætentur vt
 omnia barbæ. 35
Vil. Pilus hic est extra numerum.
Cin. sine me vt corrigam.
Phi. Sed noctem longius quam par est suis producunt nugis.
 Adibo. Villane!
Vil. Hoh quis est?
Phi. Quid agitur?
Vil. O Philomathes, studetur quo Balladæ placeam meæ.
Phi. Næ tu vsque ab unguiculo ad capillum summum es
 festivissimus. 40
Vil. Extra blanditias?

- Pbi.* Hercle vero ita est vt dico.
Vil. gaudeo.
- Pbi.* Sed quid hoc est quod rariores capilli sunt circa
 verticem
 Quasi ad caluitiem vergeret?
- Vil.* inane.
 Nullumne tu huic excogitare possis remedium?
- Cin.* Capillamento sutili facile hæc obtigetur labecula. 45
Vil. Capillamentum sutile? annon degeneris est hoc gerere?
Pbi. Vah nihil magis sapit generosum, nihil magis aulicum.
 Hi enim vbi capillos Veneri litaverint
 Sutilia statim conducunt capillamenta sibi.
- Vil.* At ventum semper habent obnoxium.
Pbi. nihil minus vbi ventum est in vrbem. 50
Vil. Cinname, tu mihi huius copiam feceris.
Cin. affatim vin' lavare?
Vil. lava, prolua, dilue.
 Quid agis, Cinname? hercle laterem lavabis? tibi in
 aurem dico.
- Cin.* Pish lapidi dictum puta.
Vil. molliter molliter.
Pbi. Hercle tu cuticulam curas, Villane.
Vil. Philomathes,
 Dic mihi, annon bellus mihi est cos amoris? 55
Pbi. Medius fidius, bellissimus.
Vil. Cedo dentiscalpium mihi.
Pbi. Dentes penna levare potest.
Vil. Nunquid tibi est nariscalpium, Cinname?
Cin. Nariscalpium? ha, he, næ tu parum nunc es nasutus,
 mi Villanule.
 Si tibi morosa prurigine verminat auris 60
 Arma damus tantis apta libidinibus.
Pbi. Verum tu iam mittis tonsorem?

- Vil.* Abeat vbi velit per me licet.
- Phi.* At si dimittis sine mercede, qui posse putas vitam suam alere?
- Vil.* Vah quo vitam sustentet suam, corradet is alicunde facile.
- Phi.* Salse.
- Vil.* Sed quoniam liberalis videri cupio, eccos tibi duos denarios; 65
Post vbi capillamentum illud sutile ad me detuleris,
Alteros tantos dederō. annon prodigus sum nimis,
Philomathes?
- Phi.* Certe perquam beneficus.
- Cin.* Certe supra modum sordidus.
- Vil.* Quid ais?
- Cin.* Redde mihi speculum, hoc aio.
- Vil.* Vbi redieris cum capillamento, inquam, reddetur. ne time. 70
- Phi.* Morem gere. Eamus. iamdudum, Villane, nos expectant domi.
- Vil.* Annon supra modum arridet tibi cos amoris noster?
- Phi.* Hercle festivus est. demiror Plausus vbi siet.
fortassis nos manet intus. imusne, mi cos amoris?
- Vil. (cant.).* Bellum o amoris cotem, 75
amplam satis certe dotem,
At fortunatum oh Villanum
Cum Balladæ continget manum,
Et a tam pulchella amasia
centum post accipiet basia. 80
- The Figg.*

ACTUS 4us. SCÆNA 6^a.*Fucus. Iudicium. Ingenium. Philomathes.*

Fuc. Fauste omnia succedunt huc vsque atque ex animi
sententia.

simul ac Calumniam atque Invidiam alloquor, operam
pollicentur illico.

Deus bone, quam horrendas in Comœdiam scelestæ
parant machinas!

Horrescerem referens si non istiusmodi fabricis

Quotidie me assuefacerem subterraneis. 5

Sed quis hic egreditur? oh Iudicium est.

Expurge frontem, Fuce, arrideto subdole
ne (quod in corde latet venenum) vultus indicet.

Iud. Quid de Plausu factum sit nequeo mirari satis.

Fuc. Saluus sum. in quæstione Plausus est quantum audio. 10

Iud. Deus bone, vt nihil quicquam dulce est in vita

Cui non admiscetur timoris aliquid et periculi!

Ita nos nunc sollicitat Plausus absentia.

Atque eccum Fucum cuius nos metuimus insidias.

Nolo is sentiat metum nostrum et sollicitudinem. 15

Compellabo hominem. Fuce, salve.

Fuc. Quis homo?

O Iudicium, sane vero salve plurimum.

Iud. Quam comiter et amice quem nos tam sæviter nuper
accepimus!

Hiccine erga nos hostilem animum vt gerat!

Fuc. Gratulor tibi, Iudicium, imo ex animo gratulor sane, 20

De filij tui nuptijs tam auspicato omnia successisse tibi.

Iud. Quibus tu nuper adversatus es tam strenue.

Fuc. Quid iam dicam nescio. oh sane vero crede mihi,
Iudicium, crede mihi—

- Iud.* nunquid crederem tibi?
- Fuc.* Istos ego semper odi homines qui aliud loquuntur ac
sentiant. 25
Istas ego nuptias filio tuo fore duxi incommodas,
Et propterea conscientiaë ergo aversatus fui sane.
- Iud.* In hoc fucus vt sit? in hoc dolus? quid si hunc
participem
Nostri consilij facerem? auxilium hercle opinor
præstaret lubens.
- Fuc.* Hamum vorat. at postquam has nuptias filio tuo 30
Tam auspicato cessisse inaudiveram, sane vero gaude-
bam serio.
- Iud.* Dicam huic, annon, Plausum amisisse nos? hercle
hominis humanitas
Vt dicam suadet, sed ne indicarem illi quidquam vetuit
Ingenium.
Non dicam igitur. Fuce, quædam me hinc avocant
Occupatiunculæ. de tua advorsus nos benevolentia 35
Habemus gratiam quam adnitemur demererier. vale.
- Fuc.* Bene vale. ha ha he, risum vel ingratijs excussit mihi.
“De benevolentia adversus nos tua habemus gratias
Quam etiam demereri adnitemur.” quam tutum et
facile est
Sub amici nomine fallere. sed hic quis est? oh In-
genium. 40
Hunc etiam ludificabimus. mirum ne hic quoque
Plausum quærat.
- Ing.* Nonne hoc monstri simile est vt in actu extremo quasi
Plausu excidamus?
- Fuc.* Hariolus sum, congregiar.
Vt valet Ingenium?
- Ing.* Ædipol, Fuce, haud male.
Quid hic vult veterator?

Fuc. Tu forsitan nunc credis, Ingenium, 45
Male me habere prosperum successum Comœdiæ tuæ.

Ing. Quorsum evadet?

Fuc. At ita mihi obtingant quæ volo,
Vt ego hoc tantum bonum potius tibi gratulor, imo
sane.

Ing. An hoc ex animo dicis, Fuce?

Fuc. Sane vero ex animo,
Et si quando eveniat occasio vt tibi vsus sit opera
nostra 50
Tunc magis senties.

Ing. Quantum audio, huius fidem
Perperam antehac suspectam habui. sed Plausus in-
veniendus est mihi.

Fuc. Fuce, bene tibi sit. negotia incumbunt mihi.

Ing. Vale, Ingenium, vortat bene quod agis.

Fuc. gratias.

Ing. male.

ha he! "gratias." næ hominem perfabricavi lepide. 55
Qui si sciret quid ego versor in hoc arcano pectore,
Haud ageret gratias. Ecce autem alterum.

Phi. Næ ego sum miser natus dijs inimicis omnibus

Cui omnia sic retro cedunt et inauspicato.

Fuc. Calescit hoc negotium. turbatur iam vniversa domus
Quod Plausum amiserint.

Phi. atque eccum vbi ambulat

Quem ego Plausum eripuisse suspicor. 62

Fuc. Quis hic loquitur? Philomathes,—

Phi. me alloquitur.

Fuc. Quid ego commerui quod aqua benedicta tam inve-
nuste me acciperes?

Dignus ego videor hac contumelia? sed ignosco tibi
hoc, Philomathes, 65

Atque insuper ex animo præcor vt hoc perpetuum siet
gaudium tibi

Et nihil in amoribus tuis contingat ægritudinis.

Pbi. Quid hoc?

Fuc. Ne mirere. ex inimico en me benevolum tibi
Amicum, in quovis loco amicum fidelem sane.

Pbi. Salvus sum si verus est et salvus est Plausus nobis. 70
Ibo igitur quæsitum. Fuce, subita mea sunt negotia
Vt grates tibi dignas persolvere nequeam, verum alias
abunde fecero.

Fuc. Ha he! "grates persolvere dignas nequeam." vicimus,
vicimus.

Credit hic, credunt illi, Fucum exuisse fucum.

Tuto iam nimis Comœdiam pessundabo. sed expecto
veneficas. 75

Quænam est isthæc mora? oh tandem tandem veniunt.

SCÆNA 7^a.

Fucus. Invidia. Calumnia. Comœdia.

Inv. Calumnia, Calumnia inquam.

Cal. adsum, Invidia.

Inv. Quid! nunquid parata sunt omnia?

Cal. Hem tibi

Pullæ cruorem agnæ, hem barbam lupi,
Hem colubræ dentem et plumam nocturnæ strigis.

Inv. Optima Calumnia! at vbi est imago cerea? 5

Cal. Ceram vis in qua insculpta est Comœdiæ effigies?

Inv. Ipsissimam.

Cal. Hem tibi.

Inv. Cedo mihi.

Hæc dum liquescit igni cera, languebit Comœdia

Et paulatim deficient.

- Cal.* Quin tu acum iam nunc in iecur vrge.
Fuc. Adibo. ah mea anima, Invidia, Calumnia, meum
 corculum, 10
 Per tempus advenistis. aderit mox opinor Comoedia.
Inv. Crucior misere quod mihi non sunt longiores vngulæ.
Cal. vah quibus ego illam lacerabo convicijs ! veneni quantum
 In illam evomam ! nimium vellem illam mihi iam dari.
 Dij me nisi sanguinem medullamque ex carnibus et
 ossibus exuxero ! [Intrat Comoedia 15
Fuc. Eccam tibi, præsentem iam fac sis animo.
 Agite, aggredimini bonis avibus, bonis avibus sane.
 Ego hic prope in insidijs excubabo.
Cal. potin' ergo vt abeas ?
Com. Quo te terrarum, Plausus, aufugisse dicam ?
 Aut quid deliqui, misera tu me vt fugeres ? 20
Inv. O ambitiosa meretrix, tun' Plausum captas ? at malo
 tuo.
Cal. Odium hominum, quid deliquisti, rogas, vt Plausu ex-
 cideris ?
Com. Putavi nuper exuisse me vitæ cunctas ægritudines.
 Nunc me novas induere sentio. an adhuc quidquam
 tibi,
 fortuna, debeo ?
Cal. Quid cessamus, Invidia, fulminarier ? 25
 Involemus in veneficam. Adeste, sceleris vltrices deæ,
 Adversa superis regna manesque impij,
 Hecate triformis et noctis æternæ Chaos !
Com. Hei mihi, quænam hæc monstra, quæ furia ?
 Aut quænam hæc regiones ? an forte Acherunticæ ? 30
Cal. Quid ais, pellex improba, procax, lasciva, impia,
 Quæ deorum probra et furta audes palam facere,
 Quæ ipsum Jovem non erubescis in scænam traducere

Et cum Alcmena stuprum sub Amphitrionis schemate
prodere?

Fuc. Ah dulcissima Calumnia.

Com. obsecro quid ego unquam tibi 35

Malefeci, quid peccavi dignum his convicijs?

Inv. Vt in anginam nunc me verti velim vt illi venificæ
fauces prehendam atque enicem scelestam postea.

Fuc. Ah mellita Invidia.

Cal. At tu quæ Ingenium patrem crepas,

Enimvero Ingenij filia si sis, abortiva sies 40

Necesse est, adeo nihil minus quam ingenium sapis

Atque adeo demiror qua tu ausa es fiducia

In lucem prodire,

Fuc. Ha he! vt pallet sudatque misera!

Com. Obsecro te, noli pectus amplius sauciare dictis tuis.

Cal. Non amplius? at ego te sauciabo et vsque. 45

Quid agis, Invidia, tarda ad supplicium nimis?

Teipsum maceras alteri dum malum paras.

Accingere ira te, furore, rabie. rumpe moras.

Inv. Pish parcamus verbis, quæ solum aera verberant.

Præscindamus linguam, corpus aremus plagis. 50

Dulcior Comœdiæ cruor esset mihi

Quam fons Lyei aut nectar summi Jovis.

Com. Ah Megæra!

Fuc. Quam dulce est hoc spectaculum mihi!

Com. Quæ nunc precabor astra, quem flectam deum,

Vt hanc mihi adimerent, saltem lenirent, miseriam? 55

Cal. Mitte tu superos et nostrum precare numen

Quæ manes miscemus superis superos manibus.

Com. Nulla mei te cura tangit, dura crudelis aspera?

Cal. Quid coacto humore vexas oculos? sunt hæc crocodili
lachrimæ.

Com. Pergin', Harpya, dictis me conspurcare tuis? 60

- Cal.* Imo pergam etiam, pergam nec defetiscar vnquam.
Com. Hei mihi quid agam? vt cor dolore finditur!
Cal. Deficit, Invidia, deficit.
Inv. Simulat, simulat subdola.
Com. Etiam frigus lethale sentio. ahime, vale, Philomathes.
Fuc. Euge successit prospere. in terram prolapsa est mortua.
 An mortua est, Calumnia?
Cal. expiravit, ne dubites. 66
Fuc. Servastis me. iam quid agendum porro animadvertite.
 Aderit opinor aliquis ab Ingenio statim qui illi animam
 Revocare tentet. quodsi reviviscat, nos hinc ab insidijs,
 Ne posthac vnquam se spectandum dare audeat, 70
 Explodemus protinam
 E theatro. adiutabunt etiam spectatores, spero,
 Saltem quotquot hic adsunt Fuci.
 Atque eccum Philomathen. vos isthic, ego hic concessero.

SCÆNA ULTIMA.

Philomathes. Comœdia. Ingenium.

- Phi.* Næ hæc me ad languorem dedit Plausus quæstio,
 Nusquam reperio tamen. sed quid video? Comœdiam?
 Ohime interempta est, iam iam iacet mortua.
 O te, o me infœlicem! quis hoc tam dirum patravit
 facinus?
Ing. Quis hic præ foribus eiulans vociferatur, gener mi? 5
Phi. Ah, socer, eccam Comœdiam emortuam.
Ing. dij melius duint!
 O superi, hoc vno plus vixi die quam par fuit.
 Quin nos quantum licet in vitam revocemus. adiuva,
 Manum admolire.

- Com.* o, ho.
- Ing.* Dij gratias, spiritum duxit.
- Phi.* O vita mea, num respiras?
- Ing.* o me beatum! reviviscis, filia? 10
- Com.* Heu quantæ tenebræ, quanta nox nuper premebat
oculos!
Remigravit animus nunc tandem mihi.
- Fuc.* Eho Invidia, Calumnia, revixit Comœdia, agite.
- Ing.* In pedes erigamus.
- Phi.* Satin' vales, mea Comœdia?
[*Cal. Invid. et Fucus hic explodunt*
- Ing.* Quid hoc?
- Phi.* Quid audio?
- Com.* væ mihi miseræ. 15
- Ing.* Egon ad vivos remeavi vt hoc audirem dedecus?
O me infortunatum, cuius tu hoc causa insons sustines,
Ego enim te obtorto collo foras protraxi hodie.
- Com.* O si in cunis vagientem me suffocasses, pater,
neque in hanc ærumnam me conseruasses miseram! 20
- Phi.* Ohime ohime, metuo ne animo deficiat iterum.
- Ing.* deferamus intro.
Alium sperabam exitum. heu quanta de spe decidi!
in nos fortuna vires consumpsit suas. [*Fu. Cal. Invid.*
redeunt in scœnam
- Fuc.* prodite prodite sane ex latibulis, quasi vmbær ex Orci
faucibus.
ecquid ego verus iam vobis Fucus videor? 25
ah meæ adiutrices scelestissimæ, atque eo nomine
gratissimæ mihi, gratissimæ inquam clanculum clancu-
lum,
ah quibus ego vos depeream nominibus, furia festiuissimæ,
veneficæ venustissimæ? ah quam ego vos colo et amo!
Cal. eneruis elumbis Comœdia.

- Inv.* Mucosa sordida Comœdia. 30
Fuc. O parcite,—Pascitur in viuis liuor, post fata quiescit.
 Illa iam defuncta est, vltus me iam sum satis sane.
Cal. proin nos, Invidia, nostras euocemus sorores,
 Discordiam Audaciam Metum et reliquas,
 Quæ de hac victoria nobiscum vna congaudeant. 35
Inv. placet.
Fuc. facite quod vobis lubet.
Cal. Quo tu vero?
Fuc. Quo nisi ad Prudentiam hospitam?
Inv. Quid tibi cum illa
 est negotij?
Fuc. Dicam tibi in aurem : pax !
Inv. vt tu prudenter nequam es !
Fuc. Quin vestra siquid amplius opus sit opera—
Inv. pollicemur.
Fuc. Valete, suauissimæ amantissimæ pijssimæ veneficæ. 40
Cal. Vale sane. Incipis Invidia?
 [Euocant 4^{or} alias Veneficas nominatim,
 cantant, saltant postea]

ACTUS 5us. SCÆNA PRIMA.*Prudentia. Fucus.*

- Pru.* Quin dic mihi, magister Fuce, e theatro explosistis
 Comœdiam funditus?
Fuc. Funditus, funditus sane, sed quam fieri potuit clanculum
 tamen, clanculum.
Pru. Ex animo sane gaudeo quando quod voluisti adeo tibi
 successit prospere.
 Sed quid hoc? obsecro, Magister Fuce, quodnam hoc
 spectaculum?

- Fuc.* Oh Villanus hic est qui profanam Balladam in vxorem
duxisset hodie
Si Comœdiæ ex sententia successissent nuptiæ. 5
His vero deturbatis ille etiam vt videtur vxore sua
excidit.
Hinc illæ lachrimæ: sed concedamus huc, mea Pru-
dentia, clanculum
Vsque donec abscesserit.

ACTUS 5. SCÆNA 2^a.

Villanus. *Chorus sc. Morisdancers et cætera turba comitum.*

Choraules. Vtricularius.

Vtricularius tibijs in vtre a tergo suspensis, ad eundem modum
Choraules tympano et fistula a tergo suspensis et brachijs
complicatis, capite demisso ambulat.

Totus chorus lamentari videtur. *Villanus* mœstus admodum plan-
git pectus, sæpius ad ædes Ingenij respectans, et tandem, varios
vultus doloris indices exprimens, exit.

- Fuc.* Io Hymen Hymenæe! quid ais, mea Prudentia?
anne totam hanc probe pessundedi familiam?
- Pru.* Probe sane. sed quisnam hic est qui nobis accedit
obuiam?
Cornelius est. hem, Corneli, vnde tu?
- Cor.* Præceptor, tun' hic eras?
Omnia palam sunt quæ in Comœdiam contechnatus
es hodie. 5
- Fuc.* Quid ego ex te audio, Corneli?
- Cor.* Id quod verum est, præceptor, sane.
redeunti enim a foro quo tu me modo miseras
forte fortuna Philomathes fit mihi obuiam.
vix prius me conspexerat quam mille in te effuderat
contumelias.

Simul hoc addebat, “ iam palam est Fuci simulata pro-
bitas
et in nos fucata amicitia.” 10

Pru. Hem, magister Fuce,
Quis hoc effutivit?

Fuc. Nescio certe, nisi forte Ignauia.

Cor. Atque ædipol, præceptor, vbi iam mecum cogito,
ab Ignauia veniebat.

Pru. amabo, magister Fuce, nunquid illa omnium
tuorum conscia est facinorum?

Fuc. omnium, omnium sane, 15
et Plausum eripuisse simul ac Calumniam et Invidiam
conduxisse postea
maledictis illam quæ proscinderent earundemque
demum opera
e theatro explosisse.

Pru. Heu impia fœmina! sed quamobrem
hæc proderet pessima, mirari non possum satis.

Fuc. multæ causæ, mea Prudentia,
multæ possunt colligi causæ quamobrem hæc proderet. 20
Sperat fortassis inde amorem demereri Philomathis
Quem in Comœdiam dudum transtulerat, fortassis etiam
Idem ipse pollicitus est Philomathes
vt aliquid ex illa electaret. Quare obsecro te, mea
Prudentia,

Intro te hinc numero corripe ne forte hic nos impru-
dentes opprimant. 25

Subuereor enim ne commessiones nostras clancularias
Et quem fraterculorum et sororum conuocaui con-
uenticulum

cum princkcum prankum cantauimus, fassa quoque fuerit.
atque eccum Ingenium. obsecro te quamprimum—

[*aufugit hic Prudentia.*]

ACTUS 5. SCÆNA 3^a.*Fucus. Cornelius. Ingenium. Puer.**Ing.* Puer.*Puer.* Here.*Ing.* Ito hinc e uestigio quantum potes.Villanum cæterosque meis verbis reuoca huc ruricolas,
Actutum iube redeant.*Puer.* nunquid vis aliud?*Ing.* ah mane paulisper.*Fuc.* Patent omnia. et iam nunc rursum nuptias Comœdiæ
apparant.

Eo scilicet reuocat ruricolas.

Cor. lepidus est hic senex, præceptor, 5
Vtinam me illi instituendum crederes.*Fuc.* non pro quantum hæc vita valet.*Ing.* Jube etiam Villanum bono vt sit animo, hac enim
nocte Balladam fore suam.ego iam Iudicij aduentum hic præstolabor intus
interim.

Is enim ad Academiam perrexit modo,

De Fuci iniurijs illam vt certam faceret. 10

Cor. Obsecro, præceptor, huius me tutelæ credito.*Fuc.* Pergin' vsque esse peruicax? plura de hac re si verba
feceris

faxo pater exhæredet te.

Cor. Hei mihi misero,nam si patri huius enarrarem mores, fidem non habebit
mihi.

ferendum est.

Fuc. Abin'? sed fores a Iudicio crepuere. 15

ACTUS 5. SCÆNA 4^a.*Ingenium. Iudicium. Fucus.*

Ing. An ergo Fuco supplicij satis putat alma mater
ipsius perfidiam et malitiam detexisse?

Iud. Quippe ni?
neque enim, Ingenium, leges Comœdiæ ferent
catastrophi quicquam admisceri luctus et tristitiæ.

Ing. Hercle vera narras. atque eccum illum quem volumus. 5
Adeamus adeamus. Quid, quid tandem ais clanculum?
Ah mi suavissime Fuce, quantum ego tibi de Comœdia
mea debeo!

Nihilne porro tua ars efficere potest amplius?
Calumnias evomuistin' omnes? nihil invidiæ superest?

Fuc. Quid nunc respondeam nescio.

Ing. quid tute tecum? eloquere. 10
Nunquid omnem, Fuce, pudorem et genas exueris?

Iud. Quis talem Fucum ex vultu crederet? sed eccum
Philomathem,
vt gestit miser!

SCENA QUINTA.

Fucus. Ingenium. Iudicium. Philomathes. Comœdia. Puer.

Phi. O festum diem! iam tandem nos quod lætemur evenit,
Atque Fucum obnoxium habemus in perpetuum
Ne vnquam offendere posthac nos audeat. atque eccum.
Ah, mi pater, alia ad te fero flagitia boni istius hominis.

Iud. Alia?

Ing. quænam alia?

Fuc. Jam ego ludibrio habebor in perpetuum. 5

Phi. Scortorum vitur is consuetudine quas sorores ille nominat.

Iud. vera loquitur?

Phi. hercle vero ita iuravit Ignavia.

Convocavit hac ipsa nocte senatum etiam fraterculorum et sororum—

Fuc. Nunquid ego hariolatus non sum hoc fore?

Ing. Porro.

Phi. vbi cantibus saltibusque inverecundis diu 10
Seipsos deleniebant atque Fucus restim ductans
Prinkum prankum vti vocant saltavit.

Ing. ha ha he!

Risum teneatis, amici.

Iud. Qui illa hoc novit?

Phi. Ipsam ille speculatricem apposuit ne quis interveniret alienus.

Ing. Ha ha he: næ ego illum defessus sum deridendo. Ha he. 15

Iud. Quid ais, bone vir? nullus huic iam opinor subest color. Ecquid pudet?

Fuc. Sane vero idem fecerunt spectati multi
Et boni viri, atque revera laudabilis est hæc recreatio
Si parce vtamur et sobrie et clanculum.

Iud. defendis etiam?

Si non te pudet, simulare certe est hominis. 20

Ing. Imo simulandi omnes articulos novit optime.

Phi. Verum, pater, an ille hoc multum feret meæ quod Comœdiæ malefecerit?

Iud. vindictæ, Philomathes, loco erit

Hæc sua patefecisse facinora.

Phi. an Plausum vero auferet?

Ing. Probe pol mones. atque eccum pudibunda vbi pro-
repat Comœdia. 25

O filia, omnes iam mœroris absterge maculas,
En contemptorem tuum.

Com.

Ah mi charissime frater,

vin' saltare prinkum prankum iam? ah quam modestus!

Fuc.

Phi phi. quid ego nunc agam, quo me vortam, nescio.

Com.

vin' paululum Iacchi sapere? nunquid ego dixi, pater, 30
posse illum Iacchum sapere, fieri si possit clanculum?

Ing.

Iacchum ha he Iacchum!

Iud.

Deus bone,

Quis non ex vultu crederet illum pietatis esse exem-
plum vnicum?

Ing.

Decipias alios verbis vultuque benigno,
Nam mihi iam notus dissimulator eris. 35

Com.

vin' vnum osculum nectarei saporis sapere?

Fuc.

Apage te a me, adolescentiæ corruptrix, contemprix
pietatis.

Ing.

ha ha he.

Com.

non osculaberis saltem clanculum?

Ing.

ha he.

Quin tu hoc populi ludibrium mitte, Comœdia, ira
indignum tua

Atque oculos in sponsum flecte potius. Philomathes,
hanc tibi desponsatam diu 40

In manum tibi do. deos quæso, vt pulchra faciat te
prole parentem.

Iud.

Vt tibi atque Academiae Comœdiam quotannis pariat
Illa vobisque dignam.

Ing.

tuas benedictiones, Fuce.

Fuc.

odi benedictiones vestras atque abominor sane.

Ing.

Ha ha he. nostin' ergo solummodo maledicere? 45

[Intrat hic puer Ingenij

Sed eccum puerum qui Villanum accersivit. quid por-
tas, puer?

Puer. Villanus, here, mox aderit et reliqui omnes.

Fuc. Heu me, quid me nunc fiet?

Ing. dixin' autem illi
omnes quo pacto Fuci deteximus fallacias?

Puer. affatim, here.

Ing. et quid ille?

Puer. quid rogas? tantum non emoriri gaudio. 50

Ing. Hei quam hilares mox erimus, cantando, saltando,
ridendo,

Gratulando. næ te, Fuce, miserum sat habebimus
hodie,

Nam tu cum senatu fraterculorum et sororum nobis-
cum ibis.

Fuc. Imo me missum face.

Iud. æquum est, Ingenium. satis
ille nobis pœnarum dederit in scœna qui tam diu
ludibrium fuerit. 55

Ing. At Plausum Comœdiæ reddet prius.

Iud. penes hoc spectatores esse solet.

Ing. eorum itaque benignitatem experiar.

Iud. age fœliciter. ego me intus.

Ing. Quid tu vero, Comœdia?

Com. Egon', pater? intro me cum Philomathe.

Ing. Nam quamobrem, mea filia?

Com. quippe isthinc si ex vobis 60
Res successerit, audire licet satis commode, si quid secus,
Dolebit minus.

Ing. ominare bene. modo tu eam comitare, Philomathes.

Pbi. Imo pedissequus ero nec a Comœdia me vnquam dis-
iungi patiar.

Ing. Quid agis, Fuce?

Fuc. Apage a me actores omnes vestros et actiones adeo.

Ing. Ha ha he! sed tibiaram sonitum audio. atque ecce.

ACTUS 5us. SCENA 6.

Ingenium. Villanus. Hirsutus. Mimus, Comites, &c. Fucus.

Ing. Euge, mi mox future gener.

Vil. mi socer lepidissime.

Ing. Te nobis redditum esse volupe est: vosque eius comites
gratissimi redijstis,

Ita me amassint risus et hilaritas, ha ha he, gratissimi
gratissimi.

Vil. flectite genua, fatui, quemadmodum Villani decet
comites.

Fuc. Nunc iterum ab hac impura turba vapulavero. 5

Vil. O tune hic eras sane?

Ing. tun' eum nosti, gener?

Hic ille est Histriomastix qui meam pene pessundede-
rat Comœdiam.

Vil. O scelus viri, estne etiam Histriomastix?

Ing. Cur illud addis 'etiam'?

Vil. Rogitas? vnicus est quem novi Vtriculariomastix.

Ing. Vtriculariomastix? Ha ha he.

Mim. et maypolemastix quoque. 10

Fuc. Vtinam nunc essem apud Prudentiam hospitam!

Vil. Et his nominibus pulchre illum hodie ludificavimus.

Ing. vtinam illum etiam luderes Histriomastigis nomine.

Vil. Vah dedignor illi nunc ego meam iracundiam.

Ing. facete, Villanule.

Vil. ehodum, Mime. 15

Mim. quid est, here? quid est?

Vil. tu de isto fungulo

Histriomastigis nomine supplicium sume.

Mim. per deos lubentissime.

Vil. Hirsute, rape tu hominem sublimem.

- Fuc.* hominum prodigia,
 Quid hic sibi vult impetus?
- Mim.* vin' iam illi decem minas
 Dem, here, et in toto et in solido?
- Vil.* Imo viginti viginti, si vis. 20
- Ing.* O nimis prodigus, mi Villanule.
- Fuc.* o furia furia.
- Mim.* Quid ais, Fuce Fuce?
- Vil.* Quid ais? ludicra iam probas
 Nostra?
- Ing.* et artem histrionicam?
- Fuc.* Artem diabolicam.
- Ing.* Euge, Mime, næ tu probus mastix
 Histriomastigis.
- Mim.* Vin' alteras decem minas? 25
- Ing.* Oh minime. nunquam soluendo fuerit. intro vos magis
 vt geminas celebremus nuptias.
- Vil.* Eamus Eamus mei comites. ah quam ardeo ego et
 totus pereo adeo vsque Balladæ in amplexus dum
 admittar!
- Denuo age Choraules, fidicines, vtricularij, 30
 Vale stix.
- Com. I.* vale mastix.
2. vale histriomastix.
- Com. 3.* Vale vtriculariomastix.
- Hir.* vale festomastix.
- Mim.* vale maypolmastix sane.
- Fuc.* Siccine hominem mei ordinis accipis, Ingenium?
- Ing.* Tui ordinis? Nam cuius tu es ordinis? an forte
 fucatorum
 vel clanculatorum? Quin tibi iam vbi lubet abire licet.
 nos tui, tu nostrum mastix. iam sumus ergo pares.
 Quid non hinc abis? 36

Fuc. Imo ego hic maneo clanculum, excides vti spero Plausu.
Ing. Itane, inuide? faciam periculum tamen.

EPILOGUS PRIOR

Ing. Ad vos nunc summa rerum redit, spectatores optimi,
 Plausum Fucus noster idemque Histriomastix captium
 tenet
 Et vos solum penes est illum manumittere.
 Agite ergo si fabularum crescendi nouarum copiam
 dabitis,
 Eademque opera Fucis omnibus ora obstruere 5
 Plausum nunc liberali asseratis manu.

EPILOGUS POSTERIOR CORAM REGE

Ing. Plausum Fucus noster idemque Histriomastix captium
 tenet.
 Quam solam penes est igitur captiuos manumittere
 Ad summam Maiestatem nunc redit rerum summa.
 Si fabularum crescendi nouarum copiam dare
 Eademque opera Fucis omnibus ora obstruere 5
 Velit celsissimæ potestatis Reuerentia,
 Vel leuissimum nunc faciat serenitatis indicium,
 Vel spectatores Plausum nobis liberali asserant manu.

Finis

TEXTUAL NOTES

The text is based on the Lambeth MS. (L) but corrections have been made from the Oxford MS. (O), which is more carefully written, though from l. 6. 33, 34 it is to be inferred that it represents the text of the play before it underwent revision for the performance before the King. In a few cases, as will be seen, a correction has been introduced without the authority of O. No notice has been taken in the notes of minor deviations of O from L, such as a different order of words. The punctuation given is largely my own.

DRAMATIS PERSONÆ.

The names of the actors are wanting in O. l. 5. *Iudicii*. L sed. l. 9. *Comites alij*. L s [first part of the word lost] alij. *Rustici*. O Villani. l. 14. *Fucus Histriomastix*. L Fucus Histriomastrix [and so *passim*]. O Fucus [as name, rubricated] Hist. [as part of the description].

PROLOGUS PRIOR.

l. 10. *Vi*. L Et. l. 12. *partui*. L patruī. l. 15. *iuvenes*.
O spectatores. l. 16. *ignoscite*. L ignoscete.

PROLOGUS POSTERIOR.

l. 2. *laniata*. L laniatæ. l. 3. *Traxit*. L tradit [altered from 'traxit' (?)]. l. 6. *salvifico*. L salvirifica.

Act I. Sc. 1. ll. 3 and 4. O omits 'quam modo' and makes the rest one line. l. 6. *Compellabo*. *Eho*. O Adibo. l. 8. *agnosceres*. L agnoscere. l. 11. *te*. L omits. l. 13. *Quibuscum*. O Quibusnam. l. 18. *probitatis*. O seueritatis. l. 21. *huncine*. L huncine. l. 28. *inceptat*. L inceptat. l. 34. *abhorruit*. L abhoruit. l. 40. *ruricularum*. L Ruricularum. l. 44. *atqui*. L aut quid. l. 54. *audit*. L habet. l. 56. *sanctam*. O sancta. l. 58. *Clancularij*. O Clanculares. l. 65. *vices tuas*. O vicem tuam. *reuenere*. O venere, confabulabimur. l. 67. *ego*

vero me intro...crepuere. O attaches these words (omitting 'me' and 'a nobis') to the speech of Ægidius. *fores.* L foras. *Stage-direction.* *Exeunt.* L exeunt, O omits stage direction here and *passim.*

Act I. Sc. 2. l. 16. *fiat.* O sit. l. 25. *Tacitus.* L tacitus. l. 30. *prudētissimus.* L potentissimus. l. 34. *non est exosculari.* L non est exoscularis. O non exoscolare. l. 37. *cave tuam ne exporrige.* O vide tu idem facias (adding the stage-direction, 'Cornelius imitatur'). l. 38. *Siccine.* O Si sic. *salutes.* L salutis. l. 39. *sic.* O vide. l. 40. *advorte.* O aduertis. After this line, O has 'Verum alias vbi dabitur occasio plura documenta dabo.' l. 46. *tam repente.* O de repente. After this line O has 'Pru. Tun' nescis? *Fu.* st (*nutat*) cur inquam intus te subdixisti tam repente?' l. 47. *impura illa, et impia.* O illicita illa. l. 50. *nugarum commemoratione.* O vanitatum repetitione. l. 54. *quam.* L quod. l. 56. *ferme.* O fere. l. 57. *Qui...colit.* O Vbi...colunt. l. 60. (*ex animo precor*). O vera sunt quæ narro atque. l. 68. *Pish.* O Whu. l. 72. After this, O inserts '*Fuc.* Homines Corneli? immo vix digni qui appellentur homines.' l. 74. *Errabundi.* L Erabundi. l. 76. *parum.* L omits. l. 77. *nonnunquam.* L nonnunquam. l. 80. *perferunt.* O approbant. l. 84. *venisti.* O venimus. *ecquid.* O numquid. ll. 86 and 87. O omits. l. 86. *ludicris.* L ludicris (altered from 'lubricis'). l. 88. After this, O has '*Cor.* Propediem præceptor? matura profecto consultatione opus est | Opus (quantum video) fuit monitore ad auditores.' l. 90. *Edisseram.* L Edisceram. O Docebo. After this, O omits all words to 'subinde' (inclusive) l. 92. l. 91. *scenicos.* L senicos. l. 99. *Cor.* L *Pr.* *At.* L *Aut.* l. 102. *deero.* After this, O has 'nec mihi minor libido est eam perdere quam tibi.' l. 108. *at.* L aut; O sed. l. 111. O cupio sane Iudicium convenire. l. 114. Wanting in O.

Act I. Sc. 3. l. 2. *in mandatis dedisse.* O mandasse. l. 5. *hæres.* L heres. l. 8. *vtpote.* L vt pute. l. 12. *conduceret.* L conducere. l. 13. *aliovorsum.* L alioversam. l. 16. *consuluit.* L consiluit. l. 17. *adiungeret.* L adiungerit. l. 20. *possint.* O possit. l. 21. *vtrumque.* L vtrunque. l. 23. *Iud. Creditur.* O omits, and makes Ingenium's speech continuous. l. 24. *obtigat.* O evenit. l. 25. *adulterina.* L adulterina. l. 27. *Quæ Phantasia cluet.* O nomine Phantasiæ. *Phantasia.* L Fantasia. *susepsi.* L suscipi. *hoccine...audis.* O omits. *primum.* L primus. ll. 30—37. *Ing.* Ruri...poscat. O substitutes '*Ing.* Dum ruri superiore æstate agebamus, lepidum illum | Villanum de quo tecum sæpius, asciiuit sibi amatorculum | Isque aderit mox sat scio omnibus instructus ludicris | Ludisque quos rus suppeditat.' l. 36. *Quibus.* L Quod. *ludicris.* L ludicris. l. 39. After this, O has 'Attamen et humilis nonnunquam placere potest fabula.' l. 41. O omits this line and substitutes '*Id potius agamus, quod tempus et res nostræ moneat. Ing.* Recte admones. | *Iud.* At cantiunculas

nescioquas memorasti dudum.' O continues Iudicium's speech with l. 42. l. 42. *suam*. O tuam. ll. 43 and 44. O has, 'Ing. Nempe hæ quas dicis cantiunculæ, Balladæ vulgo audiunt | Eo itaque nomine filiæ etc.' l. 44. *autumans*. L *autumnus*. l. 46. *hunc*. O *huc*.

Act I. Sc. 4. Interlocutors. Villanus...insidijs. O Villanus 3^a comites saltant sonante vtriculario Villanus de subito desistit, quem cæteri conspiciat desistunt quoque. O omits the names of the tunes in the scene, but prefixes 'cant.' to the lines sung. l. 1. Com. O 1. l. 8. Com. 2. L Com. O 2. l. 9. *fidicen*. O vtricularie. l. 10. Hir. O 1. l. 11. *non*. O num. l. 17. *morabitur*. O manebimus. l. 23. *Num...respondet*. O Nam...respondit. l. 26. *adeste*. O adestis. l. 29. O has 'Quod Villanus forte videns sic audacter sic insurgit' (corrected from 'audacter sic sed sic'). l. 30. *colamus*. L *columnus*. l. 35. *Quid autem? attulistin'*. L *Quid autem attulistin'*? O has no (?). l. 37. *vtricularium hunc*. O *fistulatorem vtricularem*. l. 38. After this line O has 'Te ad Balladam ducam Villane, sequere. *Vill.* Te lubens hercle sequor. *Exit Ingen. Vill.* et cæteri omnes præter Iud.'

Act I. Sc. 5. l. 7. *venerit*. L *venit*. l. 10. *proludant*. O præludant. *erit*. L *exit*. l. 14. *revalui*. O *convalui*. l. 18. *nubet*. L *nubit*. *Theologiæ*. O *Philosophiæ*. l. 19. *qui*. O *Ha*. l. 21. *nam cur*. O *quorsum*. *Comædiam*. L *Comædiæ*. l. 25. *adversaris*. L *adversarijs*. l. 28. *octodecim*. O *sexcentis*. l. 32. *suppeditare*. O *suppetere*. l. 34. Stage-direction wanting in L. l. 35. *Atqui*. L *Atque*. l. 36. *poetice*. O *Poësis*. l. 38. *Et vere*. O *Imo vere*.

Act I. Sc. 6. l. 1. *est*. L *vt*. l. 2. *amice*. O *familiariter*. l. 4. *Potest*. O *Potin'*. *qua*. L *quæ*. l. 12. *pervicaciam*. L *pervicaciam*. ll. 12 and 13. *atque adeo quid non | accedo obviam et...ludifico*. O *sed quid non eum adeo? | vt...ludificem. ludifico*. L 'ludific-' (termination cut off). l. 19. *probus*. O *bonus*. l. 20. *Probus es sane. reliquum*. O omits. l. 22. (*quos scio*). O omits. l. 24. O introduces Ing.'s speech with the line 'Occlusiorem habeas hanc tuam si sapias stultiloquentiam.' *noli*. O *nostine*. l. 25. *malefacta*. O *meledicta. te*. L *tua*. l. 30. Ing. L gives 'ingenium' [not as the speaker]. l. 31. *Fu*. L omits. *Quia*. O *Quippe*. ll. 33 and 34. O *Quæ lumina Academiæ approbarunt sæpius | Et præsentia honestarunt sua*. l. 37. *pæne*. L *pene*. l. 43. *habitum*. O *vestem*. l. 45. O omits. l. 51. *imo...illicite*. O omits. l. 52. *sallare*. L *cantare*. l. 53. *perquam*. L *per quam*. l. 59. *fortassis*. O *fateor. at*. L *et*. ll. 59 and 60. *pristinam...poematis*. O *mitigamus nos pristinam*. l. 61. Ing. L *ingenium* [not as the speaker]. *At? quousque*. O *At? quid at? vsque adhuc*. ll. 62 and 63. O *Rursum consusurras Iudicium alia nos manent negotia | Abeamus quæso, namque hic obstinate insanit asinus*. l. 66. *vtricularium*. O *fistulatorem*. l. 69. *Dum*.

L Sum. 1. 70. Stage-direction. *utriculario*. O fistulatore. 1. 72. *absterrebis*. O omits. Stage-direction. *utricularius*. O fistulator. *au-fugit Fucus*. L omits. 1. 73. *an*. L omits. *mastigiæ*. O nebulones. *irreperint*. L ireperint (beginning the next line). 1. 76. *quem ego nunc timeo*. O heu me vereor. 1. 78. *capessam*. L capescam. 1. 79. *impostor hic*. O impurus ille nebulo protinus. *hic*. L huc. *sequere*. O sequere fistulator.

Act II. Sc. 1. 1. 2. *mecastor*. L in ecastor. 1. 7. *desistet*. L desistit. 1. 9. *metus*. L mœtus. 1. 12. *mi*. L ni. 1. 14. *valeat*. L valeam. O valeat (altered from 'valeam'). 1. 17. *avelleret*. L evel-leret. 1. 18. *Patremne*. L Patrine. 1. 19. *offucijs*. L affucijs. 1. 30. *certe*. O vere. 1. 32. *At tu*. O Ah tun'. 1. 33. *tu*. O tu me. [*fidem*]. Not in L or O. 1. 36. O adds the stage-direction '*Exiunt*' [sic] and omits 1. 37.

Act II. Sc. 2. 1. 3. *credi*. O crede. 1. 4. *obserato*. L observato; O obserato (altered from 'observato'). *fores*. L foras. 1. 6. After this, O has 'Iturus' apparently as a stage-direction. 1. 7. *processisse*. L acces-isse. 1. 8. Stage-direction wanting in L. 1. 10. *potius*. O potius illi. 1. 13. *enim*. L eim. 1. 14. *autumavit*. L autumnat. 1. 15. Here, and before most of Ignavia's speeches in this scene, L has 'Ing' or 'In' for 'Ign.' 1. 16. *interpolant*. LO interpoliunt. 1. 37. *vinolentum*. L violentum. 1. 39. *Friget*. L frigit. *atque*. LO atqui. 1. 40. *friget*. L frigit. 1. 43. *Bacchum inter et Iacchum*. L Baccum et Iaccum. 1. 48. *paulum*. L palum. 1. 63. *adorire*. L omits. 1. 64. *pellicias*. L pelliceas. *recurrat*. O præcurrat. 1. 68. Stage-direction wanting in L. In O it is at the end of the scene. 1. 69. *agam*. L agas.

Act II. Sc. 3. 1. 7. *nimiam*. O minimam. 1. 9. *Philomathen*. L Philomathem. 1. 11. *audio*. L adio. 1. 18. *collustras*. L colustras. 1. 26. *Comædia*. L Comœdiæ. 1. 29. *Ah*. L At. 1. 32. *deijcere*. O adjicere. 1. 35. *Næ*. L Ne. 1. 36. *adblandiundo*. L ad bl. 1. 37. *et*. L omits. 1. 43. *aliâ*. O alias. 1. 49. *inulta*. L inulto.

Act II. Sc. 4. 1. 8. *ferant*. L ferunt. 1. 9. *at*. L atque. 1. 12. *aget*. L agit. 1. 23. *alicunde*. L aliunde. 1. 24. *ruricolæ*. O rusti-culi.

Act II. Sc. 5. 1. 2. *Ecce*. O Tace. 1. 5. Stage-direction wanting in L. 1. 8. *qualem qualem*. L Qualem. 1. 12. *iterum iterum*. L itte-rum iterum. 1. 23. *congerrones*. L congerones. 1. 26. After this line, in O these lines are written in the margin and then deleted: 'Si velis ergo mi facere satis | Des illico centum oscula gratis.' 1. 33. *succurritis*. L suc-curritis. 1. 35. *cygnea*. L cignea. 1. 36. *et*. L vt. 1. 38. Com. 2. L Com. 1. *expergeficiam*. L expergificiam. 1. 40. *Ah mi Villane*.

O gives these words to Ballada. l. 44. *Alia*. L omits and gives the whole line to *Mul*. l. 46. *reddidisti*. L reddidisti. l. 47. *calet*. L calit. l. 57. *asciveras*. L asciveris.

Act II. Sc. 6. l. 1. *Com*. l. 1. *Com*. *anteis*. L antes. l. 4. *quam*. O Quem. l. 6. *mecum*. L meum. l. 7. *possem*. L possum. l. 10. *properanti*. L properans. l. 15. *istæc*. L illæc. l. 28. *Mul*. O *Vir*. l. 36. *ludicra*. L ludibria. l. 38. *pro*. L pol. ll. 44 and 46. *cippis*. L cippijs. O cippis (altered from 'cippijs'). l. 53. *respondes*. L despondes. l. 65. *hic*. L hinc. l. 66. *circumgyrate*. L circumgirate. l. 67. *Apagite*. L Apagete. O Apagite (altered from 'apagete'). l. 73. *nequicquam*. L nequicquam. l. 76. *dimiseris*. L demiseris. l. 77. *patronum*. L patronem. l. 78. *potes, potes*. L potes. l. 81. *Eradicare*. L Erradicare. l. 82. *altrinsecus*. L alterin' secus. ll. 85 and 101. Stage-directions wanting in L. l. 102. *Fu*. O *Fucus solus*.

Act III. Sc. 1. l. 5. *Philomathes*. Perhaps in L as the speaker of the words following. l. 14. *vere dicas*. O omits. l. 17. *egreditur*. L eggreditur.

Act III. Sc. 2. Interlocutors. *Plausus*. L omits. l. 8. *prope*. L probe. ll. 10 and 16. *Pla*. L *Phi*. l. 14. *illi*. O huic. *intervenire*. L intevenire. l. 15. *mi*. L mihi. *ades*. L eris. l. 16. *subserviam*. L subservem. l. 21. *Com*. L omits. l. 24. *memini*. L memimi. *postilla*. L post illa. l. 25. *mih*. O tibi. l. 32. *Imprudencia*. L Impudentiæ. l. 42. *Ad unam*. L Aut unum. l. 43. *sodalitium*. L sodalitatum. l. 44. *Ac*. L At. l. 47. *Pl*. L omits.

Act III. Sc. 3. To Villanus' snatches of song O prefixes 'cant.' l. 4. *Vil*. L omits. *sui*. L fui. l. 6. *dedignatur*. L dignabatur. l. 8. *hananero*. O honanero. *tararero*. O tarararero. L fararero. l. 18. *insaniunt*. L insaniant. l. 21. *exsilijt*. L exilijt.

Act III. Sc. 4. l. 2. *papæ*. L pape. l. 10. *vile*. L vtile. l. 12. *Annon*. L An non. l. 31. *Eccam*. L Ecam. ll. 33 and 34. *succensebit, manebit*. O succenseret, maneret. l. 46. L omits. l. 53. *iam cum*. L omits. l. 56. *Illi*. L Illum. l. 57. *amplexuum*. LO amplexum. l. 58. *perit*. L petit. l. 67. *siet*. L and (?) O fiet. But cp. l. 68 (where O however has 'fiet'). l. 72. *Videte*. L Videre. *exanimalis*. L examinatus. l. 76. Stage-direction wanting in L. l. 80. *Carmin*. L Carmina. l. 92. *amasiam*. L amasium. l. 98. *forte*. L, the last two letters wanting.

Act III. Sc. 5. l. 4. *acciderit.* L *accederit.* l. 15. *fastidiens.* L *fastigiens.* O *fastidens.* l. 18. *Villanus.* L *Villane.* l. 20. *Expiravit.* L *Experiuat.* l. 23. *quo.* L *quando.* l. 31. *huc.* L *huic* (or 'hinc'). l. 34. *superpellicium.* L *suppellicium.* *pileus.* L *pilius.* l. 37. *Comœdia.* L (here and frequently) *Comœdia.* l. 42. *præstolabor.* L *præstabor.* O *præstolabor* (altered from 'præstabor').

Act III. Sc. 6. l. 1. *inservies.* L *inseruias.* l. 2. *fieres.* L *fleres.* l. 4. *respondet.* L *respondit.* l. 19. *helluo.* L *Heluo.* l. 25. *illam.* L *ille.* l. 26. *disperdidit...disperdidit.* L *disperdit...disperdit;* O *disperdidit...disperdidit* (altered from 'disperdit'). l. 29. *redio.* O *redeo* (altered from *redio*). l. 31. *sequere.* L *sequeris.*

Act III. Sc. 7. l. 2. *posthac.* L *postac.* *festæ.* L *festi.* l. 3. *lugete nunc.* L *nunc lugete.* l. 4. *tibiarum.* L *tibearum;* O *tibiarum* (altered from 'tibearam'). l. 7. *seram.* L *feram.* l. 10. *vteres.* L *vteri.* O *vteres* (altered from *vteris*). l. 11. *reddent.* L *redeant.* l. 12. *Hir. Mitte.* L *Hir. Mitto.* O *Mitte* (omits 'Hir.'). l. 14. *renunciavit.* L *renunciant;* O *renuncianuit.* l. 15. L makes this the beginning of Villanus' speech. *illum.* L *illam.* l. 16. *tarararero.* L *farararero.* l. 19. *cant.* (here and elsewhere) not in L. l. 20. *faucibus.* L *facibus.* l. 22. *sperabilis.* L *spectabilis.* *huic.* O *mihi* (altered from 'huic'). *est.* L *et.*

Act III. Sc. 8. Interlocutors. O omits Ballada (who enters after l. 8). l. 1. *Pla.* O *Phi.* l. 2. *diffregisse.* L *Defregisse;* O *diffregisse* (altered from 'difregisse'). l. 4. *Plau.* O *Phi.* (altered from 'Plaus.'). l. 6. *Plau.* O has *Pl.* but deletes it, making the following words part of Philomathes' speech. l. 7. *se.* L omits. l. 8. *Prohibeant.* L *Proh Beant.* l. 13. *adiges.* L *adigis.* l. 24. *hoc.* L *ha.* l. 29. *res est.* L *est res.* l. 32. *Plau.* L omits; O inserts by an after-correction. l. 33. *Vill.* L omits. *labascit.* L *labescit.* l. 34. *Illa.* L *illam.* O *illa* (apparently altered from 'illam'). l. 39. *perijmus.* L *perimus.* l. 40. *cavero.* L *caveo.*

Act III. Sc. 9. l. 19. *Quicquid.* L *Quid.* l. 24. *apparamus.* L *aparamus.* *oculis.* L *oculis.* l. 26. *Sane.* L *Itane.* l. 28. *dici.* L *dici.* l. 30. *vt.* L omits. l. 37. *delicias.* L *dilicias.* l. 43. *Quis.* L *Qui.* l. 52. *Vindictam.* L *Vendictam.*

Act IV. Sc. 1. l. 1. *male.* L *mihi.* l. 2. *Hæccine.* L *Heccine.* l. 3. *Noli.* L *atque adeo noli.* ll. 2 and 3. L ends l. 2 at 'aqua' and l. 2 at 'Ignavia' and makes 'plura...facere' l. 3. l. 4. L omits 'Ign.' and 'Fu.' and makes the speech continuous. O omits 'Licet. Fu.,' thus assigning the rest of the line to 'Ign.' l. 13. *pæne.* L *pene.* l. 18. *Hæccine.* L

Hancine. l. 20. *celare*. L *cælare*. *edisseras*. L *edisceras*. l. 23. *prænoscere*. L *pærnoscere*. l. 37. *etiam? apage*. L *apage etiam*. *imbibe*. L *inhibe*. O *imbibe* (altered from 'inhibe'). l. 42. *penetret*. L *penetrat*. l. 44. *Theatro*. L *Treatro*. *protinam*. L *protenam*. l. 58. *oh nihil minus si fiat clanculum*. L omits 'si fiat'; O gives the phrase in L's form followed by the phrase in the text. l. 60. *Fu*. L omits. *vel religione præcisæ*. O *vel præcisè religiosæ*.

Act IV. Sc. 2. Interlocutors. *Temperantia*. L *Temperarantia*. *Fidicines*. L omits. l. 5. *Temperantia*. O *Tem*. (as the speaker of the words following). l. 7. *Tem*. O *Pro*. (as a correction, having first appended the words to the speech of *Tem*. preceding). *Prudentia*. O *Pru*. (as the speaker of the words following). *Probe*. L *Probus*. l. 16. *Pro*. L *Pru*. *nec*. L *vero*. l. 17. *aridæ*. L *arridæ*. l. 19. *affer*. L omits. l. 24. *sane*. L adds 'licet' and omits it in next line. l. 26. *Probe*. L *forte*. l. 27. *Pro*. L *Pru*.

Act IV. Sc. 3. l. 3. *Fu*. L omits. *cant*. LO omit. O gives it with the next line. *allicit*. L *decet*; O *allicit* (altered to 'decet' and in the margin altered back). l. 7. (*cant*.) Not in L. l. 10. L omits. l. 11. *allicit*. L *decet*. l. 13. *hæc*. L *hic*. l. 14. *Pro*. O *Fu*. *vel*. L *et*. l. 16. *præsenferam*. L *psenseram*.

Act IV. Sc. 4. l. 1. *præter*. L *propter*; O *præter* (altered from 'propter'). l. 2. *derepente*. L *de repente*. l. 5. *suspicax*. L *perspicax*. l. 17. *quæso, enim*. L omits. l. 18. *non allicit*. L *non decet*. O *allicit*. l. 23. *nequicquam*. L *necquicquam*. *nevis*. L *ne vis*. l. 27. *Potin'*. L *Potin*. l. 30. *irruent*. L *irruerit*. l. 32. *occurrerent*. L *occurrerent*. l. 36. *vocabula*. O *vocabula!*

Act IV. Sc. 5. l. 4. *aratam*. L *aratum*. l. 19. *Sed*. L *Ad*. l. 21. *te*. L *est*. l. 24. *tantam*. L *tantum*. l. 27. *æstimat*. L *estimat*. l. 28. *nitide nitide*. L *nittide nittide*. l. 31. *mentem*. L *mentum*. l. 32. *capra*. LO *labra*. l. 34. *Ciniphio Cylex*. O *Cyniphio Cylis*. l. 35. *latentur*. L *letentur*. l. 40. *es*. L *est*. l. 45. *Capillamento*. L *Capillamamento*. *labecula*. L *tabecula*. l. 46. *est*. L omits. l. 49. *Sutilia*. L *Subtilia*. l. 51. *lavare*. Query, 'lavari'? In O there has been some correction, leaving final 'e.' *affatim*. L *a statim*. l. 53. *lapidi*. L *lepidi*. l. 56. *cedo*. L *cede*. *dentiscalpium*. L *denti scalpium*. l. 58. *nariscalpium*. L *naris scalpium*. l. 60. *prurigine*. L *puridine*; O *prurigine* (altered from 'purigine'). l. 66. *sutile*. L *subtile*. l. 72. *cos*. L *ros*. l. 73. *siet*. L, O *fiet*. l. 79. *a*. LO. l. 80. *post*. L *postac*.

Act IV. Sc. 6. 1. 1. *Fu.* L omits. 1. 2. *atque.* L ac. *alloquor.* L alloquar. 1. 7. *arrideto.* L arridito. 1. 9. *Plausu.* L Plasu. 1. 21. *successisse.* L succecisse. 1. 21. *fui.* L sui. 1. 29. *consilij.* L consilium. 1. 31. *auspicato.* L inauspicato. *cessisse.* L cesisse. *inaudiveram.* L inadiveram. 1. 35. *Occupatiunculae.* O Occasiunculae. 1. 50. *vsus.* L omits. 1. 73. *nequeam.* L nequeum (perhaps altered to 'nequeunt'). O nequivit.

Act IV. Sc. 7. 1. 3. *hem.* L hanc. 1. 4. *nocturnae.* LO nocturnam. *strigis.* L stigijs; O strigis (altered from 'stigis'). 1. 9. *deficiet.* L deficientur. *urge.* L omits. 1. 11. *advenistis.* L advenisses. 1. 15. Stage-direction wanting in L. 1. 18. *prope.* L probe. 1. 21. *captas.* L raptas. 1. 23. *vita.* L vita. 1. 26. *ultrices.* L vltricis. 1. 28. *triformis.* L triformes. 1. 32. *probra.* L propra. 1. 33. *non.* L ni. 1. 40. *si sis.* L sis sis. 1. 50. *linguam.* L linquam. *aremus.* L omits, leaving a gap. 1. 60. *Harpya.* L Herpia. *tuis.* L his. 1. 61. *pergam,* *pergam.* L peragam, peragam. 1. 62. *funditur.* L funditur. 1. 69. *quodsi.* L quod si. O quidsi. *reviviscat.* L reminiscat. 1. 70. *se.* O si. *spectandum.* Query, 'spectandam'?

Act IV. Sc. 8. 1. 2. *sed.* L si. 1. 5. *eiulans...mi.* O omits. *gener.* L genero. 1. 10. *reviviscis.* O me reminisceris. 1. 13. *revixit.* L revivivit. 1. 14. *Satin'.* L Satin'? Stage-direction wanting in L. 1. 18. *Ego.* L Egon'. 1. 19. *Com.* L omits. *suffocasses.* L susfocasses. 1. 21. *Ohime ohime.* L Ohoime ohoime. O Oime Oime. 1. 23. Stage-direction *redeunt.* L rediunt. 1. 25. *Ecquid.* L Equid. 1. 28. *depercam.* L deperiam. 1. 40. *venefica.* L venificae.

Act V. Sc. 1. Heading. *Scena Prima.* L Scena. 1. 1. *Comediam.* L omits. 1. 5. *Fu.* L omits.

Act V. Sc. 2. Stage-direction. *ambulant.* L ambulat. *plangit.* L omits. *doloris indices.* L dolorem (altered from 'doloris') indicens. O dolorem (the termination altered to something not legible) indices. 1. 1. *Hymen Hymenae.* L Himen Hymcenaee. 1. 7. *a.* L e. 1. 15. *est facinorum.* L esset lascinerum. 1. 17. *proscinderent.* L prosinderent. O proscinderet. 1. 21. *Philomathis.* L Philomathes.

Act V. Sc. 3. 1. 1. *potes.* L potest. 1. 4. *et iam.* L etiam.

Act V. Sc. 4. 1. 2. *ipsius.* L ipsus. O Ipsius (altered from 'Ipsus'). 1. 4. *tristitia.* L tristitia. 1. 11. *exueris.* L exuveris; O exueris (altered from 'exuleris').

Act V. Sc. 5. Interlocutors. Comœdia. L Corne. l. 3. *audeat*. L audiati. l. 5. *quænam*. L quænam. l. 6. *quas*. L quæ. O quas (altered from 'quæ'). l. 10. Ing. L omits. l. 11. *deleniebant*. L definiebant; O deliniebant (apparently altered from 'deleniebant'). l. 15. *næ*. L ne. *sum*. L omits. l. 19. *et sobrie*. L sobbrie. *et clanculum*. O omits. l. 22. *multum*. Query, multam? *Comœdiæ*. L Comediæ. l. 30. Com. L *Phi*. ll. 30 and 31. *nunquid—sapere*. O omits. l. 31. *sapere*. L facere. l. 32. *Iacchum...Iacchum*. L Iacchum...Iaccum. l. 36. *nectarei*. L nectari. l. 37. *te*. L tu. l. 40. *sponsum*. L sponsam. *desponsatam*. L desponsantam. l. 45. Stage-direction wanting in L. l. 48. *dixtin'*. L dixstin'. l. 50. *gaudio*. L gaudeo. l. 54. *missum*. L miserum. l. 61. *secus*. L secus accederit. l. 63. *pedissequus*. L pedisequus. l. 64. *agis*. L ais. l. 65. Ing. L omits.

Act V. Sc. 6. l. 1. *future*. L futurus. l. 2. *redditum*. L reditum. O redditum (altered from reditum). ll. 2 and 3. L divides these lines 'Te ...gratissimi | Redijstis...he | gratissimi gratissimi.' l. 6. *nosti*. L nostin'. l. 7. *Histriomastix*. L -trix. l. 9. *Vtriculariomastix*. Written large in O. l. 10. *maypole mastix*. L -trix (as usual in this termination). l. 20. *viginti viginti*. L viginti vinginti. l. 22. *ais Fuce*. L Fuce. *ludicra*. L (?) ludnia. l. 23. *histrionicam*. L histriomagicam. l. 25. *Histriomastigis*. L -cis. l. 32. Hirs. O *Com. vlt*. l. 34. *fucatorum*. O Fucorum. ll. 36 and 38. L divides these lines 'nos...non | hinc...excides | vti...tamen.'

EPILOGUS PRIOR.

l. 1. Ing. Wanting in L.

EPILOGUS POSTERIOR CORAM REGE.

The words 'coram Rege' are wanting in L. l. 1. Ing. Wanting in L. l. 7. *faciat*. L faciet. *Finis*. O adds '1616' [or possibly '1610'] not in the same hand as the text of the MS., nor, I think, in that which has made corrections. I incline to think that the addition is recent.

NOTES

PROL. PRIOR.

- 3, 4 Cp. Juv. xv. 136: pupillum ad iura vocantem | Circumscriptorem.
5 *circulator*, mountebank.
7 I am reminded by the Master of St John's that a formula used at Cambridge in presenting candidates for degrees runs, 'Praesento vobis hunc juvenem quem scio tam moribus quam doctrina esse idoneum' etc.

ACT I. SC. I.

- 5 Cp. Ter. *Phorm.* v. 1. 8.
23 Cp. 'lapidi loqueris' in Erasmus *Adagia*, chil. i., cent. iv., lxxxix.
54 The line implies that Cornelius and his guardian were in lodgings in the town, not in a college.
57 Juv. II. 8: fronti nulla fides.

ACT I. SC. 2.

- 4 Cp. Arist. *Eth. Nic.* II. 6. 15: ἐστιν ἄρα ἡ ἀρετὴ ἕξις προαιρετικὴ, ἐν μεσότητι οὖσα κ.τ.λ.
7 Fucus' constant use of 'sane' represents the Puritan's addiction to the asseveration 'truly.' Cp. Sir J. Harington, *Of a precise Taylor* (in *Alcilia*, 1628): in his speech he used no oaths but *truely*; and R. Corbet, satirizing the Puritan College, Emmanuel, in *It is not yet a fortnight since*: just like the chapel ominous I' the college called God with us: Which *truly* doth stand much awry, Just north and south, *yes verily*.
13 *nunc dierum* ('now-a-days'), a non-classical phrase common in Latin of this age. Cp. *Pedantius* I. 1. 46: frigent nunc dierum praecepta (apparently a quotation). Analogous to 'tunc temporis' (Justin I. 4 etc.).
17 *me vide*. Query, 'mea vita'?
18, 19 Cp. Plaut. *Stich.* I. 2. 45: num quis hic est alienus nostris dictis auceps auribus (quoted in *Lelia* I. 3).
25 *Cornelius Tacitus*. A play on the name of the historian.
37 *Affectata capero frontem severitudine*. Cp. *Lelia* I. 5. 8: et frontem caperet [caperet] affectata severitudine. Plaut. *Ep.* v. 1. 3: Quid

illuc est quid illi caperat frons severitudine? The verb 'caperare' (or 'caperrare') = 'to become wrinkled or contracted.' The participle 'caperatus' 'wrinkled' testifies to a transitive use: which may be the use in the present passage.

- 64 In *Loiola* the Puritan Martinus expresses the same abhorrence of feast-days; I. 5: *La.* Tuus festus dies! *Mar.* Mulier, quid ais? Ego festos dies odio habeo.
- 65 W. Lily, *Brevissima Institutio*, 'Nomen': Adde, dies numero tantum mas esto secundo.
- 67 W. Lily, *Brev. Institutio*, 'Nomen': Propria quæ maribus tribuuntur mascula dicas.
- 68 Cp. Juv. I. 74: probitas laudatur et alget.
- 71 *utricularios*, bagpipers.
- 75 *Humanum est errare.* A proverb based on Cic. *Phil.* XII. 2: cuiusvis hominis est errare.
- 85 Hor. *Carm.* III. 1. 1: odi profanum vulgus et arceo.
- 100 Ter. *And.* I. 1. 134: manibus pedibusque obnixè omnia facturum.
- 113 Cp. Plaut. *Amph.* Prol. 54, 55: faciam, ex Tragedia | Comœdia ut sit.

ACT I. SC. 3.

- 9 The line implies the desire that the performance of the Comedy—the marriage of Philomathes and Comœdia—should be deferred to the end of term.
- 33 *Iudos...celebrat.* Sc. the May-games or Whitsun-games.
- 45 Cp. *Lælia* I. 5: canit etiam haud bubo dulcius.

ACT I. SC. 4.

- 2 'as I went to Walsingham.' See Chappell, *Popular Music*, p. 121 ('As I went to Walsingham | To the shrine with speed | Met I with a jolly palmer | In a pilgrim's weed').
- 20 'Fortune my foe why doest thou frowne on me?' See Chappell, *Popular Music*, p. 162 ('Fortune my foe, why dost thou frown on me? | And will thy favours never greater be? | Wilt thou, I say, for ever breed me pain, | And wilt thou not restore my joys again?').
- 28 'As at noone *Dulcina* rested.' See Chappell, *Popular Music* (1879), p. 142: Percy's *Reliques*, Ser. III., bk 2. Sometimes attributed to Sir Walter Raleigh.

ACT I. SC. 5.

- 3 Cp. Plaut. *Aul.* I. 1. 10: testudineum istum tibi ego grandibo gradum.
- 10 Cp. *Lælia* I. 3 *ad fin.*: amplior tum locus erit in quo spes nostræ proludant.

- 12 Cp. Ter. *And.* v. 4. 4: quid tu Athenas insolens?
 18 *nubet* (of a man). A frequent use in Latin of this age. See my notes on *Pedantius* 925, 2202.
 24 Cp. Ter. *And.* v. 4. 22: pol Crito antiquom obtines ('you are the same man still').
 34 Cp. Ter. *Heaut.* II. 3. 79: multimodis iniuriu's.

ACT I. Sc. 6.

- 2, 3 Cp. *Lelia* IV. 2: quo magis inspecto, minus placet hominis facies. Plaut. *Trin.* IV. 2. 19: Quam magis spectro, minus placet mihi hominis facies.
 14 Cp. Ter. *Eun.* II. 2. 39: Plurima salute Parmenonem | Summum suum impertit Gnatho.
 26 Plaut. *Trin.* III. 2. 83: Quid tibi interpellatio aut in consilium huc accessio est?

- 41 The arguments for and against play-acting here introduced seem to be borrowed from those used in the Rainolds-Gager controversy (on which see an article by Mr F. S. Boas in the *Fortnightly Review*, Aug. 1907). Gager had himself at the end of his play *Ulysses Redux* (printed 1592) put the arguments against the stage in the mouth of Momus, and then answered them. Rainolds in his *Ouerthrow of Stage-playes* (1599) deals with these answers. The author of *Fucus* seems not to have used Gager's play directly, but to have taken his points on both sides from such passages as the following in Rainolds' book.

P. 4: the Prætor...saith...Infamia notatur qui artis ludicræ pronuntiative causa in scenam prodierit. And Ulpian...doeth report him so... Ait Prætor, Qui in scenam prodierit infamis est.

P. 8: the lawe of God...forbiddeth a man to put on womans raiment...you answer that it is not vnlawfull simply and alwayes.

P. 55, note 3 (quoted from Gager): *Non ergo vestis fœminea iuueni est scelus, Sed prava mens &c.*

note 7 (quoted from Gager): *Nec habitus vllus, sed animus turpem facit.*

P. 73: you denie that you who come on the stage once in a yeare or two, in seauen, or in tenne, or sometime twentie yeares, are to be termed stage-players.

P. 101: if it be true [quoting Gager] that wearing implieth a custome and a common vse of so doeing [with reference to the wearing of woman's clothes].

P. 17: the third reason wherein playes are charged...not for making young men come forth in hoeres attire...but for teaching them to counterfeit her actions, her wanton kisse, her impudent face, her wicked speeches and entisements.

P. 158: you had graunted that he [Saint Cyprian] condemne the attyryng of boyes in womens raiment.

Marginal note [St Cyprian, *Ep.* LXI.]: Cum in lege prohibeantur viri mulierem [sc. muliebrem] induere vestem & maledicti eiusmodi iudicentur: quanto maioris est criminis non tantum muliebria indumenta accipere, sed & gestus quoque turpes, & molles, & muliebres, magisterio artis impudicæ exprimere?

P. 21: quotes in margin from Gager: 'At grande factum est temporis dispendium! At Mome, non est: Mome, mentiris.' 'Nihil Studiis remissum est publicis: id fabulis Tempus tributum est quod solet tribui jocis Somnoque colloquisque doctoque otio.'

P. 23: students are instructed by [heathen teachers] that all sports and playes are not expedient, honest, seemly, some favour of dishoneste: of which kinde dances are...not Davids dansing...but...simplie all stage-dansing.

- 47 Cp. Ter. *Eun.* v. 4. 9—11: quo modo adulescentulus Meretricum ingenia et mores posset noscere, Mature ut quom cognorit perpetuo oderit.
 69 Ter. *And.* I. 5. 31: dum in dubio 'st animus.
 71 Mart. XII. 24. 5: quicquid | in buccam tibi venerit.
 80 Cato, *Distycha* I. 27: fistula dulce canit volucrum dum decipit auceps.

ACT II. SC. I.

- 10 Plaut. *Poen.* I. 2. 112: multa loquitur.

ACT II. SC. 2.

- 16 *interpolant*, ms. interpoliunt. Cp. Plaut. *Am.* I. 1. 161: illic homo me interpolabit, meumque os finget denuo.
 21 *Troianos*. Perhaps with reference to the slang use of 'Trojan' seen in Shakespeare &c.
 30 Cp. Ovid, *Am.* I. 5. 25: cætera quis nescit? lassique requievimus ambo.
 32 Cp. Nashe, *Works* (ed. McKerrow) III. 79: that wether-beaten peice of a verse out of the grammer Semel insanivimus omnes.
 The words are taken from Mantuan (B. Spagnuoli) *Ecl.* I.
 33 See above I. 2. 75n.
 38, 39 Cp. Ter. *Eun.* IV. 5. 6: verbum hercle hoc verum erit 'sine Cerere et Libero friget Venus.'
 44 *quos vocamus boni socij* ('good fellows'). Cp. Braithwaite, *Barnabæ Itinerarium* (ed. 1822, p. 122): Veni Middlam, ubi arcem | Vidi, et bibentes sparsim | Bonos socios, quibus junxi | Et liquorem libere sumpsi.
 47 Juv. II. 3: Qui pueros simulant et Bacchanalia vivunt.
 54, 55 Ter. *Ad.* III. 3. 32: istuc est sapere non quod ante pedes modo est | Videre sed etiam illa quæ futura sunt | Prospicere.
 57 Cp. Plaut. *Pers.* IV. 7. 19: dictum sapienti sat est. So in Ter. *Phorm.* III. 3. 8.

ACT II. Sc. 3.

- 8 Forcellini quotes the word *subcaelestis* from Tertullian.
 47 Cp. Plaut. *M. G.* III. 3. 13: *regionem fugere consili prius quam repertam haberent.*

ACT II. Sc. 4.

- 13 Cp. Ter. *Phor.* IV. 4. 9 (10): *hoc ulcus tangere.*
 22 Cp. Plaut. *As.* II. 2. 2: *ego illos lubentiores faciam quam Lubentia 'st.*
 23 Cp. Plaut. *Cas.* III. 5. 9: *unde meæ usurpant aures sonitum?*

ACT II. Sc. 5.

- 5 Ballada speaks from a window in Ingenium's house. Cp. II. 27, 28.
 18 Cp. Aristoph. *Plut.* 17: *οὐδὲ γρὺ ἀποκρίνασθαι. Loliola* III. 1: *Gau. ego ne gru intelligo.*
 21 Is this line addressed to Ingenium at his window? Cp. last line of preceding scene.
 23 *pulvere saltatorio.* Suggested by 'pulvere forensi.' Cp. Quint. x. 1. 33.
 52 Cp. Mart. XI. 27: *quum perfricuit frontem posuitque pudorem.*

ACT II. Sc. 6.

- 1 Cp. Plaut. *Pæn.* III. 1. 29: *vicistis cochleam tarditudine. Lælia* II. 3. 4.
 14 *Lælia* I. 3: *quam magis aspecto, tam magis memini (as here).* Plaut. *Pæn.* I. 2. 135: *quam magis aspecto, tam magis est nimbata.*
 43 Plaut. *Most.* III. 1. 24: *quid tute tecum?* Cp. v. 4. 10.
 44 *cippis*, the stocks. Cp. *Loliola* I. 4 *ad fin.*: *faxo in cippum, aut in carcerem te conjecerit.*
 59 *vel unicum modum*, one 'measure' (sc. dance).
 66 *circumgyrate.* The word is not classical. But cp. *Lælia* I. 3: *quaquaversum circumgyrabat oculos.*
 80 The classical form is not 'pertext, -icis,' but 'pertica, -æ.'
 95 Plautus comes on the scene here.
 101 Cp. Verg. *Ecl.* IX. 64: *cantantes licet usque, minus via lædit, eamus.*
 108 Cp. Ter. *And.* IV. 1. 46: *hac non successit, alia aggrediemur via,*

ACT III. Sc. 1.

- 6 Verg. *Ecl.* I. 11: *non equidem invideo, miror magis.*

ACT III. SC. 2.

- 6 *collubentia*. The word has no authority.
 22 Cp. Plaut. *Rud.* III. 1. 5: hac nocte...Mirum...somniavi somnium.
 41 Cp. Ter. *Phor.* II. 1. 35: unum cognoris, omnes noris.
 42 Cp. *Lælia* II. 5: denique omnes mulieres ad vnam incudem factæ sunt; a translation of *Les Abusez*: quand tout est dit, toutes femmes sont forgées à vn coing. The metaphor is not found in the original *Gl' Ingannati*: in fine tutte le donne son fatte a un modo.
 53 Cp. Plaut. *Men.* v. 2. 64: intra ædeis hujus...penetravi pedem.

ACT III. SC. 3.

- 15 *femina ludificantur viros* is given as an example of the use of the Accusative Case in Lily's *Short Introduction* and quoted in Fraunce's *Victoria*, l. 281, *Hymenæus* I. 1. 1.

ACT III. SC. 4.

- 16 Cp. *Loiola* I. 5: *Martinus*: Odi enim annulum, est symbolum Paganum et ethnicum.
 36 Ter. *And.* III. 3. 23: amantium iræ amoris integratio est. See note on Fraunce's *Victoria*, l. 48.
 49 *cantantem lachrimæ*. Some corruption here.
 52 Cp. Ter. *Eun.* III. 1. 15: par pari (or 'pro pari') referto.
 64 Cp. Ter. *Phor.* III. 2. 10: cantilenam eandem canis.
 67 'The earle of Essex his last good nig't.' See Chappell, *Popular Music*, p. 174.
 68 Verg. *Ecl.* IX. 36: inter strepere anser olores.
 71 Cp. Plaut. *Aul.* IV. 4. 15: larvæ hunc...agitant senem.
 73 'If Rosamund ye was so fayer Had.' 'The woeful lamentation of Jane Shore' (*Roxburghe Ballads* I. 484) begins: 'If Rosamond that was so fair | Had cause her sorrows to declare, | Then let Jane Shore with sorrow sing | That was beloved of a King.' Chappell, *Popular Music*, p. 215.
 78 *Apud flores Poëtarum...Rosamundæ epitaphium*. This book, so often referred to, is probably *Illustrium poetarum Flores. Per Octavianum Mirandulam collecti et in locos communes digesti. Lugduni. 1566, 8°*. (Many other editions.) The epitaph is not found here. It is printed in *Carminum Proverbialium loci communes* (1579):
 Hic iacet in tumba Rosa mundi, non Rosa munda:
 Non redolet sed olet, quæ redolere solet.
 89 Cp. III. 6. 5. Plaut. *Merc. Prol.* 81: amens amansque. Ter. *And.* I. 3. 13: amentium, haud amantium.

- 90—97 The passage seems based on *Lælia* II. 2. 14—29: Sed, deus bone, quæ hec stultitia est? amavi ego etiam...mei...ordinis hominem...habui tamen aliusmodi amicum, quamvis ipsa dico, quam hera habet...nec tamen illum aut vidi aut expetiui videre nisi festis tantum diebus. hunc autem hera ægre fert si non profestis etiam viderit.
- 91 *Aurium tenuis...in amore fuit.* 'I was up to the ears in love.' Cp. *Lælia*, II. 4. 28: aurium tenuis in amore fuit.

ACT III. SC. 5.

- 5 Cp. Plaut. *Stich.* IV. 1. 72: capti consilii memorem mones.
- 34 *superpellicium...et pileus.* Surplice and [square] cap.

ACT III. SC. 6.

- 5 Cp. III. 4. 89 n.
- 9, 10 Cp. Plaut. *Trin.* III. 2. 79, 80: Non enim possum quin exclamem: Euge! euge! Lysiteles, πάλιν Facile palmam habes! hic victus. vicit tua comœdia. *Lælia* II. 6: non possum quin exclamem | Euge euge here vicisti.
- 20 Cp. Plaut. *Curc.* I. 2. 16: vindemia hæc huic anui non satis est soli.

ACT III. SC. 7.

- 16 'O hon honononero tararero' &c. A ballad on the Gunpowder Plot beginning, 'And will this wicked world never prove good' (*Roxburghe Ballads* IV. p. 273) has the refrain: With a O hone, hononoreera, tarareera, tarareero.

ACT III. SC. 8.

- 25 Ter. *Phorm.* IV. 4. 5: ad restim res redit (old edd. 'rediit') mihi quidem planissime.
- 27 Cp. Plaut. *Aul.* I. 1. 37: ex me ut unam faciam litteram Longam, meum laqueo collum quando obstrinxero.

ACT III. SC. 9.

- 1 *flos veteris vini.* Plaut. *Curc.* I. 1. 2, and *Lælia* III. 2. 86.
- 2 *pantices.* Plaut. *Ps.* I. 2. 50.
- 7 Cp. Plaut. *Truc.* II. 2. 1: Quis illic est qui tam proterve nostras aedis arietat?
- 9 Cp. I. 6. 26 n.
- 50 *aqua rosacea, rosewater.* Cp. *Hymenæus* V. 2. 56 n.

ACT IV. SC. I.

- 15 *ethnicos...scriptores.* 'Ethnicus,' gentile, heathen. Cp. III. 4. 16 *n.* and *Loiola*, Praeludium, where Martinus says: 'Nunquam edoctus fui legendi, aut scribendi disciplinam ethnicam.'
- 42 Cp. III. 2. 53 *n.*
- 60 (O text) *vel præcisè religiosa.* *Lælia* III. 6: Hercle ego filiam...vel precise relligiosam habeo.

ACT IV. SC. 3.

- 15 Cp. v. 5. 13 *n.*

ACT IV. SC. 5.

- Interlocutors. Cinnamus tonsor.* Martial, *Epig.* VII. 64. B. Jonson, *Ded. Epistle to 'Volpone'* (1607): not Cinnamus the Barber, with his art, shall be able to take out the brands [of ink spouted into their faces].
- 3, 4 Cp. *Lælia* I. 5: modo pectit se et aratam faciem levigat ad speculum... Rithmos quotidie meditatatur amatorios.
- 12 *O Democrite.* Sc. 'O laughing philosopher.' Cp. *Pedantius* 2767 *n.*
- 16 *ante pilos sapit.* A proverb meaning 'is prematurely wise.' Cp. Erasmus, *Adagia*, Index and ch. III. cent. iii., 10, where he quotes Persius: *Et rerum prudentia velox | Ante pilos venit.*
- 19 *Lælia* III. 1. 65: sed supersedendum est exemplorum multitudine. Cic. *Inv.* I. 20. 28: supersedendum multitudinem verborum.
- 21 Cp. Plaut. *Capt.* II. 2. 18: utrum strictimne attonsurum dicam esse, an per pectinem.
- 26 Verg. *Ecl.* VIII. 34: Hirsutumque supercilium proluxaque barba.
- 27 Cp. Lily, *Brev. Inst.*, Syntaxis, Verborum Constructio, Genitivus post Verbum: 'nec hujus facio qui me pili æstimat.' Ter. *Ad.* II. 1. 9: huius non faciam.
- 30 *Romanum* (Query, 'Romanam'?). This form of beard apparently consisted of moustaches turned upwards at the ends and an 'imperial,' altogether taking the shape of a T. Cp. D'Urfey's *Pills* IV. p. 160 ('The Ballad of the Beard'): The Roman T in its bravery Doth first it self disclose, But so high it turns, that oft it burns With the flames of a Torrid Nose.
- 32 The MSS. have 'labra' for 'capra.' But cp. *Lælia* II. 2: At ille meus barbam tanquam capra habuit.
- 33, 34 Mart. VII. 95. 12, 13: Qualem forcibus metit supinus Tonsor Cinyphio Cilix marito. See L. Friedländer's note.
- 35 Verg. *Ecl.* IV. 52: Aspice, venturo lætantur ut omnia sæclo.
- 40 Cp. Plaut. *Epid.* V. 1. 17: usque ab unguiculo ad capillum summum es festivissima.
- 48, 49 A stock reference to the loss of hair caused by a certain disease.

- 52 Cp. Ter. *Phor.* I. 4. 9: laterem lavem (=I should be doing something impossible).
- 53 Cp. I. I. 23ⁿ.
- 55 *cos amoris*. The source of the expression is obscure, but cp. Lyly, *Euphues* (*Wks.*, ed. Bond I. 184): Venus had hir Mole in hir cheeke which made hir more amiable: Helen hir scarre on hir chinne which Paris called *cos amoris*, the Whetstone of loue. Dekker, *Guls Hornbook* (ed. McKerrow, p. 17): the mole on Helen's cheek being *cos* (where the Quarto of 1609 has *os*) *amoris*. G. Griffin's Verses prefixed to Coryat's *Crudities* (ed. 1905, I. 101) are headed:

Anagramma: { Thomas Coriatus
Tu cos amatoris
vel
Tuta cos amoris.

T. Coryat (*ibid.* p. 404, of a courtesan): her two frised peakes...give thee the true Cos amoris; (*ibid.* p. 406, of courtesans): when their Cos amoris beginneth to decay, when their youthfull vigor is spent.

- 56, 57 Mart. XIV. 22: Dentiscalpium.—Lenticum melius; sed si tibi frondea cuspis Defuerit, dentes penna levare potest.
- 60, 61 Mart. XIV. 23: Auriscalpium.—Si tibi morosa prurigine verminat auris Arma damus tantis apta libidinibus.

ACT IV. Sc. 6.

- 4 Verg. *Aen.* II. 204: horresco referens.
- 30 *Hamum vorat*. Plaut. *Curc.* III. 61; *Truc.* I. I. 21.
- 72 Verg. *Aen.* I. 600: grates persolvere dignas.

ACT IV. Sc. 7.

- 3—9 Similar magical charms are recited in Theocritus, Vergil, Horace, Ovid, Fraunce's *Victoria*, and Shakspeare's *Macbeth*. Cp. esp. Hor. *Sat.* I. 8. 42: Utque lupi barbam variæ cum dente colubræ Abdiderint furtim terris, et imagine cerea Largior arserit ignis: ib. *Epod.* v. 20: plumamque nocturnæ strigis: Verg. *Ecl.* VIII. 81: Limus ut hic durescit et hæc ut cera liquescit Uno eodemque igni, sic nostro Daphnis amore. Fraunce, *Vict.* 654: Hæc est imago fabricata ex cera virginea, Quam si pungas et paululum calefacias, veniet amator. Cp. also Rossetti's *Sister Helen*.

- 15 Plaut. *Poen.* III. 2. 37: illi...sanguinem exsugam.

- 26—28 The lines are made up from:

Sen. *Medea* 13. Nunc nunc adeste sceleris ultrices deæ.

10. Aversa superis regna manesque impios.

7^a. Hecate triformis. 9^b. noctis æternæ chaos.

- 29, 30 Cp. Plaut. *Bacch.* II. 2. 21: regiones colere mavellem Acherunticas.
 33, 34 *quæ ipsum Jovem non erubescis in scenam traducere Et cum Alcmena stuprum...prodere.* Sc. in Plautus' *Amphitruo*.
 37, 38 Cp. Plaut. *Most.* I. 3. 61, 62: In anginam ego nunc velim vorti, ut veneficæ illi | Faucesprehendam, atque enicem scelestam stimulatricem.
 50 Cp. Ov. *A. A.* II. 118: iam venient rugæ quæ tibi corpus arent.
 59 *crocodili lachrimæ.* Cp. Erasmus, *Adagia*, ch. II. cent. iv. 60; Spenser, *F. Q.* I. 5. 18 etc.

ACT IV. SC. 8.

- 7 Cp. Laberius cited in Macrob. *Sat.* II. 7. 3: ni mirum hoc die | uno plus vixi mihi quam vivendum fuit.
 12 Cp. Plaut. *Epid.* IV. 1. 42: remigrat animus nunc demum mihi.
 18 Cp. Plaut. *Poen.* III. 5. 45: obtorto collo...trahor.
 31 Ov. *Am.* I. 15. 39: Pascitur in vivis livor, post fata quiescit.

ACT V. SC. 1.

- 8 Hor. *Ep.* I. 19. 41: hinc illæ lachrimæ.

ACT V. SC. 2.

- 27 *conuenticulum.* The word is properly neuter.

ACT V. SC. 4.

- 10 See II. 6. 43 n.

ACT V. SC. 5.

- 8 *Convocavit...senatum.* Cp. Plaut. *Epid.* I. 2. 56; *Most.* III. 1. 158.
 11, 12 Cp. Ter. *Ad.* IV. 7. 34: tu inter eas restim ductans saltabis.
 13 Hor. *A. P.* 5: risum teneatis amici.
 18, 19 Cp. Plaut. *Merc.* II. 2. 47: Fecere tale ante alii spectati viri.
 21 Cp. Plaut. *Men.* I. 2. 31: commoditatis omneis articulos scio.
 34, 35 Cp. Martial IV. 89. 9, 10: Decipies alios verbis vultuque benigno
 Nam mihi iam notus dissimulator eris.
 41 Verg. *Aen.* I. 75: pulchra faciat te prole parentem.

ACT V. SC. 6.

- 3 Cp. Plaut. *Curc.* IV. 4. 22: At ita me volsellæ...Bene me amassint.
 33 *hominem mei ordinis.* Cp. III. 4. 90—97 n.
 36 Mart. *Ep.* II. 18. 2: iam sumus ergo pares.

Cambridge:

PRINTED BY JOHN CLAY, M.A.

AT THE UNIVERSITY PRESS.

556963

LL
W2625f

Ward, Robert, (supposed author)
Fucus Histriomastix.

**University of Toronto
Library**

**DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET**

Acme Library Card Pocket
LOWE-MARTIN CO. LIMITED

